

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Analizę działalności Wigierskiego Parku Narodowego w 2016 roku, na podstawie materiałów uzyskanych od kierowników komórek organizacyjnych i stanowisk WPN, opracowała Aleksandra Mackiewicz – starszy specjalista ds. ochrony przyrody, zatwierdził Jarosław Borejszo – p.o. dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego.

Egzemplarz

nr.....

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	5
1.1. POWIERZCHNIA PARKU.....	5
1.1.1. Stan prawny gruntów.....	5
1.2. WYKUPY GRUNTÓW I BUDYNKÓW	6
1.3. PRZEJMOWANIE NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA	6
1.4. NATURA 2000	6
1.5. PLAN OCHRONY I PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH	7
1.6. ŁĄCZNOŚĆ.....	9
2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	11
3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	26
3.1. OCHRONA EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH.....	26
3.1.1. Ochrona lasu	26
3.1.2. Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej.....	27
3.1.3. Hodowla lasu	29
3.1.3.1. Ocena udatności upraw	29
3.1.3.2. Ocena udatności upraw	30
3.1.4. Pozyskanie i sprzedaż drewna.....	31
3.1.4.1. Użytki przygodne	31
3.1.4.2. Cięcia pielęgnacyjne	33
3.1.4.3. Drzewa pozostawione do naturalnego rozkładu	33
3.1.4.4. Struktura sortymentowa pozyskania.....	34
3.1.4.5. Sprzedaż drewna	34
3.1.5. Ochrona przeciwpożarowa	35
3.1.5.1. Analiza zagrożenia pożarowego w lasach.....	35
3.1.5.2. Realizacja zadań bieżących z ochrony przeciwpożarowej:	35
3.1.5.3. Dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat	35
3.1.5.4. Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku	36
3.1.5.5. Wyposażenie przeciwpożarowe w dyspozycji Służby Parku	36
3.1.5.6. Szkolenia, warsztaty i akcje propagandowe.....	37
3.1.5.7. Kontrole i zalecenia.....	37
3.2. OCHRONA ŁĄDOWYCH EKOSYSTEMÓW NIELEŚNYCH	37
3.2.1. Zabiegi w ekosystemach.....	37
3.3. OCHRONA EKOSYSTEMÓW WODNYCH.....	38
3.3.1. Produkcja materiału zarybieniowego i zarybianie	39
3.3.2. Odłowy	39
3.3.3. Pozostała działalność	40
3.4. OCHRONA GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT	41
3.4.1. Czynna ochrona roślin.....	41
3.4.2. Ochrona ptaków szponiastych	42
3.4.3. Czynna ochrona pszczoły miodnej dziko żyjącej	43
3.4.4. Czynna ochrona ptaków i nietoperzy	44
3.4.5. Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginięciem.....	44
3.4.6. Obserwacje orlika krzykliwego.....	44
3.4.7. Monitoring liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim	45
3.4.8. Obserwacje ptaków na jeziorze Wigry w 2015 r.	45
3.4.9. Opieka nad chorymi i rannymi zwierzętami.....	47
3.5. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA.....	51
3.5.1. Zajęcia edukacyjne.....	51
3.5.2. Imprezy, akcje	52
3.5.2.1. Zimowa Akademia Przyrody	52
3.5.2.2. Letnia Akademia Przyrody.....	53
3.5.2.3. Sprzątanie Świata	53
3.5.2.4. Noc Sów	53
3.5.2.5. Wielki Dzień Pszczoły	53
3.5.2.6. Rykowisko Nad Wigrami	54
3.5.3. Konkursy	54

3.5.4.	Warsztaty, spotkania, szkolenia	54
3.5.5.	Imprezy zewnętrzne, wystawy	55
3.5.6.	Dotacje na działalność edukacyjną – przygotowanie wniosków, realizacja	56
3.5.7.	Pozostałe działania	56
3.6.	MUZEUM WIGIER IM. ALFREDA LITYŃSKIEGO	57
3.6.1.	Programy edukacyjne	57
3.6.2.	Wystawy	57
3.6.3.	Imprezy i akcje organizowane w/przez Muzeum Wigier	57
3.6.4.	Udostępnienie muzeum	57
3.6.5.	Promocja	58
3.7.	UDOSTĘPNIANIE PARKU.....	58
3.7.1.	Liczba turystów na terenie WPN.....	58
3.7.1.1.	Promocja walorów WPN	66
3.7.2.	Obsługa ruchu turystycznego	74
3.7.3.	Infrastruktura turystyczna i edukacyjna	75
3.8.	DZIAŁANIA PRACOWNI NAUKOWO-EDUKACYJNEJ.....	77
3.8.1.	Działalność naukowa.....	77
3.8.2.	Monitoring środowiska i przyrody.....	80
3.9.	OCHRONA KRAJOBRAZU.....	85
3.9.1.	Zagospodarowanie przestrzenne.....	85
3.9.2.	Zadrzewienia.....	87
3.10.	OCHRONA PRZED SZKODNICTWEM.....	88
3.11.	WOLONTARIAT	89
4.	FINANSE	91
4.1.	PLAN I WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO W UKŁADZIE ZADANIOWYM.....	91
4.2.	KOSZTY W UKŁADZIE RODZAJOWYM	92
4.3.	PRZYCHODY	93
5.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE	95
6.	INWESTYCJE, REMONTY, TRANSPORT	96
7.	INFORMATYKA	98
8.	SYSTEM INFORMACJI PRZESTRZENNEJ	99
9.	ANALIZA STANU BHP.....	100
10.	RADA NAUKOWA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO	102
11.	ZATRUDNIENIE, WYNAGRODZENIE I SZKOLENIA.....	104
12.	DZIAŁALNOŚĆ SOCJALNA.....	105
13.	ZAGADNIENIA OBRONNE I OCHRONA INFORMACJI NIEJAWNYCH	106
14.	WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW W TEKŚCIE	107
15.	ZAŁĄCZNIKI.....	108

1. WSTĘP

1.1. Powierzchnia Parku

Dorota Zaborowska

W 2016 roku powierzchnia ogólna parku nie uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego i wynosiła 15 089,7935 ha.

W ewidencji gruntów WPN wystąpiły następujące zmiany:

- wykupiono 10,6704 ha gruntów położonych w granicach parku,
- ubyło 0,0586 ha w wyniku zasiedzenia działki 80/1 w obrębie Burdeniszki (w granicach WPN), na której znajdują się obce zabudowania.

Wokół parku utworzona jest strefa ochronna, zwana otuliną, o powierzchni 11 283,81 ha.

Park wykonuje swoje zadania statutowe w oparciu o podział organizacyjny wprowadzony w 1996 roku, według którego dzieli się na dwa leśne obręby ochronne:

1. Obręb Ochronny Wigry o powierzchni 4 627,92 ha;
2. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda o powierzchni 4 962,92 ha; oraz Wodny Obwód Ochronny o powierzchni 2 889,93 ha.

W Obrębie Ochronnym Wigry funkcjonuje 5 obwodów ochronnych:

1. Obwód Ochronny Lipniak – o pow. 915,98 ha;
2. Obwód Ochronny Krzywe – o pow. 964,14 ha;
3. Obwód Ochronny Leszczewek – o pow. 875,07 ha;
4. Obwód Ochronny Gawarzec – o pow. 903,16 ha;
5. Obwód Ochronny Słupie – o pow. 969,57 ha;

Obręb Ochronny Maćkowa Ruda składa się także z 5 obwodów ochronnych:

1. Obwód Ochronny Powały – o pow. 609,73 ha;
2. Obwód Ochronny Krusznik – o pow. 1 109,88 ha;
3. Obwód Ochronny Lipowe – o pow. 1 013,40 ha;
4. Obwód Ochronny Mikołajewo – o pow. 1 112,88 ha;
5. Obwód Ochronny Wysoki Most – o pow. 1 117,03 ha.

Powierzchnie obwodów ochronnych i obrębów przyjęto zgodnie z Leśną Mapą Numeryczną (LMN) Wigierskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez TAXUS SI Sp. z o.o. w Warszawie, według stanu na dzień 01.01.2012 r.

1.1.1. Stan prawny gruntów

Wszystkie nieruchomości mają uregulowany stan prawny w zakresie ujawnienia ich w księgach wieczystych.

Aktualnie w WPN występują następujące formy prawne władania nieruchomościami:

- własność Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym WPN (grunty, które do 01.01.2012 r. były w trwałym zarządzie oraz zakupione po tym terminie w drodze pierwokupu) – 12 458,58 ha,
- własność budynków, budowli i innych urządzeń znajdujących się na w/w gruntach,
- własność gruntów, które są nabywane w drodze wykupów lub darowizny od 01.01.2012 r. – 82,81 ha, współwłasność WPN z osobami fizycznymi – 1,96 ha.

1.2. Wykupy gruntów i budynków

Dorota Zaborowska

W 2016 roku WPN wykupił 10,6704 ha gruntów. Łącznie zakupiono 3 nieruchomości (5 działek).

W kwietniu wykonano prawo pierwokupu w stosunku do 2 nieruchomości:

- w Bryzglu o pow. 7,3981 ha – dz. nr 97/10 i 97/12,
- w Gawrych Rudzie o pow. 1,3407 ha – dz. nr 32/27 i 32/28.

Nieruchomości zostały zakupione na rzecz Skarbu Państwa i przekazane przez starostów augustowskiego i suwalskiego w użytkowanie wieczyste Wigierskiemu Parkowi Narodowemu. Pierwokupy zostały zrealizowane dzięki dotacji NFOŚiGW w kwocie 343 182 zł.

Ponadto ze środków LIFE+ dokupiono w kwietniu jeszcze jedną nieruchomość w Leszczewie – działka nr 68 o pow. 1,9316 ha – koszt zakupu: 132 186,60 zł. Nieruchomość została zakupiona na własność WPN.

Zgodnie z przysługującym WPN prawem pierwokupu nieruchomości położonych w granicach Parku (art. 10 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody), do Parku wpłynęło 15 zawiadomień z kancelarii notarialnych, dotyczących zawarcia warunkowych umów sprzedaży nieruchomości, położonych w obrębach: Leszczewek (7 – o pow. 1,0732 ha), Bryzgiel (2 – o pow. 7,5240 ha), Gawrych Ruda (2 – o pow. 1,4370 ha), Leszczewo (1 – o pow. 2,0011 ha), Cimochowizna (1 – o pow. 0,1751 ha), Piertanie (1 – o pow. 0,1004 ha), Rosochaty Róg (1 – o pow. 6,0100 ha). WPN w dwóch przypadkach wykonał prawo pierwokupu, tj. w Bryzglu i Gawrych Rudzie. W stosunku do pozostałych nieruchomości park nie był zainteresowany zakupem, ponieważ w większości nieruchomości objęte były miejscowym planem zagospodarowania, w którym przeznaczono je do zabudowy.

1.3. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa

Dorota Zaborowska

W 2016 roku nie przejmowano nieruchomości Skarbu Państwa.

1.4. Natura 2000

Jarosław Borejszo

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 stycznia 2004 roku, w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. nr 229, poz. 2313), Wigierski Park Narodowy w całości znajduje się w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków (w skrócie OSO) „Puszcza Augustowska” (kod obszaru PLB 200002). W listopadzie 2007 r., decyzją Komisji Europejskiej obszar naszego parku stał się częścią obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) – przyszłego specjalnego obszaru ochrony siedlisk (SOO) „Ostoja Wigierska” (kod PLH 200004). Do czasu wydania przez Ministra Środowiska stosownego rozporządzenia, w Ostoju Wigierskiej obowiązują przepisy ochronne dotyczące SOO.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego sprawuje nadzór nad OSO „Puszcza Augustowska” i SOO „Ostoja Wigierska” w częściach znajdujących się w granicach parku.

Podstawowym dokumentem zawierającym dane o obszarze Natura 2000 jest Standardowy Formularz Danych (w skrócie SDF, od *Standard Data Form*). W wyniku prac nad planem ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska zostały

zebrane nowe informacje dotyczące gatunków i siedlisk. Zaistniała konieczność aktualizacji SDF-a uwzględniającej najnowsze dane. Projekt nowego SDF-a Ostoi Wigierskiej w 2016 roku został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku. Kolejnym krokiem było przekazanie Standardowego Formularza Danych do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w celu jego aktualizacji. Niestety SDF dla Ostoi Wigierskiej dostępny na stronie <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, mający datę aktualizacji 2016-12, nie zawiera zmian zgłoszonych przez Wigierski Park Narodowy i nie można go traktować jako źródła rzetelnej informacji o Ostoi Wigierskiej.

1.5. Plan ochrony i plan zadań ochronnych

Jarosław Borejszo

Zadania ochronne

W związku z brakiem planu ochrony, park funkcjonuje na podstawie zadań ochronnych i zadań rzeczowych, corocznie zatwierdzanych przez Ministra Środowiska. W 2016 roku podstawę działalności statutowej parku stanowiło zarządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2016 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego (Dziennik Urzędowy Ministra Środowiska z dnia 29 marca 2016 r., poz. 25).

Zadania rzeczowe zostały zatwierdzone przez Ministra Środowiska pismem DLP-III.4102.183.2016.TP z dnia 12 lipca 2016 roku.

Plan ochrony

W 2016 roku trwały prace nad projektem rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Wigierskiego Parku Narodowego. W dniu 17 lutego 2016 roku dyrektor WPN wyłożył ten dokument do konsultacji społecznych. Zostały one przeprowadzone zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.). Projekt dokumentu został umieszczony na stronie internetowej Wigierskiego Parku Narodowego, udostępniony do wglądu w siedzibie dyrekcji parku oraz przesłany w wersji drukowanej i elektronicznej wójtom i przewodniczącym rad gmin, z jednoczesnym określeniem terminu do zgłaszania uwag do dnia 11.03.2016 roku. Określony został ponadto sposób składania uwag i wniosków (w formie pisemnej, ustnie do protokołu i za pomocą środków komunikacji elektronicznej) oraz organ właściwy do ich rozpatrywania (Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego). W marcu 2016 r. odbyły się otwarte spotkania z udziałem mieszkańców gmin, na których przedstawiciele Wigierskiego Parku Narodowego oraz zaproszeni autorzy planu ochrony przedstawiali treść i ustalenia dokumentu, odpowiadali na pytania, udzielali wyjaśnień, przyjmowali zgłaszane wnioski. Spotkania powyższe zorganizowały lokalne samorządy (2.03.2016 r. gmina Suwałki i gmina Nowinka, 7.03 2016 r. gmina Szypliszki, 10.03.2016 r. gmina Krasnopol). W trakcie konsultacji w wyznaczonym terminie wpłynęły uwagi i wnioski od 33 osób, instytucji i organizacji. Zostały one indywidualnie rozpatrzone, a w sporządzonym rejestrze uwag i wniosków zawarto informację o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione.

W wyniku uwzględnienia złożonych wniosków i naniesienia poprawek, projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Wigierskiego Parku Narodowego został zmodyfikowany, a następnie w dniu 18.05.2016 roku przyjęty przez Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego. W dniu 19.05.2016 roku dokument został opublikowany na stronie Internetowej WPN-u. O przyjęciu i opublikowaniu dokumentu zostały powiadomione podmioty biorące udział w konsultacjach. Tego samego dnia dokument w wersji papierowej został przesłany do właściwych miejscowo rad gmin w celu

zaopiniowania. Przedstawiciele WPN uczestniczyli w posiedzeniu połączonych komisji Rady Gminy Suwałki w dniu 9.06.2016 r. oraz w posiedzeniu Rady Gminy Krasnopol w dniu 21.06.2016 r., podczas których udzielali wyjaśnień i odpowiadali na pytania. Rady pozostałych Rad Gmin (Nowinka, Giby i Szypliszki) nie wyraziły potrzeby udziału przedstawicieli Parku w posiedzeniach na których opiniowano projekt planu ochrony dla Wigierskiego Parku Narodowego.

Ostatecznie, dwie rady gmin podjęły uchwały pozytywnie opiniujące przedstawiony projekt (Suwałki i Szypliszki), a dwie rady gmin wyraziły stanowisko negatywne (Nowinka i Krasnopol). Rada Gminy Giby nie wypowiedziała się w sprawie projektu planu ochrony.

W dniu 24 czerwca 2016 roku projekt planu ochrony został przesłany do Ministerstwa Środowiska. Do końca 2016 roku Wigierski Park Narodowy nie był informowany o postępach prac nad ustanowieniem planu ochrony.

Plany zadań ochronnych

W latach 2011-2014 Wigierski Park Narodowy realizował przedsięwzięcie pod nazwą Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska, którego głównym celem było opracowanie:

- projektu planu ochrony dla Wigierskiego Parku Narodowego;
- projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 PLH200004 Ostoja Wigierska poza granicami Wigierskiego Parku Narodowego;
- projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB200002 Puszcza Augustowska poza granicami Wigierskiego Parku Narodowego.

Zajęcie się dokumentami wymienionymi w punktach 2 i 3 wynikało z faktu, że w momencie aplikowania o środki na ten cel obowiązywała wersja ustawy o ochronie przyrody, w świetle której Dyrektor WPN sprawował nadzór nad całym obszarem Ostoi Wigierskiej i Puszczy Augustowskiej. Prace były realizowane zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (zwanej dalej ustawą ocenową). Został spełniony art. 39 i 40 tej ustawy, tzn. podano do publicznej wiadomości informację o:

- przystąpieniu do opracowywania projektów planów;
- możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, którą na początku były założenia do opracowania planów a później kolejne opracowania przygotowywane w trakcie prac realizowanych na potrzeby sporządzenia planów;
- możliwościach składania uwag i wniosków oraz sposobie i miejscu ich składania;
- organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków, którym był wtedy dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego.

Podczas prac zostały również spełnione wymogi zawarte w art. 29 ust 5 oraz art. 28 ust 3 ustawy o ochronie przyrody, nakładające obowiązek umożliwienia zainteresowanym osobom i podmiotom udział w pracach związanych ze sporządzaniem projektów planów. Odbęto się 10 spotkań dyskusyjnych – warsztatów, przyjmowane były również uwagi i wnioski, ale dotyczyły one kolejnych etapów prac nad planami, a nie finalnych dokumentów.

W trakcie realizacji przedsięwzięcia sytuacja prawna uległa zmianie. Przepisy ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 224, poz. 1337), zmieniające m.in. art. 32 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody w zakresie nadzoru nad obszarem Natura 2000 położonym częściowo w obszarze parku narodowego, zdjęły z dyrektora parku narodowego obowiązek nadzoru nad tą częścią obszaru Natura 2000, która wykracza poza granice parku. Dyrektor parku stracił prawne umocowanie do dalszego zajmowania się tym dokumentami, jednak nie była już możliwa rezygnacja

ze sporządzania projektów planów dla Ostoi Wigierskiej i Puszczy Augustowskiej poza granicami WPN. Były to główne wskaźniki przedsięwzięcia realizowanego ze środków POLiŚ i NFOŚiGW. Należy przy tym zauważyć, że zakres tego przedsięwzięcia nie obejmował dalszego procedowania końcowych dokumentów, to znaczy:

- projektu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Obszaru Natura 2000 PLH200004 Ostoja Wigierska poza granicami Wigierskiego Parku Narodowego,
- projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB200002 Puszcza Augustowska.

Po zakończeniu prac oba dokumenty zostały przekazane Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Białymstoku do dalszych działań, w szczególności do przeprowadzenia postępowania z udziałem społeczeństwa na zasadach określonych w dziale III rozdziale 3 ustawy ocenowej, które jest niezbędną częścią procesu sporządzania planów ochrony i planów zadań ochronnych.

W odpowiedzi RDOŚ w Białymstoku uznał, że nie jest organem odpowiedzialnym za upublicznienie ww. projektów i przeprowadzenie postępowania z udziałem społeczeństwa na zasadach określonych w ustawie ocenowej. Zgodnie z zapisami tej ustawy za upublicznienie dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa odpowiada organ opracowujący projekt tego dokumentu, a zdaniem RDOŚ organem tym jest Dyrektor WPN. Zdaniem Wigierskiego Parku Narodowego jest to błędne rozumowanie, ponieważ:

- zgodnie z art. 29 ust 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz.1651), projekt planu ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części sporządza sprawujący nadzór nad obszarem (art. 28 ust. 1 w ten sam sposób ustala sporządzającego plan zadań ochronnych),
- zgodnie z art. 27a ust 2 cytowanej ustawy nadzór nad obszarem Natura 2000 lub proponowanym obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty sprawuje właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska.

W świetle przytoczonych przepisów, organem odpowiedzialnym za sporządzenie planu ochrony dla obszaru PLH200004 Ostoja Wigierska oraz planu zadań ochronnych dla obszaru PLB200002 Puszcza Augustowska poza granicami Wigierskiego Parku Narodowego jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku. Zatem to RDOŚ jest instytucją właściwą do przeprowadzenia dalszych procedur związanych z ustanowieniem wyżej wymienionych dokumentów. W naszej opinii przeprowadzenie tych procedur przez Wigierski Park Narodowy byłoby prawnie nieskuteczne, ponieważ dyrektor WPN nie jest organem właściwym do podejmowania tych działań. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku podtrzymuje swoje stanowisko, że powinno to być wykonane przez Wigierski Park Narodowy.

Dnia 21 stycznia 2016 roku Wigierski Park Narodowy zwrócił się do Ministerstwa Środowiska z prośbą o wskazanie organu właściwego do dalszych prac nad projektami tych planów. Do końca 2016 roku Ministerstwo Środowiska nie udzieliło odpowiedzi.

1.6. Łączność

Piotr Pieczyński, Stefan Mackiewicz

W 2016 roku system łączności znajdujący się w dyspozycji WPN przedstawiał się następująco:

1) łączność bezprzewodowa (radiokomunikacyjna ruchoma lądowa – rrl), alarmowa:

a) stacje radiowe:

- główna stacja bazowa (GSB – Dyrekcja WPN),
- stacje przekaźnikowe (Krzywe, Królówek, Lipowe),
- lokalne stacje bazowe (LSB) – 16 sztuk,
- radiotelefony przewoźne – 6 sztuk,
- radiotelefony nasobne – 10 sztuki,
- M216, Yaesu FTL-1011 – bazowe i przewoźne.

b) sprzęt radiokomunikacyjny:

- radiotelefony Motorola P200, GP340 – nasobne,
- M216, Yaesu FTL-1011 – bazowe i przewoźne;

c) kanały radiowe:

- kanał 1 – roboczy: łączność bezpośrednia dla wszystkich radiotelefonów w sieci pozostających w zasięgu,
- kanał 2 i 3 – łączność z GSB poprzez stacje przekaźnikowe w sytuacji braku łączności na kanale 1,
- kanał 3, 4, 5 – łączność ze strażą pożarną, kanały wykorzystywane wyłącznie przez Punkt Alarmowo Dyspozycyjny WPN i Służbę Ochrony Przeciwpożarowej Parku;

d) wykorzystywana częstotliwość:

- 48,3000 MHz,
- 160,5500 MHz;

e) obszar wykorzystywania częstotliwości – gminy wiejskie Nowinka, Giby, Krasnopol, Suwałki, Szypliszki;

f) podstawa prawna funkcjonowania sieci rrl.: pozwolenie radiowe RRL/C/A/0032/2015 ważne do 31.12.2025 r.

W 2016 roku wykonywano prace konserwacyjno-naprawcze urządzeń rrl.

2) łączność za pomocą sieci GSM:

- a) obecnie w Wigierskim Parku Narodowym w sieci Plus funkcjonuje 38 telefonów komórkowych;
- b) do dyspozycji leśniczych zostało zakupionych 10 kart SIM przeznaczonych do przesyłu danych. Ponadto 1 karta zainstalowana jest w instalacji alarmowej w Ośrodku Edukacji Środowiskowej na Słupiu;

3) łączność za pomocą telefonii stacjonarnej:

WPN posiada telefonię stacjonarną do obsługi siedziby Parku, wylęgarni ryb w Tartaku, Muzeum Wigier w Starym Folwarku oraz OEŚ na Słupiu.

2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

Piotr Pieczyński

Tabele poniżej przedstawiają zidentyfikowane w 2016 roku zagrożenia wypełniania podstawowych funkcji parku. W ostatniej kolumnie przedstawiono potencjalne, możliwe do zastosowania sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków, które stosowano w 2016.

Tabela 1. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	<p>Zmiany stosunków wodnych – obniżanie poziomu wód gruntowych zagrażające w szczególności:</p> <p>1) siedliskom przyrodniczym:</p> <p>a) sosnowy bór bagienny <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>, borealna świerczyna bagienna <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>, sosnowo-brzozowy las bagienny <i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>,</p> <p>b) górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (torfowiska alkaliczne),</p> <p>c) torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i>, <i>Caricetum buxbaumii</i>, <i>Schoenetum nigricantis</i>),</p> <p>d) torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>),</p> <p>e) torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),</p> <p>f) starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nympheion</i> i <i>Potamion</i>,</p> <p>g) naturalne dystroficzne zbiorniki wodne,</p> <p>2) stanowiskom gatunków:</p> <p>a) poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>),</p> <p>b) poczwarówka Geyera (<i>Vertigo geyeri</i>),</p> <p>c) 1016²⁾ poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>);</p> <p>d) czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>),</p> <p>e) czerwończyk fioletek (<i>Lycaena helle</i>),</p> <p>f) zalotka większa (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>),</p> <p>g) przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>),</p> <p>h) trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>),</p> <p>i) traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>),</p> <p>j) kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>),</p> <p>k) bóbr (<i>Castor fiber</i>),</p> <p>l) wydra (<i>Lutra lutra</i>)</p>	<p>1. Podejmowanie działań zmierzających do zaniechania zabiegów melioracyjnych, przyczyniających się do obniżania średniego poziomu wód gruntowych w odległości mniejszej niż 100 m od granic siedlisk przyrodniczych i gatunków Natura 2000.</p> <p>2. Podejmowanie działań zmierzających do zaniechania kopania stawów, z wyłączeniem rekultywacji istniejących zbiorników wodnych oraz tworzenia nowych dla potrzeb ochrony płazów.</p> <p>3. Niezasypywanie drobnych zbiorników (oczek) wodnych na obszarze użytków rolnych.</p> <p>4. Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie ekologicznego znaczenia tego rodzaju zbiorników wodnych dla ekosystemów parku.</p> <p>5. Działanie na rzecz wprowadzania do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów ograniczających możliwość wydobywania kopalin mineralnych i torfu na terenie parku.</p> <p>6. Działanie na rzecz prowadzenia gospodarki wodnej ukierunkowanej na minimalizację poboru wody do celów komunalnych i rolniczych.</p> <p>7. Wykupy gruntów prywatnych na rzecz parku, w szczególności gruntów przyległych bezpośrednio do jezior i rzek</p>

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
2	<p>Dopływ zanieczyszczeń ze zlewni wód parku i związana z nim eutrofizacja i skażenie wód powierzchniowych, zagrażające w szczególności:</p> <p>1) siedliskom przyrodniczym:</p> <p>a) torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>),</p> <p>b) torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),</p> <p>c) twardowodne oligo i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>,</p> <p>d) starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nympheion</i> i <i>Potamion</i>,</p> <p>e) naturalne dystroficzne zbiorniki wodne,</p> <p>2) stanowiskom gatunków:</p> <p>a) aldrawanda pęcherzykowata (<i>Aldrovanda vesiculosa</i>),</p> <p>b) krasnorost <i>Hildenbrandtia rivularis</i></p> <p>c) poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>),</p> <p>d) poczwarówka Geyera (<i>Vertigo geyeri</i>),</p> <p>e) poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>),</p> <p>f) kreślinek nizinny (<i>Graphoderus bilineatus</i>)</p> <p>g) czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>),</p> <p>h) czerwończyk fioletek (<i>Lycaena helle</i>),</p> <p>i) zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>,</p> <p>j) przepłatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>),</p> <p>k) trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>),</p> <p>l) piskorz (<i>Misgurnus fossilis</i>),</p> <p>m) koza (<i>Cobitis taenia</i>),</p> <p>n) różanka (<i>Rhodeus sericeus</i>),</p> <p>o) traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>),</p> <p>p) kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>),</p> <p>q) rzekotka drzewna (<i>Hyla arborea</i>),</p> <p>r) ropucha paskówka (<i>Epidalea calamita</i>),</p> <p>s) ropucha zielona (<i>Bufo viridis</i>),</p> <p>t) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>),</p> <p>u) traszka zwyczajna (<i>Lissotriton vulgaris</i>),</p> <p>v) żaba jeziorkowa (<i>Pelophylax lessonae</i>),</p> <p>w) żaba moczarowa (<i>Rana arvalis</i>),</p> <p>x) żaba wodna (<i>Pelophylax</i> kl. <i>esculentus</i>),</p> <p>y) żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>),</p> <p>z) grzebiuszka ziemna (<i>Pelobates fuscus</i>),</p> <p>za) bóbr (<i>Castor fiber</i>),</p> <p>zb) wydra (<i>Lutra Lutra</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz rozbudowy kanalizacji sanitarnej w miejscowościach położonych w zlewni całkowitej wód parku, umożliwiającej odprowadzanie ścieków do oczyszczalni. 2. Działanie na rzecz podłączenia wszystkich gospodarstw do sieci kanalizacyjnej w miejscowościach wyposażonych w kanalizację sanitarną. 3. Działanie na rzecz zainstalowania i zapewnienia prawidłowej eksploatacji kanalizacji burzowej. 4. Wyposażanie pól biwakowych, kempingowych, karawaningowych w instalacje sanitarne, zapobiegające zanieczyszczeniu gleb, wody gruntowej i powierzchniowej. 5. Propagowanie systematycznej modernizacji i stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) w istniejących oczyszczalniach ścieków na terenie zlewni całkowitej wód parku w celu maksymalnego ograniczenia ładunków biogenów odprowadzanych do wód powierzchniowych lub gleb. 6. Działanie na rzecz ograniczania zabudowy terenów przyległych do jezior i rzek przez postulowanie wyznaczenia i wyłączenia spod zabudowy 100 m strefy ochronnej. 7. Utrzymanie drzewostanów i trwałej pokrywy roślinnej na brzegach jezior i rzek. 8. Utrzymywanie dotychczasowych form użytkowania terenów rolnych, z preferencją dla zamiany użytków ornych na łąki i pastwiska. 9. Propagowanie ograniczania nawożenia i stosowania chemicznych środków ochrony roślin oraz chlorków do usuwania lodu i śniegu z dróg. 10. Wspieranie stosowania kodeksu dobrej praktyki rolniczej, dotyczącej w szczególności sposobów postępowania z nawozami i środkami ochrony roślin. 11. Działanie na rzecz wprowadzenia w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zakazu lokalizowania na terenie parku składowisk i instalacji przerobu odpadów oraz nowych ferm hodowlanych dla obsady powyżej 40 DJP. 12. Regularne oczyszczanie z odpadów brzegów jezior i rzek oraz dna akwenów. 13. Doskonalenie systemu nadzoru nad gospodarką nieczystościami w gminach, w szczególności na terenach bez sieci kanalizacyjnych. 14. Wykup gruntów prywatnych na rzecz Parku. 15. Ograniczanie efektów eutrofizacji wybranych jezior poprzez sterowanie strukturą gatunkową i liczebnością zespołów ryb (biomanipulację)

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
3	<p>Zaburzenia w składzie gatunkowym ichtiofauny – spadek różnorodności oraz zmiany struktury gatunkowej i liczebności ryb, spowodowane:</p> <p>1) zmianami w strukturze troficznej ekosystemów wodnych, 2) wzrastającą presją kormorana czarnego (<i>Phalacrocorax carbo</i>)</p>	<p>1. Regulacja struktury gatunkowej i liczebności ryb przez:</p> <p>a) zarybienia wybranych wód Parku wylęgiem i narybkiem gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wykazujących niską liczebność, b) restytucję gatunków ryb, c) odłowy regulacyjne i kontrolne, d) badania naukowe i monitoring zmian zachodzących w strukturze i liczebności zespołów ichtiofauny, e) zwalczanie kłusownictwa rybackiego oraz dostosowanie zasad wędkowania do potrzeb ochrony ekosystemów wodnych, f) pozyskanie ikry siei (<i>Coregonus lavaretus</i>), sielawy (<i>Coregonus albula</i>) i szczupaka (<i>Esox lucius</i>), hodowla wylęgu w warunkach kontrolowanych.</p> <p>2. Działania mające na celu ograniczenie presji kormorana czarnego (<i>Phalacrocorax carbo</i>):</p> <p>a) monitoring liczebności, b) uwzględnianie wzrastającej presji kormorana na poszczególne gatunki ryb przy ustalaniu wielkości odłowów regulacyjnych, c) kompensacja presji na rybostan przez zarybienia, d) niedopuszczanie do zakładania kolonii lęgowych</p>
4	<p>Pogarszanie się warunków sanitarnych i tlenowych w strefie litoralu jezior</p>	<p>1. Zimowe koszenie części trzcinowisk. 2. Częściowe usuwanie skoszonych roślinności wynurzonej z wybranych akwenów</p>

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
5	<p>1. Zmniejszanie się powierzchni siedlisk otwartych i widnych zbiorowisk leśnych w wyniku sukcesji, na skutek zaprzestania koszenia i wypasu, a także na skutek zalesiania.</p> <p>2. Zbyt intensywne użytkowanie łąkowe.</p> <p>3. Przekształcanie łąk w grunty orne, zagrażające:</p> <p>1) siedliskom przyrodniczym:</p> <p>a) niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>),</p> <p>b) ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>),</p> <p>c) zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>),</p> <p>d) górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,</p> <p>e) torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i>, <i>Caricetum buxbaumii</i>, <i>Schoenetum nigricantis</i>),</p> <p>f) torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>),</p> <p>g) torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),</p> <p>h) roślinności okrajkowej z klasy <i>Trifolio-Geranietea</i>,</p> <p>i) gatunkom typowym dla widnych lasów (<i>Serratulo-Pinetum</i>, <i>Potentillo albae-Quercetum</i>, <i>Peucedano-Pinetum</i>)</p> <p>2) gatunkom roślin:</p> <p>a) leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>),</p> <p>b) sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>),</p> <p>c) obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>),</p> <p>3) gatunkom ptaków:</p> <p>a) błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>),</p> <p>b) trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>),</p> <p>c) orlik krzykliwy (<i>Clanga pomarina</i>),</p> <p>d) siniak (<i>Columba oenas</i>),</p> <p>e) kropiatka (<i>Porzana porzana</i>),</p> <p>f) derkacz (<i>Crex crex</i>),</p> <p>g) kszyc (<i>Gallinago gallinago</i>),</p> <p>h) dziwonka (<i>Carpodacus erythrinus</i>)</p>	<p>1. Zachowanie istniejącej struktury powierzchniowej krajobrazów rolniczych – co najmniej 3% użytków zielonych i 10% gruntów ornych w skali parku.</p> <p>2. Ochrona przed zmianą sposobu użytkowania siedlisk przyrodniczych Natura 2000; na obszarach przyległych utrzymanie podobnego sposobu zagospodarowania powierzchni ziemi (w miarę możliwości).</p> <p>3. Przywracanie i podtrzymywanie tradycyjnej gospodarki łąkarskiej – ekstensywnego użytkowania łąk i pastwisk z jednoczesnym, co najwyżej 2-3 krotnym koszeniem lub wypasem w ciągu roku.</p> <p>4. Usuwanie, poza 10-metrową strefą brzegową wód, zadrzewień i zarośli z gruntów ewidencjonowanych jako łąki i pastwiska.</p> <p>5. Promocja i wdrażanie programów sprzyjających ekstensywnemu użytkowaniu łąk i pastwisk.</p> <p>6. Zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów rolniczych (udziału powierzchni poszczególnych rodzajów użytków).</p> <p>7. Niezalesianie siedlisk przyrodniczych Natura 2000 o charakterze łąk i muraw.</p> <p>8. Utrzymywanie najcenniejszych otwartych powierzchni nieleśnych przez wypas, cykliczne koszenie, usuwanie drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej.</p> <p>9. Odtwarzanie stanowisk wybranych ginących gatunków.</p> <p>10. Kształtowanie właściwych warunków siedliskowych sprzyjających utrzymaniu populacji gatunków będących przedmiotem ochrony.</p> <p>11. Wykup gruntów prywatnych na rzecz parku</p>

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
6	<p>Rozprzestrzenianie się obcych gatunków roślin i zwierząt, zagrażających gatunkom rodzimym oraz siedliskom przyrodniczym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>), 2. łągi olszowo-jesionowe (<i>Fraxino-Alnetum</i>), 3. sosnowy bór bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>), 4. borealna świerczyna na torfie (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>), 5. sosnowo-brzozowy las bagienny (<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>), 6. ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>), 7. wszystkie wodne siedliska Natura 2000 występujące na obszarze parku 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia wprowadzania na obszar parku obcych gatunków roślin i zwierząt. 2. Analiza dynamiki rozprzestrzeniania się gatunków obcych oraz podejmowanie koniecznych działań ograniczających ich liczebność w przypadku nadmiernego wzrostu ich liczebności. 3. Zwalczanie obcych inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt na terenach objętych ochroną czynną oraz krajobrazową. 4. Ograniczanie form antropopresji sprzyjających pojawianiu się gatunków obcych – ukierunkowywanie ruchu turystycznego. 5. Działanie na rzecz ograniczania powstawania nowej zabudowy sprzyjającej obecności gatunków obcych w strefach ochronnych wymienionych siedlisk przyrodniczych. 6. Prowadzenie działań edukacyjnych, wskazujących na zagrożenia wynikające z inwazji gatunków obcych
7	<p>Presja urbanizacyjna powodująca zanikanie gatunków roślin i zwierząt i ich ostoi, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) roślin: <ol style="list-style-type: none"> a) leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), b) sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>), c) gatunki światłolubne i ciepłolubne widnych lasów i ich skrajów oraz muraw (<i>Anemone sylvestris</i>, <i>Asperula tinctoria</i>, <i>Dianthus arenarius</i>, <i>Hypericum montanum</i>, <i>Lathyrus laevigatus</i>, <i>Lathyrus pisiformis</i>, <i>Oxytropis pilosa</i>, <i>Pulsatilla pratensis</i>, <i>Trifolium rubens</i>), d) gatunki nieleśnych torfowisk niskich i przejściowych oraz nakredowych łąk zmiennowilgotnych (<i>Betula humilis</i>, <i>Carex buxbaumii</i>, <i>Carex chordorrhiza</i>, <i>Dactylorhiza incarnata</i> subsp. <i>ochroleuca</i>, <i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>, <i>Trollius europaeus</i>), 2) wszystkich gatunków płązów, w szczególności traszki grzebieniastej (<i>Triturus cristatus</i>) i kumaka nizinnego (<i>Bombina bombina</i>), 3) ptaków: <ol style="list-style-type: none"> a) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), b) bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>), c) orlik krzykliwy (<i>Clanga pomarina</i>), 4) ssaków – ryś (<i>Lynx lynx</i>) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz ograniczania urbanizacji parku, w szczególności zabudowy obszarów położonych poza strefami skupionej zabudowy. 2. Ograniczanie niepokojenia zwierząt przez dostosowanie zasad udostępniania parku do wymagań ochrony gatunków. 3. Dostosowanie czasu i zakresu wykonywania zabiegów ochrony czynnej do potrzeb gatunków objętych ochroną strefową

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
8	<p>Urbanizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej, powodująca fragmentację siedlisk prowadzącą do izolacji miejsc występowania gatunków, zwiększenia ich śmiertelności w wyniku kolizji drogowych i pogorszenia się wskaźników stanu ochrony – zagrożenia dotyczą w szczególności gatunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 2) wilk (<i>Canis lupus</i>), 3) kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>), 4) traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz wyznaczenia korytarzy ekologicznych oraz ich wprowadzania do planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin. 2. Określanie zasad użytkowania terenów w wyznaczonych korytarzach ekologicznych uwzględniających potrzeby migracji zwierząt. 3. Uwzględnianie zagadnienia migracji zwierząt w ocenach oddziaływania inwestycji na środowisko, w tym rozwiązań wariantowych minimalizujących wpływ fragmentacji środowiska, zapewniających ciągłość przestrzeni przyrodniczej dla potrzeb funkcjonowania korytarzy ekologicznych. 4. Umieszczanie znaków ostrzegawczych i ograniczeń prędkości na drogach, na których dochodzi do licznych kolizji. 5. Działanie na rzecz budowy przejść dla zwierząt w miejscach o wysokiej ich śmiertelności, wynikającej z kolizji z pojazdami. 6. Organizowanie akcji ochrony płazów w czasie ich migracji rozrodczych, w szczególności ustawianie płotków i przenoszenie płazów przez drogi. 7. Działanie na rzecz utrzymania obecnych klas dróg przecinających park
9	<p>Urbanizacja parku prowadząca do degradacji walorów krajobrazowych</p>	<p>Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do ich miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów obejmujących:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wyłączenie określonych terenów spod zabudowy, 2. ochronę i kształtowanie regionalnych układów osadniczych, 3. rozplanowanie budynków w zagrodach, zieleni i ogrodzeń, 4. ochronę stylu architektury, 5. ograniczanie lokalizacji nowej infrastruktury komunikacyjnej, technicznej, 6. lokalizację infrastruktury turystycznej i edukacyjnej.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
10	<p>Negatywne oddziaływanie czynników biotycznych i abiotycznych zagrażające trwałości wykonywanych zabiegów renaturyzacji drzewostanów przekształconych antropogenicznie</p>	<p>1. Przywracanie cech drzewostanu (skład gatunkowy i struktura przestrzenna) charakterystycznych dla potencjalnego zbiorowiska leśnego przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) cięcia regulujące strukturę przestrzenną, gatunkową i wiekową – pielęgnacyjno-hodowlane i ochronne, b) dolesianie wybranych luk i przerzedzeń, poprawki i uzupełnienia gatunkami zgodnymi z potencjalnym zbiorowiskiem leśnym, c) porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, w szczególności mechaniczne rozdrabnianie gałęzi z pozostawieniem zrębków na powierzchni; d) pielęgnację upraw, e) inicjowanie i wspieranie odnowień naturalnych. <p>2. Monitorowanie i prognozowanie występowania owadów stanowiących zagrożenie dla drzewostanów.</p> <p>3. Ograniczanie nadmiernie rozmnażających się owadów odżywiających się tkankami drzew (kambiofagi), w celu opóźnienia procesu rozpadu monokulturowych drzewostanów z dużym udziałem świerka (<i>Picea abies</i>) lub sosny (<i>Pinus silvestris</i>) przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wyszukiwanie i usuwanie drzew zasiedlonych, z wyłączeniem drzew martwych i obumierających umożliwiających osiągnięcie właściwego stanu ochrony gatunków wymagających martwego drewna, jako podstawowego środka ich bytowania oraz zapewniającego niezbędną bazę pokarmową, b) wykładanie pułapek na owady, c) terminowe korowanie drewna zasiedlonego przez kambiofagi
11	<p>Niedostatek martwych i obumierających drzew uniemożliwiający osiągnięcie właściwego stanu ochrony gatunków wymagających martwego drewna jako podstawowego środowiska ich bytowania oraz zapewniającego niezbędną bazę pokarmową, w szczególności grzybów, owadów i następujących gatunków ptaków:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. dzięcioł białostrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 2. dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>) 	<p>Zwiększanie liczby martwych drzew stojących (posusz czynny i jałowy) i drewna leżącego o zróżnicowanych wymiarach i w różnych stadiach rozkładu, w szczególności drzew o ponadprzeciętnych rozmiarach, spróchniałych (z e zgnilizną) i z owocnikami grzybów (hubami), z dziuplami, gniazdami ptaków, o nienaturalnym pokroju, domieszkowych gatunków pionierskich (brzoza (<i>Betula verucosa</i>), wierzba iwa (<i>Salix caprea</i>), osika (<i>Populus tremula</i>))</p>

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
12	Zubożenie składu gatunkowego i uproszczenie struktury przestrzennej silnie przekształconych antropogenicznie drzewostanów zdominowanych przez gatunki iglaste, szczególnie w siedlisku przyrodniczym grądu subkontynentalnego (<i>Tilio-Carpinetum</i>), mające bezpośredni wpływ na zły stan zachowania siedliska	Prowadzenie aktywnych działań rekonstrukcyjnych, służących poprawie niewłaściwego stanu zachowania siedliska (jego struktury i funkcji): a) zwiększenie udziału liściastych gatunków drzew grądowych, b) zwiększanie ilości martwego drewna, c) zahamowanie ekspansji gatunków lekkonasiennych – brzozy (<i>Betula verucosa</i>) i osiki (<i>Populus tremula</i>) – z pozostawieniem ich w domieszce, d) stopniowa eliminacja gatunków obcych ekologicznie (świerk (<i>Picea abies</i>), sosna (<i>Pinus silvestris</i>)) oraz gatunków obcych geograficznie
13	Nadmierne uszkodzenia w lasach i uprawach rolnych powodowane przez ssaki roślinożerne	1. Zabezpieczanie drzewostanów i upraw rolnych przez: a) regulację liczebności oraz struktury wiekowej i płciowej jelenia (<i>Cervus elaphus</i>) i dzika (<i>Sus scrofa</i>), zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2015 r. poz. 2168), b) zabezpieczanie upraw leśnych przed zgryzaniem i spałowaniem za pomocą ogrodzeń i repelentów, c) zwiększenie bazy żerowej przez uprawę poletek z uprawami rolnymi. 2. Monitoring szkód w drzewostanach i uprawach rolnych. 3. Analiza uwarunkowań ekologicznych wpływających na stan populacji jelenia, w szczególności relacje drapieżnik-ofiara, analiza przyrostu naturalnego populacji, śmiertelności osobników, migracje osobników w obszarze korytarzy ekologicznych
14	Pożary lasów, w szczególności drzewostanów iglastych na siedliskach borowych, wywoływane przez człowieka – wypalanie łąk i ściernisk	1. Monitoring zagrożenia pożarowego obszarów leśnych. 2. Edukacja społeczeństwa. 3. Działania profilaktyczne podejmowane we współpracy z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe oraz Państwową Strażą Pożarną i ochotniczymi strażami pożarnymi. 4. Wspieranie starań o dofinansowywanie i doposażanie jednostek ochotniczej straży pożarnej na terenie gmin, w których położony jest park. 5. Techniczne utrzymanie głównych dróg leśnych na terenie parku jako dróg pożarowych, zapewniających ich przejezdność dla wozów strażackich. 6. Wprowadzanie zakazu wstępu do lasu w okresach utrzymującego się najwyższego zagrożenia pożarowego. 7. Utrzymywanie dyżurów pożarowych

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
15	<p>Niezgodne z prawem korzystanie z zasobów parku, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kłusownictwo, 2. nielegalny zbiór chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, Strażą Leśną, Państwową Strażą Rybacką i innymi służbami oraz z miejscową ludnością w zakresie prewencji oraz zwalczania szkodnictwa. 2. Patrolowanie obszaru parku, w celu ograniczania kłusownictwa oraz nielegalnego pozyskiwania roślin i grzybów, kontrolowanie osób dokonujących amatorskich połowów ryb. 3. Usuwanie urządzeń kłusowniczych. 4. Szkolenie pracowników parku w zakresie umiejętności rozpoznawania gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną. 5. Prowadzenie działań edukacyjnych.
16	<p>Zanikanie tradycyjnych sposobów użytkowania gruntów w krajobrazie rolniczym, zagrażające w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. orlikowi krzykliwemu (<i>Clanga pomarina</i>); 2. derkaczowi (<i>Crex crex</i>); 3. trzmielojadowi (<i>Pernis apivorus</i>); 4. gąsiorkowi (<i>Lanius collurio</i>); 5. rzadkim gatunkom roślin segetalnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Propagowanie tradycyjnych sposobów użytkowania gruntów, mających na celu utrzymanie mozaikowego krajobrazu rolniczego. 2. Wykup gruntów przyrodniczo cennych. 3. Niezalesianie użytków rolnych. 4. Utrzymanie terenów użytkowanych rolniczo w dobrej kulturze rolnej. 5. Działanie na rzecz ograniczania zabudowy mieszkaniowej na gruntach rolnych
17	<p>Negatywne oddziaływania turystów korzystających z parku zagrażające w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. twardowodnym oligo i mezotroficznym zbiornikom wodnym z podwodnymi łakami ramienic <i>Charetea</i>, 2. starorzeczom i naturalnym eutroficznym zbiornikom wodnym ze zbiorowiskami <i>Nympheion</i> i <i>Potamion</i>, 3. naturalnym dystroficznym zbiornikom wodnym, 4. grądowi subkontynentalnemu (<i>Tilio-Carpinetum</i>); 5. łęgom olszowo-jesionowym (<i>Fraxino-Alnetum</i>), 6. sosnowemu borowi bagiennemu <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>, 7. borealnej świerczynie bagiennej <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>, 8. sosnowo-brzozowemu lasowi bagiennemu <i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>, 9. torfowiskom przejściowym i trzęsawiskom (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>), 10. torfowiskom wysokim z roślinnością torfotwórczą (żywe), 11. roślinności okrajkowej z klasy <i>Trifolio-Geranietea</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzanie ograniczeń lub modyfikowanie zasad ruchu turystycznego i udostępniania parku w przypadku kiedy wyniki prowadzonego monitoringu przyrodniczego wskażą na pogarszanie się stanu ochrony gatunków i ekosystemów. 2. Rozbudowa i utrzymanie infrastruktury zabezpieczającej przedmioty ochrony przed degradacją, w tym budowa kładek, barierek, punktów widokowych. 3. Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu ograniczenie niekontrolowanego ruchu turystycznego na obszarach o wyróżniających się walorach przyrodniczych.

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
18	Zanieczyszczenia powietrza i gleb	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych we współpracy z samorządem lokalnym. 2. Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów i rekultywacja terenów zdegradowanych. 3. Termomodernizacja budynków stanowiących własność parku oraz modernizacja systemów ich ogrzewania. 4. Wprowadzanie i popularyzacja technologii wykorzystania źródeł energii nieoddziałujących negatywnie na walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe Parku. 5. Monitoring jakości powietrza i gleb w oparciu o Stację Bazową Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego „Wigry”. 6. Prowadzenie działalności edukacyjnej
19	Pogarszanie się stanu obiektów dziedzictwa kulturowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Remonty, konserwacja i rewaloryzacja obiektów zabytkowych będących własnością parku. 2. Propagowanie ochrony zabytków i obiektów zabytkowych stanowiących własność innych podmiotów. 3. Zabezpieczenie stanowisk archeologicznych przed nieuprawnioną eksploracją. 4. Działania edukacyjne zmierzające do podtrzymania i kształtowania świadomości społeczności lokalnych, poczucia tożsamości i odpowiedzialności za dobra kultury materialnej i niematerialnej. 5. Zachowanie tradycyjnego nazewnictwa obiektów kultury materialnej. 6. Współpraca ze służbami konserwatorskimi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi
20	Niepełny zakres wiedzy dotyczącej zasobów, tworów i składników przyrody, zasobów kulturowych oraz procesów ekologicznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie systematycznych inwentaryzacji – przyrodniczej i dóbr kulturowych. 2. Rozpoznanie dynamiki zmian stanu i funkcjonowania obiektów podlegających ochronie. 3. Rozwijanie badań naukowych i monitoringu środowiska przyrodniczego

Tabela 2. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Nasilające się czynniki presji antropogenicznej związane ze wzrostem udziału terenów zurbanizowanych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie do obszarów, które powinny zostać wyłączone z zabudowy. 2. Promowanie zachowań proekologicznych wśród mieszkańców gmin
2.	Intensyfikacja rolnictwa i związane z nią: <ol style="list-style-type: none"> 1. specjalizacja, mechanizacja i chemizacja produkcji rolnej, której konsekwencją są monokultury i zanieczyszczenie środowiska, 2. scalanie gruntów, której konsekwencją jest zanikanie tradycyjnego krajobrazu (miedz, śródpolnych zadrzewień, terenów podmokłych i o charakterze bagiennym) 	Rozwój rolnictwa ekologicznego łączącego przyjazne środowisku praktyki gospodarowania, wspomagającego wysoki stopień różnorodności biologicznej, wykorzystującego naturalne procesy ekologiczne oraz zapewniającego właściwy dobrostan zwierząt
3.	Pogorszenie stanu zachowania dóbr kultury materialnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stała współpraca parku ze służbami konserwatorskimi i organizacjami pozarządowymi. 2. Promowanie działań mających na celu zachowanie dóbr kultury materialnej. 3. Wspieranie projektów dofinansowania rewaloryzacji obiektów ważnych dla tożsamości kulturowej parku

Tabela 3. Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i minimalizacji zagrożeń i ich skutków
1.	Eutrofizacja i zanieczyszczenie wód dopływających do ekosystemów wodnych Parku spoza jego granic	<p>1. Działanie na rzecz doskonalenia gospodarki wodno-ściekowej na obszarze zlewni całkowitej wód parku, w szczególności rozbudowy sieci kanalizacyjnych i poprawa skuteczności oczyszczania ścieków.</p> <p>2. Działanie na rzecz ograniczania dopływu substancji chemicznych z obszarów użytkowanych rolniczo i terenów zurbanizowanych.</p> <p>3. Promowanie metod usuwania zanieczyszczeń z wód burzowych i roztopowych</p>
2.	Zmiany stosunków wodnych w otulinie parku	<p>Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapisów dotyczących utrzymania właściwego poziomu wód powierzchniowych w otulinie parku, w szczególności w zakresie:</p> <p>1) konieczności zabezpieczania przed osuszeniem terenów podmokłych (mokradeł i torfowisk) powiązanych z terenem parku,</p> <p>2) lokalizacji kopalń kruszywa w oparciu o monitoring stanów wód powierzchniowych i podziemnych oraz o analizę potencjalnego wpływu wyrobisk kopalnianych na kształtowanie się stosunków wodnych na obszarze parku</p>
3.	Urbanizacja niektórych obszarów otuliny parku mająca wpływ na przyrodę i kształtowanie się walorów krajobrazowych terenów wewnątrz parku	<p>Wprowadzenie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postulatów odnośnie do ograniczania zabudowy w wybranych rejonach otuliny parku, w szczególności w sąsiedztwie jego granic</p>
4.	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków roślin i związane z nimi pogorszenie stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, w szczególności: 1) grądu subkontynentalnego (<i>Tilio-Carpinetum</i>); 2) łągi olszowo-jesionowego (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	<p>1. Wypracowanie i wdrożenie we współpracy z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe, lokalnymi samorządami i innymi instytucjami strategii postępowania z inwazyjnymi gatunkami obcymi.</p> <p>2. Likwidacja pojawiających się w otulinie parku pojedynczych egzemplarzy i stanowisk nowych gatunków obcych na etapie poprzedzającym ich liczne pojawianie się na obszarze parku.</p> <p>3. Podejmowanie współpracy z zainteresowanymi stronami w zakresie edukacji dotyczącej zagrożeń i sposobów zwalczania gatunków obcych</p>

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i minimalizacji zagrożeń i ich skutków
5.	Drapieżnictwo ze strony obcych gatunków hodowlanych zwierząt futerkowych (głównie norki amerykańskiej) przede wszystkim ze strony gatunków inwazyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów uniemożliwiających lokalizowania ferm zwierząt futerkowych na obszarze otuliny parku. 2. Monitoring populacji nastawiony na rozpoznanie kierunków napływu gatunków obcych oraz na określenie stopnia kolonizacji parku. 3. Działania edukacyjne w tym zakresie
6.	Zanieczyszczenia powietrza	Propagowanie niskoemisyjnych źródeł ciepła w otulinie parku oraz wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych (z wyłączeniem siłowni wiatrowych)
7.	Zanikanie i przekształcanie cennych siedlisk przyrodniczych w otulinie parku, powiązanych swoim zasięgiem z terenem parku	<p>Dążenie do sukcesywnego wykupu gruntów (i objęcia ich ochroną) przylegających do granic parku z występującymi na nich cennymi siedliskami roślin i zwierząt, w szczególności gruntów hydrogenicznych, położonych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przy południowo-wschodniej granicy parku we wsi Sarnetki, 2. przy północno-wschodnim brzegu jeziora Pierty, 3. na cyplu pomiędzy jeziorami Czarne i Krzywe, 4. przylegających do jeziora Długiego wzdłuż zachodniej granicy parku

Tabela 4. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	<p>Budowa elektrowni wiatrowych i związane z tym negatywne oddziaływanie na ptaki i nietoperze migrujące i żerujące poza granicami parku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. śmiertelność bezpośrednia wskutek zderzeń ptaków z turbinami, 2. utrata żerowisk wywołana płoszeniem lub wskutek przekształceń terenu wywołanych budową elektrowni wiatrowych, 3. zmiany tras przelotów wymuszone unikaniem zasięgu turbin wiatrowych 	<p>Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województw, zapisów ograniczających budowę farm wiatrowych na trasach wędrówek oraz na obszarach żerowania ptaków i nietoperzy, w otulinie parku i w strefie o szerokości 3 km od granic otuliny.</p>
2	<p>Inwestycje (głównie drogowe) poza granicami parku, mogące przyczynić się do przerwania łączności ekologicznej (korytarzy ekologicznych) i do zachwiania przyrodniczej spójności obszaru parku z siecią obszarów Natura 2000</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz wprowadzania zapisów dotyczących korytarzy ekologicznych w planie zagospodarowania województwa podlaskiego, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 2. Podejmowanie starań o wprowadzanie jednoznacznych zasad użytkowania terenów w obrębie wyznaczanych korytarzy ekologicznych uwzględniających potrzeby migracji i bytowania zwierząt.
3	<p>Zanikanie gatunków roślin i zwierząt na skutek zmian w środowisku przyrodniczym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczna rejestracja i monitoring przyrodniczy rzadszych taksonów na obszarze parku. Podejmowanie eksperymentalnych działań zmierzających do utrzymania gatunków w przypadku potwierdzenia trendu zmniejszania się stanu liczebnego ich populacji. 2. Współpraca z bankami genów w zakresie utrwalania zasobów genetycznych i zachowywania zasobów genowych <i>ex situ</i>. 3. Podejmowanie prób restytucji i wzmocnienia populacji zanikających rzadkich gatunków.
4	<p>Inwazje obcych gatunków raków zagrażające rodzimym gatunkom w ekosystemach wodnych parku</p>	<p>Eliminowanie obcych gatunków raków z wód parku – odłowy racznikami.</p>
5	<p>Skażenie wód w wyniku migracji zanieczyszczeń chemicznych z odciekami ze składowisk odpadów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz nielokowania składowisk odpadów w pobliżu parku lub odpowiedniego ich zabezpieczenia przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko wodne i glebę – zgodnie ze współczesnymi osiągnięciami techniki. 2. Wspieranie władz samorządowych w pozyskaniu środków na likwidację składowisk odpadów i rekultywację terenów zdegradowanych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
6	Zanieczyszczenie środowiska powodowane przez nowe obiekty przemysłowe oraz inwestycje drogowe	Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województw, zapisów ograniczających w otulinie parku budowę obiektów przemysłowych lub inwestycji drogowych mogących negatywnie wpływać na środowisko przyrodnicze wewnątrz parku.

3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

3.1. Ochrona ekosystemów leśnych

3.1.1. Ochrona lasu

Łukasz Skiendziul

W celu zabezpieczenia ekosystemów leśnych przed czynnikami abiotycznymi i biotycznymi, w 2016 roku wykonano następujące zabiegi:

1. Prognozowanie wystąpienia zagrożenia ze strony owadów liściożernych polegające na:
 - a. próbnym odłowach samców brudnicy mniszki do 39 pułapek feromonowych, w których zastosowano feromon o nazwie Lymodor;
 - b. obserwacjach intensywności lotów samic brudnicy mniszki wykonanych metodą transektów (10 drzew). Samice zaobserwowano jedynie w obwodzie ochronnym Powały (2 szt.);
 - c. jesiennych poszukiwaniach owadów zimujących w ściółce na powierzchniach podokapowych. Zebrano i oznaczono materiał z 57 partii kontrolnych, wyznaczonych w 2007 roku metodą „10 ramek”. Był to ostatni rok prognozowania na tych powierzchniach.
2. Ograniczanie występowania owadów kambiofagicznych polegające na:
 - a. wykładaniu drzew pułapkowych, tzw. pułapek klasycznych (17 sztuk). Wykorzystano w tym celu głównie wiatrołomy i wywroty oraz drzewa uszkodzone. Pułapki służyły obserwacji stadiów rozwojowych korników świerkowych, po wykorzystaniu były terminowo korowane lub wywożone z lasu;
 - b. odłowach kambiofagów świerka (kornik drukarz i chrząszcze towarzyszące) w pułapki feromonowe (181 sztuk). Zastosowano pułapki Theysohna. Do zwabienia chrząszczy wykorzystano feromon Ipsodor;
 - c. wyszukiwaniu od początku maja do końca sierpnia drzew zasiedlonych przez kornika drukarza, przytłuszczka granatka i inne owady. W wyniku tych czynności usunięto 4 721 m³ (w 2015 r. – 1981 m³) drewna świerkowego i 776 m³ (w 2015 r. – 1063 m³) drewna sosnowego zasiedlonego przez owady. Prowadzono także systematyczną kontrolę i czyszczenie wyłożonych pułapek feromonowych. Zajmowało się tym 10 osób, które przepracowały łącznie 6 520 godzin;
 - d. rozdrabnianiu gałęzi po usuniętych świerkach (920 rbh).
3. Ograniczanie szkód wyrządzanych przez duże ssaki roślinożerne w drzewostanach polegające na:
 - a. zabezpieczaniu upraw repelentem Wam Extra PA na powierzchni 65,51 ha. Ochronę stosowano tylko na części sadzonek, zapewniając utrzymanie bazy żerowej zwierząt. Na jednym hektarze powierzchni smarowano ok. 1,5-2 tys. sadzonek;
 - b. wykonaniu nowych ogrodzeń z użyciem siatki o wys. 2 m (5 390 mb), w celu ochrony 8,79 ha upraw. Naprawiano także stare ogrodzenia (432 rbh) oraz usunięto te, które spełniły już swoje zadanie (750 mb).
 - c. uprawie 5,51 ha poletek zaporowych (owies, kukurydza). Poletka wykorzystano w celu zatrzymania zwierzyny w lesie w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych.

W 2009 roku zaprzestano zabezpieczania sadzonek osłonami indywidualnymi, podczas gdy w latach poprzednich co roku stosowano tę metodę (1500-4000 szt.). Od 2010 roku

rozpoczęto zdejmowanie osłon indywidualnych zakładanych kilka lat temu i również w tym roku kontynuowano te działania – osłony indywidualne zostały zdjęte z 4 tys. sadzonek, ponieważ spełniły już swoją rolę ochronną, a drzewa wyrosły i już są mniej narażone na zgrzyzanie przez zwierzynę pędów głównych.

Zakres i rozmiar wymienionych czynności od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

W 2016 r. po raz kolejny zakup materiałów oraz koszty usług z zakresu ochrony lasu w całości były sfinansowane ze środków funduszu leśnego.

3.1.2. Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej

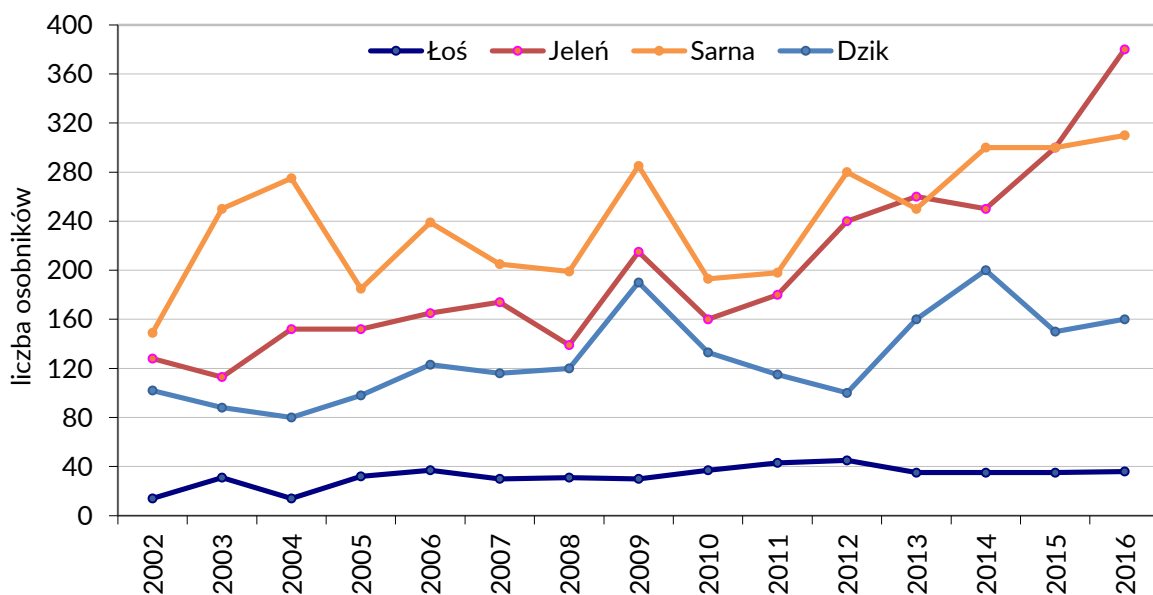
Dorota Zaborowska

Redukcję zwierząt łownych wykonuje się w związku z potrzebą ochrony upraw, młodników i naturalnych odnowień przed zgrzyzaniem oraz ograniczeniem szkód w uprawach rolnych wyrządzanych przez zwierzynę, na podstawie Zarządzenia nr 2/2016 Dyrektora WPN z dnia 4 stycznia 2016 roku w sprawie redukcji liczebności niektórych gatunków zwierząt łownych na terenie Parku, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o ochronie przyrody i prawie łowieckim.

Ustalanie rocznych planów redukcji odbywa się na podstawie corocznych inwentaryzacji zwierzyny. Liczenie zwierzyny przeprowadzono 18 lutego 2016 r. metodą pędzeń próbnych. W tym samym czasie odbyło się również liczenie na terenie sąsiednich nadleśnictw Puszczy Augustowskiej. W Parku pędzenia przeprowadzono w 4 miotach o łącznej pow. 844 ha, w obwodach ochronnych: Lipowe, Mikołajewo, Gawarzec i Leszczewek. Dane zostały przeliczone przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych dla całego rejonu hodowlanego Puszczy Augustowskiej. Liczebność zwierząt łownych w Parku na początku 2016 roku wynosiła: 36 łosie, 380 jeleni, 310 saren i 160 dzików.

Liczebność zwierzyny w latach 2002-2016 przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Liczebność zwierzyny w latach 2002 – 2016

Redukcję populacji zwierzyny grubej zaplanowano w liczbie 107 osobników, w tym 27 jeleni

i 80 dzików. W 2016 r. odstąpiono od redukcji saren. Odstrzał redukcyjny wykonano w liczbie 98 osobników (91,6% założonego planu, w zeszłym roku 97,2%), w tym:

	wykonanie	plan
jeleń - byk	4 szt.	8 szt.
jeleń - łania	14 szt.	15 szt., w tym 3 upadki
jeleń - cielę	2 szt.	4 szt.
dzik	78 szt.	80 szt.

Ponadto odnotowano 3 upadki łośi (klępy) – pierwszy w wyniku kolizji drogowej w lesie w Krzywem, drugi w Rosochatym Rogu (gr. prywatne) z powodu podeszłego wieku i wychudzenia, a trzeci w Kruszniku – zagryziony przez wilki. Dodatkowo w roku bieżącym wystąpiły 2 upadki saren (kozły). Przyczyną upadków były kolizja drogowa i zagryzienie przez wilki.

Przez cały rok obowiązywały ograniczenia związane z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń ASF. W związku z prowadzonymi działaniami zapobiegawczymi dotyczącymi ASF Dyrektor Generalny LP zarządził ogólnokrajową jednorazową inwentaryzację dzików na terenie wszystkich nadleśnictw oraz na terenie 8 parków narodowych położonych w strefie zagrożenia ASF (Decyzja Głównego Konserwatora Przyrody), w tym Wigierskiego Parku Narodowego. Inwentaryzację dzików w WPN przeprowadzono w dniu 21 października 2016 r. (w tym samym czasie, co sąsiadujące nadleśnictwa) metodą pędzeń próbnych w 4 miotach, podobnie jak w lutym, lecz zwiększona została ogólna powierzchnia miotów do 957 ha (10% pow. leśnej). Łącznie zaobserwowano 10 dzików, co po przeliczeniu na teren całego parku daje liczebność 98 sztuk – zagęszczenie 0,8 szt./km² powierzchni lądowej WPN.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. (Dz. U. 2016 poz. 229) w sprawie zarządzenia odstrzału sanitarnego nakazuje się odstrzał sanitarny dzików do osiągnięcia gęstości populacji na poziomie co najwyżej 0,5 osobnika/km² z wyłączeniem parków narodowych i rezerwatów przyrody.

Wyniki ogólnopolskiej inwentaryzacji dzików (oprócz parków narodowych, bo tu później zarządzono inwentaryzację i wyniki nie zostały jeszcze opracowane) wykazały obecność 144 079 sztuk, co daje uśrednione zagęszczenie 0,5 dzika/km², na terenie RDLP Białystok wynosi ono 0,3 szt./km². Według danych Ministerstwa Środowiska stan dzików w Polsce na 10.03.2016 r. wynosił 245 tys. sztuk (0,9 szt./km²).

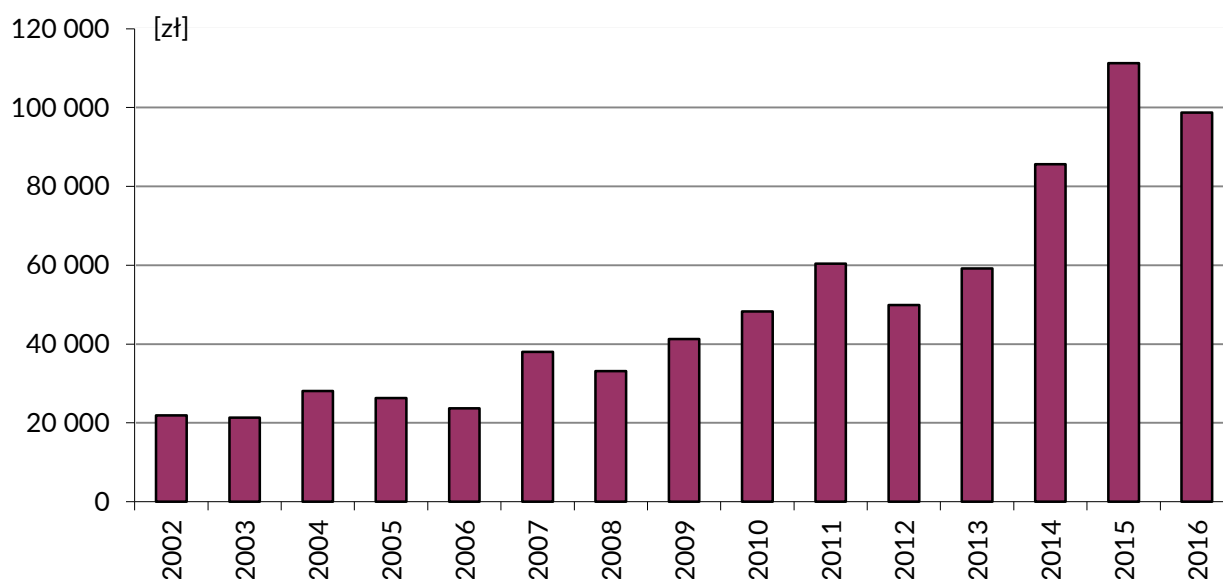
Od 17.02.2014 r. (pierwszy przypadek ASF w Polsce) stwierdzono 161 przypadków u dzików (wg stanu na dzień 23.12.2016 r.), w tym 79 przypadków w 2016 r. oraz 23 przypadki u świń (30.09.2016 r.), z tego 20 przypadków w 2016 r. Wirus przekroczył granice woj. podlaskiego – wystąpiły również przypadki w woj. mazowieckim i lubelskim.

WPN położony jest w całości w obszarze ochronnym (strefa żółta). Wszystkie dziki strzelone oraz padłe należy badać w kierunku ASF. O wszystkich znalezionych na terenie parku martwych dzikach należy niezwłocznie informować służby weterynaryjne.

W 2016 roku WPN wypłacił rolnikom odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzynę w wysokości 98 696,25 zł (w 2015 r. – 111 252,84 zł). Powierzchnia zredukowana szkód wyniosła 71,53 ha (w 2015 r. – 67,78 ha). W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie wzrosła łączna powierzchnia zredukowana szkód, a zmniejszyła się kwota odszkodowań. Na obniżenie tej kwoty miała wpływ znacznie niższa cena ziemniaków niż w zeszłym roku.

Wartość wypłaconych odszkodowań w latach 2002-2016 przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Wartość odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w latach 2002-2016

3.1.3. Hodowla lasu

Łukasz Skiendziul

3.1.3.1. Ocena udatności upraw

W roku 2016 wykonano następujące zadania z zakresu hodowli lasu:

- dolesianie luk i przerzedzeń – 2,76 ha;
- podsadzenia w drzewostanie – 2,35 ha;
- poprawki i uzupełnienia – 1,30 ha;
- pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach na powierzchni 8,45 ha;
- czyszczenia wczesne na powierzchni 5,32 ha;
- czyszczenia późne na powierzchni 14,33 ha;
- obrączkowanie drzew – 29 szt.;
- jesienne przygotowanie powierzchni pod odnowienia w 2017 r. na powierzchni 13,62 ha.

Zabiegi ochronne sfinansowane były ze środków funduszu leśnego, w ramach przedsięwzięcia: „Czynna ochrona ekosystemów leśnych Wigierskiego Parku Narodowego w 2016 roku”.

Rysunek 3. Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 2012 – 2016 [ha]

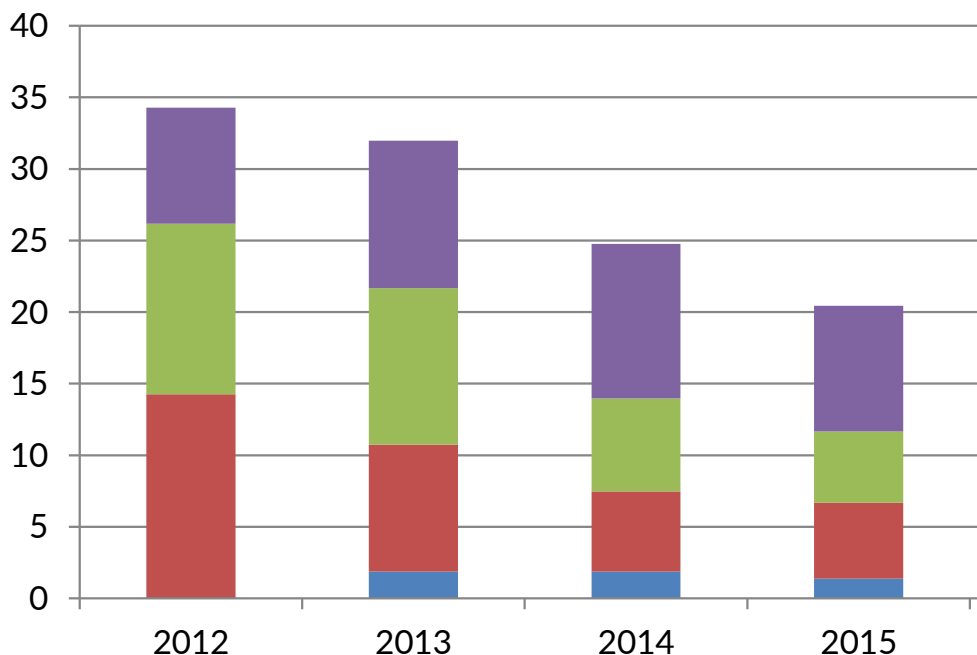

Tabela 5. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2016 r.

Gatunek	Liczba w tys. szt.
Db 3/0	7,24
Lp 1/0	5,70
Gb 1/0	8,85
Kl 1/1	1,00
Wz 2/0	3,00
So 1/0	1,70
Św 1/1	0,90
Grusza 2/0	0,07
Jabłoń 2/0	0,07
Śliwa tarnina	0,20
Razem	28,73

Tabela 6. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 2002 – 2016 r.

Rok	Powierzchnia [ha]	Liczba sadzonek [tys. szt.]
2002	10,40	57,00
2003	9,70	63,00
2004	9,10	61,00
2005	5,50	34,00
2006	9,60	53,00
2007	6,70	40,00
2008	5,00	32,00
2009	3,90	24,00
2010	1,63	8,79
2011	2,09	12,72
2012	0,13	0,60
2013	1,87	8,20
2014	2,20	9,40
2015	2,23	7,80
2016	6,41	28,73

3.1.3.2. Ocena udatności upraw

W 2016 roku ocenie udatności powinny podlegać uprawy z roku 2012 (ocena w piątym roku istnienia uprawy – ocena końcowa), jednak nie założono wtedy żadnej uprawy oraz z 2015 roku (ocena w drugim roku istnienia uprawy – ocena wstępna). Przy ocenie brano pod uwagę następujące elementy: stopień pokrycia powierzchni przez uprawę, oznaki chorobowe i uszkodzenia wywołane przez czynniki przyrody żywej i nieożywionej, formę mieszania gatunków, skład gatunkowy uprawy. Udatność każdej ocenianej uprawy oceniono w czterostopniowej skali: uprawa bardzo dobra, dobra, zadowalająca i przepadła.

Wyniki oceny są następujące:

Uprawy z roku 2015, ocena wstępna:

Obręb Ochronny	Liczba upraw ocenianych	Powierzchnia upraw ocenianych ogółem [ha]	Ocena: powierzchnia upraw/liczba upraw			
			bardzo dobra	dobra	zadowalająca	przepadła
WIGRY	4	0,93	0,93/4	-	-	-
M. RUDA	1	0,45	0,45/1	-	-	-
WPN razem	5	1,38	1,38/5	-	-	-

3.1.4. Pozyskanie i sprzedaż drewna

Wojciech Kamiński

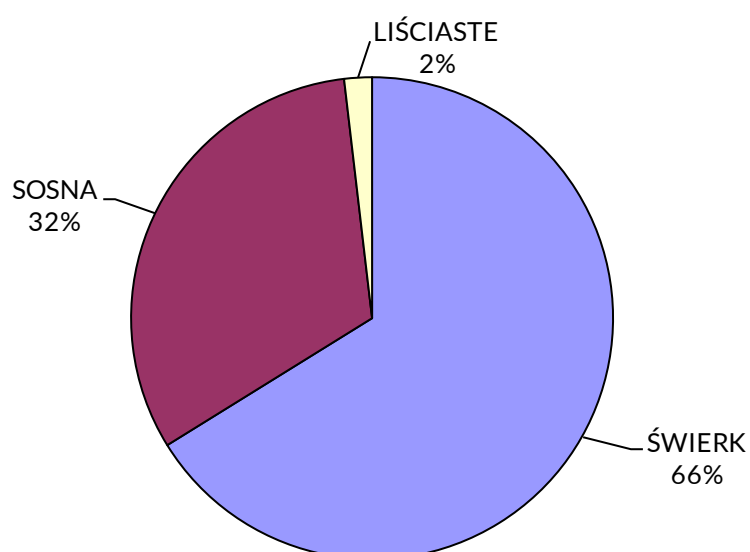
3.1.4.1. Użytki przygodne

W ramach przeprowadzonych w 2016 roku cięć pielęgnacyjnych i przygodnych pozyskano drewno o łącznej masie 15,03 tys. m³ (11,25 tys. m³ w 2015), w tym 14,84 tys. m³ grubizny, tj. przeciętnie ok. 1,50 m³ z 1 ha powierzchni leśnej parku.

W cięciach przygodnych pozyskanie grubizny na 2016 rok zaplanowano w rozmiarze 4,10 tys. m³, natomiast wykonano 4,72 tys. m³, o ok. 1 tys. m³ więcej niż w 2015 r., głównie z powodu usunięcia zwiększonej masy zasiedlonego drewna świerkowego (plan – 2,52 tys. m³; wykonanie – 3,57 tys. m³).

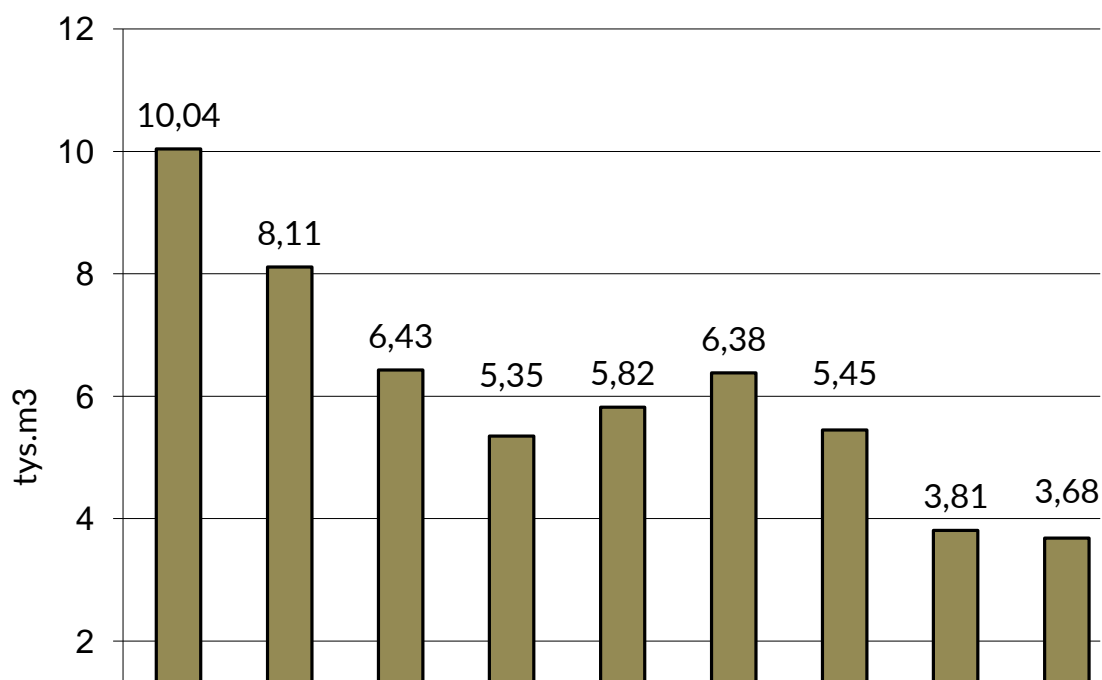
Podobnie jak w latach ubiegłych, usunięciu podlegały przede wszystkim gatunki iglaste – złomy, wywroty, drzewa zasiedlone przez owady i opanowane przez grzyby. Drewno gatunków liściastych w większości przypadków pozostawiano w lesie do naturalnego rozkładu. Usuwano je głównie w razie konieczności zapewnienia przejezdności szlaków komunikacyjnych.

Rysunek 4. Struktura gatunkowa drewna pozyskanego w 2016 r. w cięciach przygodnych

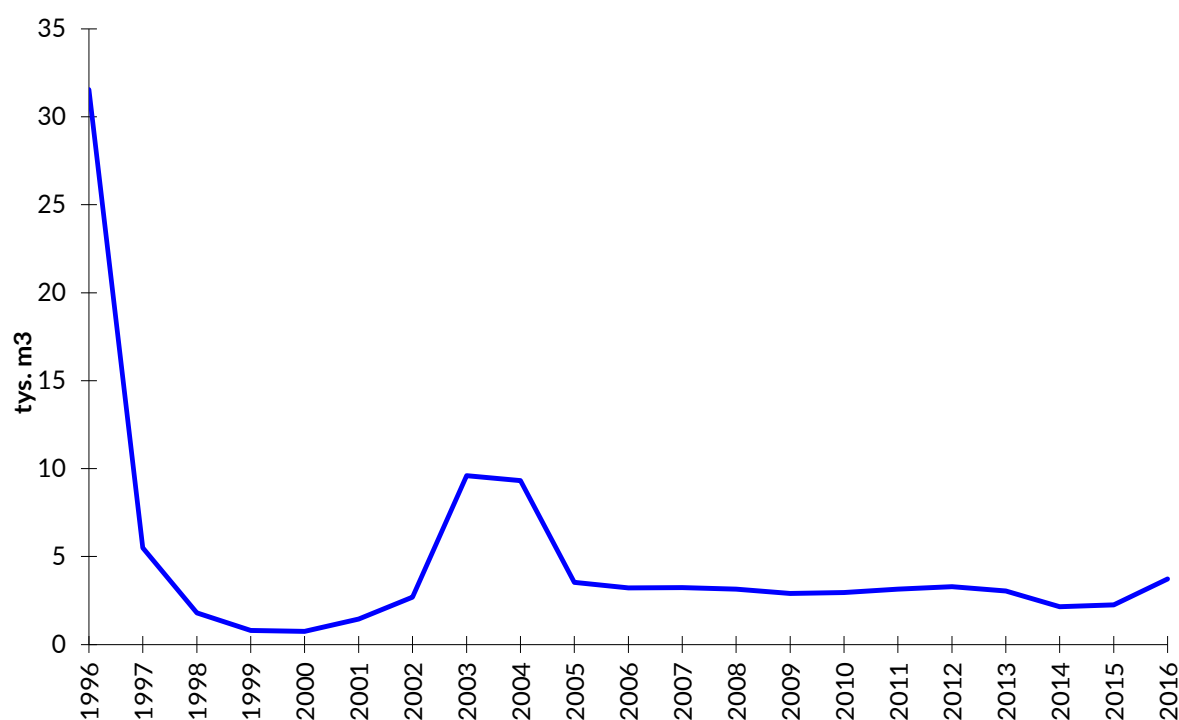
W trakcie realizacji planu nie stwierdzono istotnych zagrożeń dla stabilności drzewostanów WPN, co potwierdza, że zabiegi związane z utrzymaniem odpowiedniego stanu sanitarnego lasu były dotychczas przeprowadzane prawidłowo. Porównanie rozmiaru pozyskania drewna w ramach cięć przygodnych na przestrzeni ostatnich kilku lat przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 5. Masa drewna pozyskanego w ramach cięć przygodnych w latach 2006-2016

Zmianie, w stosunku do roku ubiegłego, uległa masa usuniętego zasiedlonego posuszu świerkowego, która wyniosła 3,20 tys. m³, przy 1,98 tys. m³ w 2015 r. Jednocześnie, celem zwiększenia ilości martwego drewna w lesie, pozostawiono na pniu do naturalnego rozkładu świerki o „ponadprzeciętnych” pierśnicach zasiedlone przez kornika drukarza. Masę tych drzew oszacowano na ok. 0,52 tys. m³. A zatem, należy przyjąć, że łączna masa zasiedlonego drewna świerkowego w 2016 roku wyniosła 3,72 tys. m³.

Rysunek 6. Zasiedlone drewno świerkowe usunięte w latach 1996-2016

Obecnie największym, potencjalnym zagrożeniem dla drzewostanów parku są szkody powodowane zmianami warunków meteorologicznych. Niebezpieczeństwo powstania szkód na skutek silnie wiejących wiatrów jest szczególnie duże w okresie letnim i jesiennym.

W związku z przyjętą zasadą pozostawiania na pniu zasiedlonych drzew ponadprzeciętnych, prowadzony jest stały monitoring wpływu tych drzew na stan sanitarny i trwałość drzewostanów, ze szczególnym uwzględnieniem tych powierzchni, w których udział świerka w składzie wynosi ponad 40%. Wyniki obserwacji posłużą do ustalenia dalszych procedur postępowania w ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego.

3.1.4.2. Cięcia pielęgnacyjne

Zabiegami pielęgnacyjnymi w 2016 roku objęto powierzchnię 261,57 ha, w tym trzebieżami wczesnymi – 73,69 ha i trzebieżami późnymi – 187,88 ha. Plan powierzchniowy i masowy zabiegów został wykonany w pełnym zakresie.

Tabela 7. Wykonanie masowe cięć pielęgnacyjnych (trzebieży) w 2016 r.

Rodzaj cięć	Plan [ha/tys. m³]	Wykonanie [ha/tys. m³]	Procent wykonania planu [%]
Ogółem	261,57/8,83	261,57/9,28	100/105
w tym:			
trzebieże wczesne	73,69/1,67	73,69/1,78	100/106
trzebieże późne	187,88/7,16	187,88/7,50	100/104

3.1.4.3. Drzewa pozostawione do naturalnego rozkładu

W 2016 wyznaczono i pozostawiono w lesie 859 szt. drzew martwych. Łącznie w latach 1997-2016 zaewidencjonowano 15 357 szt. takich drzew. Ponadto, w ciągu roku, na

powierzchniach trzebieżowych pozostawiono do naturalnego rozkładu drewno (gałęzie, odpady) o łącznej masie ok. 450 m³. Szacuje się, że rocznie pozostaje na gruncie ponad 1 500 m³ drewna. Szacunek ten obejmuje jedynie posusz ewidencjonowany w ramach zabiegów ochronnych (cięć przygodnych i pielęgnacyjnych), nie zawiera natomiast masy drewna martwego powstającego na skutek oczyszczania się pni z gałęzi, czy też naturalnego wydzielania się drzew przygłuszonych w młodszych klasach wieku.

3.1.4.4. Struktura sortymentowa pozyskania

W strukturze pozyskania w 2016 roku, podobnie jak w latach ubiegłych przeważały sortymenty średniowymiarowe – 67% całkowitej masy pozyskanej grubizny. Drewno wielkowymiarowe miało tylko 33% udziału w manipulowanych sortymentach. Jest to wynikiem specyfiki prowadzenia zabiegów ochronnych w parkach narodowych. Wykonywane są głównie zabiegi pielęgnacyjne w drzewostanach II-III klasy wieku, w których głównym sortymentem jest drewno klasy S2. Nie zakłada się powierzchni zrębowych, a drewno wielkowymiarowe pochodzi przede wszystkim z cięć przygodnych. W ramach tych cięć usunięciu podlegają wyłącznie drzewa chore i uszkodzone, co nie pozostaje bez wpływu na jakość uzyskiwanego surowca. Drewno wielkowymiarowe pozyskane w ramach takich cięć jest klasyfikowane jako WC0 i WD czyli w średniej i niskiej klasie jakości. W Wigierskim Parku Narodowym nie pozyskuje się sortymentów tzw. „cennych”. Nie bez wpływu na dysproporcję w masie pozyskanego drewna średniowymiarowego i wielkowymiarowego pozostaje fakt pozostawienia na pniu zasiedlonych drzew ponadprzeciętnych, spośród których większość przy manipulacji okazałaby się drewnem dłużycowym, wielkowymiarowym.

Tabela 8. Struktura sortymentowa pozyskania w latach 2015-2016

Sortyment	Ogółem w 2015 [m ³]	Ogółem w 2016 [m ³]
Drewno wielkowymiarowe (W)	2949	5263
Drewno średniowymiarowe użytkowe (S1, S2, S3)	6003	7021
Drewno średniowymiarowe opałowe (S4)	2021	2561
Drewno małowymiarowe (M)	276	191
Razem	11 249	15 036

3.1.4.5. Sprzedaż drewna

W 2016 roku rozchodowi podlegało ogółem 14,97 tys. m³ drewna pochodzącego z bieżącego pozyskania i zapasu z roku 2015. Szczegółowo strukturę sprzedaży według sortymentów przedstawia tabela „Sprzedaż drewna” – załącznik nr 10a do analizy. Koniunktura na rynku drzewnym nie uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego. Popyt i podaż pozostawała na podobnym poziomie, co wpłynęło na utrzymanie się stałych cen drewna w całym okresie rozliczeniowym.

Dochód netto ze sprzedaży drewna wyniósł 2 404 tys. zł, przy 1 754 tys. zł w roku 2015. Średnia cena 1 m³ drewna (netto) w 2016 r. wyniosła 165 zł, przy 161 zł w 2015 r.

Dochód ze sprzedaży drewna planowano na 2 119 tys. zł, wykonanie wyniosło 2 404 tys. zł.

Na dzień 31.12.2016 roku, na gruncie pozostał zapas niesprzedanego drewna o łącznej masie 270,94 m³, w tym:

- drewno średniowymiarowe (S2a) – 152,29 m³,
- opałowe – 118,65 m³.

3.1.5. Ochrona przeciwpożarowa

Wojciech Kamiński

3.1.5.1. Analiza zagrożenia pożarowego w lasach

W 2016 roku zarejestrowano jedno zdarzenie pożarowe w granicach administracyjnych WPN. Był to pożar pokrywy gleby w dniu 03.04.2016 na pow. 0,10 ha w O.O. Krusznik (oddz. 218hx i 218gx). Pożar powstał poza terenem leśnym na skutek zaproszenia ognia w miejscu gdzie zlokalizowano miejsce odpoczynku na szlaku turystycznym.

3.1.5.2. Realizacja zadań bieżących z ochrony przeciwpożarowej

W ramach ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych zrealizowano następujące zadania:

- powiększanie prześwitów dróg – 9,30 km;
- czyszczenie linii oddziałowych – 3,40 km;
- remonty dróg pożarowych – 5,5 km;
- konserwacja punktów czerpania wody – 6 szt.;
- porządkowanie poboczy dróg – 149,10 ha;
- konserwacja tablic ppoż. – 4 szt.;
- bieżące przeglądy gaśnic i agregatów w bazach ppoż. – 36 szt.;
- Bieżące przeglądy sieci rrl.

Większość prac wykonano w ramach zadania „Ochrona przeciwpożarowa na terenie Wigierskiego Parku Narodowego w 2016 roku” sfinansowanego ze środków funduszu leśnego. Dodatkowo, niezależnie od zewnętrznego współfinansowania, WPN dokonał napraw dróg na odcinkach o łącznej długości 5,5 km, przeznaczając na ten cel środki własne.

Ochrona przeciwpożarowa obiektów budowlanych przedstawiała się następująco:

- bieżące przeglądy gaśnic w budynkach WPN – 48 szt.;
- bieżące konserwacje hydrantów – 8 szt.

3.1.5.3. Dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat

Tabela 9. Pożary na terenie WPN w latach 2008-2016, odnotowane w WPN

Lp.	Rok	Charakter pożaru	Pow. [ha]	Przyczyna	Wielkość strat skarbu państwa [zł]
1.	2008	Podpowierzchniowy, obszar leśny	zasięg punktowy	zaproszenie ognia	-
2.	2009	Powierzchniowy, obszar leśny, własność prywatna	0,50	zaproszenie ognia	-
3.	2009	Pożar traw, własność prywatna	1,00	zaproszenie ognia	-
4.	2010	Powierzchniowy, obszar leśny, całkowite spalenie uprawy i wieży widokowej nad Dolną Wiatrołuzą w O.O. Lipniak	0,38	prawdopodobnie podpalenie	15 568
5.	2011	Pożar trawy, oddz. 49i, O.O. Krzywe	0,01	podpalenie	-
6.	2011	Pożar słomy na skraju lasu, zagrożony oddz. 178g	-	podpalenie	-
7.	2012	Pożar drzewa, obszar leśny	zasięg punktowy	podpalenie	-
8.	2013	Nie odnotowano pożarów			
9.	2014	Nie odnotowano pożarów			

Lp.	Rok	Charakter pożaru	Pow. [ha]	Przyczyna	Wielkość strat skarbu państwa [zł]
10.	2015	Pożar pokrywy gleby w m. Rosochaty Róg – własność prywatna	0,09	zaproszenie ognia	-
11.	2015	Pożar lasu – powierzchniowy i drzew w oddz. 228a i 227a w O.O. Mikołajewo na powierzchni 0,74 ha oraz w lesie prywatnym 0,37 ha	1,11	zaproszenie ognia	19 300
12	2016	Pożar trawy	0,10	zaproszenie ognia	

3.1.5.4. Służba Ochrony Przeciwożarowej Parku

Piotr Pieczyński

Na terenie WPN od 2002 r. działa Służba Ochrony Przeciwożarowej Parku, która patroluje teren, zabezpiecza miejsca zdarzenia do działań ratowniczych, pomaga jednostkom ochrony przeciwpożarowej w prowadzeniu akcji, uczestniczy w działaniach edukacyjnych parku. W okresie zagrożenia pożarowego służba prowadzi dyżury w oparciu o samochód patrolowo-gaśniczy wyposażony w wysokociśnieniowy moduł gaśniczy.

Działania w 2016 r:

- dyżury w Punkcie Alarmowo-Dyspozycyjnym (od 09.04.2016 do 30.09.2016). W dniu 1.09.2016 r. wprowadzono jednolitą zasadę pełnienia dyżurów w dni powszednie i wolne od pracy, polegającą na utrzymywaniu dyżurów od I stopnia zagrożenia pożarowego;
- dyżury alarmowe SOPP na telefon (08.04.2016 r. – 30.09.2016 r.);

Tabela 10. Akcje SOPP w 2016 roku

Data	Miejsce działania	Opis działania
04.04.2016 r.	Krusznik, Oddz. 218hx	Dozór/ kontrola pożarzyska w Kruszniku przy wieży widokowej

3.1.5.5. Wyposażenie przeciwpożarowe w dyspozycji Służby Parku

Tabela 11. Wyposażenie baz sprzętu przeciwpożarowego

Wyposażenie baz zasadniczych (BZ): Krzywe, Maćkowa Ruda		Wyposażenie baz podstawowych (BP): Krzywe, Gawarzec, Krusznik	
Samochód patrolowo – gaśniczy wyposażony w agregat ze zbiornikiem wodnym o poj. 480 l. (stan BZ Krzywe)	1	przyczepka typ 2.34	1
motopompa pływająca (BZ Krzywe)	1	gaśnica pianowa GP-9z	6
przyczepka typ 1.92	1	łopaty, szpadle	5
agregat gaśniczy, pianowy AGP-25 (BZ Krzywe)	2	siekiery	5
gaśnica pianowa GP-9z	10	piła łańcuchowa	1
łopaty, szpadle	10		
siekiery	5		
tłumice metalowe (8 szt. BZ Krzywe, 7 szt. BZ M. Ruda)	15		
piła łańcuchowa	1		

hydronetki plecakowe (sztywny zbiornik) (BZ Krzywe)	2
wiadra (BZ Krzywe)	5
wężę strażackie (BZ Krzywe)	10
prądownice gaśnicze (BZ Krzywe)	4
rozdzielacze wody(BZ Krzywe)	2
pług leśny (baza w Cz. Folwarku)	1

Podręczny (indywidualny) sprzęt przeciwpożarowy:

- hydronetki plecakowe wodne: wyposażenie każdego leśniczego – 1 szt. (łącznie w WPN – 10 szt.),
- hydronetki plecakowe wodnopianowe: wyposażenie nadleśniczego – 1 szt., Straż Parku – 1 szt., SOPP – 2 szt. (łącznie w WPN – 4 szt.),
- tłumice gumowe: wyposażenie każdego leśniczego – 1 szt., nadleśniczego – 1 szt., Straż Parku – 1 szt., SOPP – 2 szt. (łącznie w WPN – 14 szt.),
- samochód patrolowy Straży Parku, wyposażony w agregat gaśniczy ze zbiornikiem wodnym o pojemności 200 litrów.

3.1.5.6. Szkolenia, warsztaty i akcje propagandowe

W dniu 05.04.2016 r. odbyła się narada szkoleniowa dla Służby Ochrony Przeciwpożarowej Parku.

3.1.5.7. Kontrole i zalecenia

W dniach 5 kwietnia – 11 maja 2016 r. przeprowadzone zostały na terenie Parku kontrole z zakresu ochrony ppoż. przez Komendy Miejskie Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach, Augustowie i Sejnach. W toku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości – wymieniono oznakowanie punktu czerpania wody zlokalizowanego nad jez. Pogorzelec. Punkt ten znajduje się poza granicami WPN, jednakże jest zaewidencjonowany w opracowanych przez WPN sposobach postępowania na wypadek pożaru.

3.2. Ochrona lądowych ekosystemów nieleśnych**3.2.1. Zabiegi w ekosystemach**

Łukasz Skiendziul

W 2016 r. powierzchnia gruntów nieleśnych będących w użytkowaniu wieczystym i stanowiących własność Parku wynosiła 579,39 ha.

Podział gruntów nieleśnych według kategorii użytkowania przedstawia się następująco:

grunty orne	– 229,58 ha
łąki i pastwiska	– 153,00 ha
nieużytki	– 196,81 ha

W ramach ochrony czynnej w 2016 roku wykonano zabiegi polegające na usuwaniu zakrzaczeń – 5,16 ha oraz koszeniu łąk, pastwisk, terenów podmokłych i bagien na powierzchni 53,53 ha wraz z usuwaniem biomasy poza powierzchnię. Zabieg wykonuje się w celu przeciwdziałania zarastaniu ekosystemów i utrzymania obecnie istniejących zbiorowisk roślinnych.

Kolejny rok, na tak dużą skalę, prowadzono walkę z inwazyjnymi gatunkami obcego pochodzenia. Prace polegały na:

- koszeniu, wrywaniu:
 - niecierpka gruczołowatego (56,4 ha),
 - winobluszczu (700 m²),
 - nawłoci kanadyjskiej (230 m²).
- wrywaniu, karczowaniu i usuwaniu odrośli:
 - klonu jesionolistnego (0,02 ha),
 - dębu czerwonego (0,01 ha),
 - czeremchy amerykańskiej (0,30 ha).
- dwukrotnym koszeniu zarośli trojeści amerykańskiej (0,80 ha) oraz co najmniej dziesięciokrotnym koszeniu i wrywaniu rdestowca ostrokończystego (2 260 m²), w celu osłabienia siły życiowej i w konsekwencji wyeliminowania z flory WPN.

Zabieg koszenia i odkrzaczania oraz walka z inwazyjnymi gatunkami obcymi zostały sfinansowane z programu LIFE+ oraz ze środków otrzymanych z funduszu leśnego.

Grunty rolne o pow. 128,48 ha (34%) były użytkowane rolniczo:

- przez pracowników WPN-u i miejscowych rolników na podstawie umów dzierżawnych zawartych w drodze przetargu nieograniczonego – 93,72 ha,
- na potrzeby Parku – 34,76 ha.

Na użytkowanych przez Wigierski Park Narodowy gruntach prowadzono uprawę owsa, żyta, łubinu oraz mieszanek traw i koniczyny. Zabiegi te wykonywano w celu utrzymania gruntów w odpowiedniej kulturze rolnej, zachowania różnorodności biologicznej, zapewnienia materiału siewnego na poletka zaporowe oraz zapobiegania zarastaniu gruntów rolnych przez roślinność drzewiastą i krzewy.

W maju 2016 r. WPN złożył kolejny wniosek do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o przyznanie płatności obszarowej, uzupełniającej oraz z tytułu ONW (obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania) do gruntów rolnych o powierzchni 34,76 ha i otrzymał pozytywną decyzję w sprawie przyznania tych płatności.

Minął piąty rok odkąd WPN przystąpił do programów rolnośrodowiskowych (w wariantach rolnictwo ekologiczne). Dzięki temu park otrzymuje oprócz płatności obszarowej corocznie wsparcie finansowe z tytułu uczestnictwa w programie rolnośrodowiskowym. Łączna powierzchnia zgłoszona do programu wynosi 32,26 ha. W związku z tym uczestnictwem, zobowiązani jesteśmy do poddawania się corocznej kontroli naszych upraw. W sierpniu przeprowadzona była kontrola, którą po raz kolejny wykonała firma BIOCERT z Krakowa. Wigierski Park Narodowy przeszedł ją bez żadnych zastrzeżeń.

3.3. Ochrona ekosystemów wodnych

Michał Osewski

W 2016 r. w wybranych ekosystemach wodnych parku kontynuowano program aktywnej ochrony zespołów ryb i raków. Zabiegi ochronne wykonywano w jeziorach: Wigry, Pierty, Mulaczysko, Leszczewek, Omułówek, Postaw i Białe Wigierskie, o łącznej powierzchni 2 614,03 ha, oraz na rzece Czarnej Hańczy poniżej jeziora Wigry, na odcinku Wysoki Most – Studziany Las. Polegały one na:

I. zarybieniach wód gatunkami:

1. zagrożonymi skutkami eutrofizacji wód (sielawa, sieja);

2. drapieżnymi (szczupak, sum, troć jeziorowa), w celu zwiększania ich liczebności, wzmacniania w ten sposób efektów restytucji i biomanipulacji;
3. zagrożonymi spadkiem liczebności (lin, pstrąg potokowy, węgorz);

II. odłowach rybackich i wędkarskich, w tym:

1. odłowach regulacyjnych:

- ryb o krótkim cyklu życiowym, w celu zapobiegania wtórnemu zanieczyszczeniu jezior przez snące ryby (sielawa),
- ryb karpiowatych (płoć, leszcz), w celu monitorowania ich liczebności,
- ryb migrujących poza obszar WPN (węgorz);

2. odłowach tarlaków do wychowu materiału zarybieniowego (sielawy, szczupaka);

3. odłowach wędkarskich;

4. odłowach kontrolnych raków;

III. lokalnym wykaszaniu trzcinowisk w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie brzegowej;

IV. obserwacji stanu zdrowotnego ryb.

3.3.1. Produkcja materiału zarybieniowego i zarybianie

W 2016 r. dokonano zarybień jezior: Wigry, Białe Wigierskie, Pierty, Mulaczysko, Leszczewek, Omułówek, Postaw, a także fragmentu rzeki Czarnej Hańczy. Łącznie zarybiono 2 614,03 ha jezior oraz 2-kilometrowy odcinek rzeki.

Wpuszczony do jezior parku wylęg sielawy oraz szczupaka pochodził z wylęgarni ryb WPN. Z własnych tarlaków wyhodowano 45 200 000 szt. wylęgu sielawy (z czego 6 240 000 szt. sprzedano rybackim użytkownikom jezior, za kwotę 25 015,00 zł) oraz 2 160 000 szt. wylęgu szczupaka.

W ramach wykonywanych usług wylęgarniczych, z których korzystało w sezonie 2015/2016 dwanaście podmiotów rybackich, uzyskano dodatkowo 5 240 000 szt. wylęgu sielawy, 255 000 szt. wylęgu siei oraz 3 900 000 szt. wylęgu szczupaka. Za inkubację ikry sielawy i siei WPN uzyskał kwotę 14 305,00 zł, za inkubację ikry szczupaka przejął 1 950 000 szt. uzyskanego wylęgu, którym zostały zarybione jeziora WPN.

Do wybranych jezior oraz rzeki Czarnej Hańczy wpuszczono także narybek węgorza, siei, suma, troci jeziorowej, pstrąga potokowego oraz lina, który został zakupiony ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Ilości materiału zarybieniowego z podziałem na gatunki i ich sortymenty wielkościowe wprowadzone do wybranych wód parku zawarte są w załączniku nr 13.

3.3.2. Odłowy

1. Odłowy regulacyjne

Wykonywano w jeziorze Wigry (powierzchnia 2 202,035 ha), przy wykorzystaniu rybackiego sprzętu biernego oplatającego (wontony sielawowe, siejowe, okoniowo-płociowe, leszczowe) oraz biernego klatkowego. Ogółem (odłowy regulacyjne i odłowy tarlaków) odłowiono 14 869 kg ryb. Dane dotyczące struktury odłowów zawarte są w załączniku nr 13.

2. Odłowy tarlaków

W marcu i kwietniu przeprowadzono na jeziorze Wigry odłowy tarlaków szczupaka, w listopadzie odłowy tarlaków sielawy. Odłowiono i pozyskano następujące ilości tarlaków

(w kg) i zapłodnionej ikry (w litrach):

- szczupaka - 1 251,5 kg/57,25 l,
- sielawy - 3006 kg/352,5 l,
- siei - 31,5 kg/0,75 l.

Z ikry szczupaka wyhodowano 2 160 000 szt. wylęgu, który wpuszczono do parkowych jezior.

Ikra sielawy i siei jest inkubowana w wylęgarni ryb WPN, a wylęganie narybku nastąpi wiosną 2017 r. W wylęgarni zgromadzono także 70,25 litra zapłodnionej ikry sielawy oraz 0,75 litra ikry siei, którą dostarczyły 4 podmioty rybackie spoza terenu parku.

3. Odłowy wędkarskie

Presja wędkarska w roku 2016 była nieco niższa do tej z roku 2015. W 2016 roku sprzedano 4199 licencji wędkarskich, w tym:

- licencje roczne - 265,
- licencje półroczne - 325,
- miesięczne - 198,
- licencje dwutygodniowe - 155,
- licencje dzienne - 3256.

Odłowy wędkarskie można oszacować na ok. 17 000 kg, z podobną strukturą gatunkową jak w 2015 r.

4. Odłowy kontrolne ryb i raków

W 2016 r. Instytut Rybactwa Śródlądowego przy współpracy z parkiem przeprowadził dwudniowe odłowy kontrolne siei i raków w jeziorze Białym Wigierskim. Wyniki potwierdzają udaną restytucję siei oraz wzrastającą liczebność raka pręgowatego w tym jeziorze.

Odłowy kontrolne raków wykonywały także służby terenowe WPN-u. Odłowy przeprowadzono w jeziorze Wigry w następujących rejonach jeziora: Cimochowizna, Piaski, Zakąty, Zatoka Słupiańska, Wigierki - Powały, okolice Bystrej oraz przy hotelu „Nad Wigrami”. W 2016 r. nie złowiono żadnego raka sygnałowego.

5. Ochrona tarlisk - zimowe koszenie roślinności

W okresie zlodzenia wykonano na jeziorze Wigry (Zatoka Zadworze, Płoso Północne, Płoso Południowe) koszenie roślinności wynurzonej (trzciniowisk), w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie przybrzeżnej. Z powodu niesprzyjających warunków (krótki okres występowania bezpiecznej pokrywy lodowej) wykoszono 11 ha trzciniowisk (plan - 20 ha).

6. Stan zdrowotny ryb, śnięcia, zagrożenia

W 2016 r. nie wystąpiły w żadnym z jezior WPN-u zjawiska wywołujące masową śmiertelność ryb (przyduchy, epizooce). Podobnie jak w latach ubiegłych obserwowano silnie negatywny wpływ kormorana czarnego na rybostan i jakość wód.

3.3.3. Pozostała działalność

W 2016 roku WPN, z wykorzystaniem wsparcia finansowego NFOŚiGW, kontynuował realizację projektu: „Czynna ochrona zespołów ryb w wybranych ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”.

W ramach projektu zakupiono i wprowadzono do wód parku:

- narybek węgorza - 140 kg,
- narybek siei - 31 000 szt.,

- narybek pstrąga potokowego – 4 000 szt.,
- narybek suma – 2 000 szt.,
- narybek troci jeziorowej – 2 000 szt.,
- narybek lina – 690 kg.

3.4. Ochrona gatunków roślin i zwierząt

3.4.1. Czynna ochrona roślin

Maciej Romański

W 2016 r. kontynuowano inwentaryzację gatunków roślin naczyniowych, podlegających ochronie prawnej i wymienianych przez czerwone listy oraz interesujących z innych powodów. Na zakończenie 2016 roku baza danych punktów reprezentujących tę grupę roślin (bez uwzględnienia gatunków obcego pochodzenia) liczyła 15 243 rekordów. Nie znaleziono nowych gatunków, wcześniej nie notowanych.

Oprócz roślin naczyniowych prowadzono dalsze poszukiwania mszaków, głównie wątrobowców oraz dwóch gatunków mchów uznawanych za „relikty puszczańskie” – *Neckera complanata* i *Homalia trichomanoides*. W chwili obecnej, zinwentaryzowanych jest 889 drzew zasiedlonych przez *Homalia trichomanoides* oraz 70 z *Neckera complanata*.

We współpracy z dr. Piotrem Górskim, kontynuowany jest projekt badawczy dotyczący *Cephalozia catenulata* oraz całej flory wątrobowców Wigierskiego Parku Narodowego. W 2016 roku znaleziono nowe kłody zasiedlone przez *Cephalozia catenulata*. Udało się również odnaleźć nowe kłody zasiedlone przez bardzo rzadkie *Anastrophyllum hellerianum*. Do tego roku, znano wyłącznie dwie kłody na których stwierdzono jego występowanie. W chwili obecnej zinwentaryzowanych jest 18 takich kłód, skupionych jednak tylko w jednym obszarze, w dolinie, na południowym brzegu Czarnej Hańczy.

W chwili obecnej baza danych dotycząca zinwentaryzowanych wątrobowców zawiera 10 984 rekordy. Duża ilość zgromadzonych danych wynika z tego, że wprowadzane są do bazy również dane o jednym bardzo pospolitym (*Radula complanata*) i jednym dość częstym gatunku (*Metzgeria furcata*). Gatunki te zajmują podobne nisze ekologiczne, jednak różnią rozkładem przestrzennym. Stanowią one tło dla trzeciego, rzadkiego gatunku (*Frullania dilatata*). Wszystkie te trzy gatunki są epifitami nadrzewnymi, jednak różnią się znacznie rozkładem przestrzennym i częstością występowania. *Radula complanata*, jest gatunkiem pospolitym, którego występowanie wydaje się być warunkowane, prawie wyłącznie, dostępnością odpowiednich podłoży. Dwa pozostałe gatunki charakteryzują się występowaniem skupiskowym, co związane jest prawdopodobnie z warunkami mikroklimatycznymi, warunkowanymi konfiguracją terenu. Zebrane dane posłużą w przyszłości do próby znalezienia czynników mikrosiedliskowych warunkujących występowanie gatunków epifitycznych. Wydaje się również, że istnieje pewien związek, pomiędzy występowaniem *Metzgeria furcata* oraz *Homalia trichomanoides*.

Kontynuowano inwentaryzację obcych gatunków roślin naczyniowych, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. Do archiwum przeniesiono 2 017 rekordów, głównie dotyczących miejsc w których prowadzone były zabiegi zwalczania gatunków inwazyjnych. Część z miejsc objętych zabiegami ochrony czynnej, zinwentaryzowano ponownie. Obecnie baza danych dotycząca gatunków obcych liczy 9 945 rekordy.

Najliczniej występującym gatunkiem inwazyjnym jest *Impatiens parviflora*. Obecnie w bazie danych znajduje się 6863 rekordów dotyczących tego gatunku. Bardzo liczny jest również *Quercus rubra* (903 rekordy). Pomimo usuwania dorosłych egzemplarzy tego gatunku, w ich otoczeniu zostają bardzo duże ilości siewek oraz osobników młodych (w chwili obecnej

zarejestrowanych jest 799 siewek tego gatunku oraz 185 osobniki młodociane). Żołędzie dębu czerwonego są również roznoszone, prawdopodobnie przez sójki, a jego siewki znajdowane są w miejscach bardzo odległych od osobników dorosłych. Część ze znalezionych siewek udało się usunąć. Ścięcie dorosłego osobnika zwykle nie oznacza jego ostatecznego usunięcia. W 32 przypadkach, na pniakach po usuniętych egzemplarzach, znaleziono żywe odrośla.

W wydzieleniu 104p znaleziono punktowe nagromadzenie siewek *Prunus serotina*. W ciągu sezonu letniego usunięto w tym miejscu około 150 siewek, jednak nieustannie pojawiały się nowe okazy. Jeżeli dopuści się do rozwoju części z nich i osiągnięcia dojrzałości, miejsce to może stać się źródłem inwazji w tej części lasu.

Znaleziono również dość duże skupienie *Solidago gigantea* na niewielkiej wysepce w środkowym biegu rzeki Kamionki. Obydwa gatunki nawłoci (*Solidago gigantea* i *Solidago canadensis*), nie są na razie gatunkami częstymi w granicach Parku, ich niewielkie skupienia pojawiają się głównie na ugorach i łąkach, jednak w kilku przypadkach odnaleziono je również w głębi kompleksów leśnych.

Coraz częściej, nawet w miejscach bardzo odległych od osobników macierzystych, znajdowane są siewki i młodociane egzemplarze *Acer pseudoplatanus* (klon jawor). Gatunek ten jest elementem obcym geograficznie, o dość dużej ekspansywności. W Białowieskim Parku Narodowym gatunek ten jest zwalczany. Źródłem siewek znajdujących w głębi lasu, są okazy sadzone przy drogach. Większość znajdujących siewek to formy o barwnych liściach. W przyszłości można spodziewać się wzrastającej ekspansji tego gatunku. W 2016 roku znaleziono również (w głębi lasu z dala od osobników macierzystych) 51 siewek i osobników młodocianych *Aesculus hippocastanum* (kasztanowiec zwyczajny). Wydaje się, że gatunek ten, w obecnych warunkach klimatycznych, jest zdolny przeżyć w warunkach leśnych. W niektórych wypadkach pochodzenie tych siewek mogło mieć charakter antropogeniczny. Jednak w niektórych przypadkach sposób w jaki nasiona tego gatunku dostały się w głąb kompleksów leśnych jest niejasny.

Nadal prowadzona była inwentaryzacja wybranych gatunków grzybów (gatunków podlegających ochronie oraz umieszczonych na czerwonych listach, łatwych do oznaczenia w terenie). Obecnie baza danych dotycząca rozmieszczenia tych organizmów liczy 3 630 rekordów. Część danych gromadzona jest przez specjalistę od tej grupy – dr. Marka Halamę.

3.4.2. Ochrona ptaków szponiastych

Piotr Pieczyński

W 2016 roku podejmowano następujące działania na rzecz ptaków szponiastych:

1. utworzono nową strefę ochrony całorocznej i okresowej wokół gniazda bielika w Obwodzie Ochronnym Słupie,
2. przeprowadzono inwentaryzację gniazd ptaków drapieżnych – zarejestrowano 42 gniazda,
3. zrealizowano projekt pn. „Czynna ochrona ptaków szponiastych w Wigierskim Parku Narodowym” dofinansowany przez fundusz leśny w kwocie 20 580 zł. Wykonano następujące zadania:
 - utrzymanie przestrzeni otwartych w rewirze orlika krzykliwego – wykaszanie i odkrzaczanie na powierzchni 0,50 ha,
 - budowa sztucznych gniazd dla bielika (1 szt. w O.O. Słupie) i rybołowa (2 szt. w O.O. Lipniak),
 - przygotowanie i ustawienie czatowni dla ptaków szponiastych (25 szt. w O.O. Lipniak),

- zakup sprzętu do obserwacji ptaków (luneta, lornetka).

3.4.3. Czynna ochrona pszczoły miodnej dziko żyjącej

Łukasz Skiendziul

Na początku 2016 r. na terenie Wigierskiego Parku Narodowego znajdowało się siedem barci oraz cztery kłody bartne. Jesienią 2016 roku wykonano dodatkowych pięć barci (ze środków funduszu leśnego), w starych sosnach w Obwodzie Ochronnym Wysoki Most. Zlokalizowane są one koło dawnej składnicy drewna w oddziale 304d, obok miejsca, gdzie znajdowały się już dwie barcie wykonane w 2015 roku. Zestawienie barci i kłód bartnych na terenie Parku przedstawia tabela poniżej.

Tabela 12. Zestawienie barci i kłód bartnych wraz z ich lokalizacją

Lp.	Obręb ochronny	Obwód ochronny	Wydzielenie	Rodzaj konstrukcji	
				kłoda	barć
1.	Wigry	Krzywe	48 d	1	3
2.			49 m	1	1
3.			49 n		1
4.	Maćkowa Ruda	Powały	388 k	1	
5.		Wysoki Most	301 a	1	
6.			304 d		2
7.			323 a		5
			Razem	4	12

Podjęto decyzję o zakończeniu programu tworzenia nowych barci; w kolejnych latach będą dokonywane jedynie okresowe przeglądy oraz monitorowanie procesu ich zasiedlania przez pszczołę miodną. W każdym roku kalendarzowym dokonuje się planowo czterech niezbędnych przeglądów. Pierwszy w okresie wiosennym po oblocie pierwszych pszczół, dwa kolejne w okresie letnim i ostatni w okresie jesiennym tuż przed zimowaniem owadów. Trzeba zaznaczyć, że do tej pory pszczoły nie były podkarmiane sztucznym pokarmem na zimę oraz nie były leczone – mimo to udaje się pojedynczym rodzinom pomyślnie przezimować. Nie podbierano również miodu. Wiosną przeprowadzano tzw., „podmiot barci”. Polega on na oczyszczeniu barci z osypu martwych pszczół, różnych resztek, usuwaniu nadmiaru suszu od dołu, wycinaniu starych, bardzo ciemnych pustych plastrów, usunięciu tzw. „ogacenia”. Jeżeli barcie były zawilgocone i nie przezimowały w nich pszczoły, zostawiano je otwarte na okres kilku tygodni. Sprawdzano również stan desek zatworowych, oczek, kołków i sznura mocującego. Usuwano nadmiar zastygłej żywicy i oczyszczano wylot, aby był drożny. W okresie letnim przeprowadzono kontrolę gniazd i sprawdzono stopień rozwoju rodzin. W okresie jesiennym wykonano dodatkowe ocieplenie. Polega ono na zabezpieczeniu zatworu dodatkowymi gałązkami świerkowymi lub innym naturalnym materiałem, który spełnia dodatkową funkcję ocieplenia i jednocześnie ochrony przed ptactwem (sikorki, dzięcioły) w okresie zimy. Następną wiosną będzie podjęta próba zasiedlenia nowych barci rodzinami pszczelimi oraz planowane jest dalsze prowadzenie monitoringu. Z czasem, będzie można określić sukces zasiedlenia i wykorzystania poszczególnych konstrukcji.

3.4.4. Czynna ochrona ptaków i nietoperzy

Łukasz Skiendziul

Park prowadzi coroczne działania zmierzające do zapewnienia jak najkorzystniejszych warunków bytowania dla ptaków i nietoperzy. Poza pozostawianiem starych drzew dziuplastych, wywieszane są w razie potrzeby nowe skrzynki lęgowe. Budki wywieszają się najczęściej wzdłuż dróg, linii oddziałowych w młodszych drzewostanach (poniżej 80 – letnich) oraz w pobliżu brzegów lasu i polan. Corocznie dokonuje się jesiennego czyszczenia skrzynek lęgowych (w 2016 roku było to 687 sztuk), polegającego na usunięciu naniesionego przez ptaki materiału i pozostałości po lęgach. W 2016 roku zakupiono karmę dla ptaków (805 kg), w postaci kul tłuszczowych z ziarnami oraz nasion słonecznika czarnego, i wywieszono ją w okresie zimowym przy osadach leśnych.

3.4.5. Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginięciem

Marek Jeromin

Stwierdzono zasiedlenie trzech gniazd bielika *Haliaeetus albicilla* w Obwodzie Ochronnym Słupie w roku 2016. W wyniku prowadzonych obserwacji, potwierdzono sukces lęgowy. We wszystkich trzech gniazdach było po dwa młode.

3.4.6. Obserwacje orlika krzykliwego

Marek Juskiewicz

W 2016 roku orlik krzykliwy *Clanga pomarina* (1 osobnik) był widziany od połowy kwietnia do początku maja. Ptak zajmował się odnawianiem gniazda. Od połowy maja nie stwierdzono żadnego osobnika.

3.4.7. Monitoring liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim

Marek Jeromin

Obserwacje mające na celu uzyskanie informacji o liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim prowadzone są od roku 2009. Poniżej zamieszczono tabelę z danymi z poszczególnych obserwacji w roku 2016, które prowadzono przy pomocy lornetki 7x50.

Tabela 13. Liczebność kormorana nad jeziorem Długim w czasie obserwacji w 2016 roku

Data	Godzina	Oddział 150b1	Oddział 150b2	Oddział 150a	Oddział 134f	Woda	Razem
01.05.2016	20.00			11			11
08.05.2016	20.00			11			11
15.05.2016	20.00	3		10			13
22.05.2016	20.00		8	6	5		19
29.05.2016	20.00	7	1	1		ok. 150	159
04.06.2016	20.00	21	34	54	36		145
11.06.2016	20.00	18	36	49	117		220
19.06.2016	20.00		17	4	179		200
26.06.2016	21.00	16			286		302
02.07.2016	21.00	53	41	18	206		318
11.07.2016	20.30	29	31	5	356		421
17.07.2016	20.00	3	bielik	43	302		348
24.07.2016	20.00	5	86	62	386		539
31.07.2016	20.00	45	123	67	371		606
07.08.2016	20.00	56	84	37	486		663
14.08.2016	20.00	53	161	64	461		739
21.08.2016	18.00	45	134	76	496		751
28.08.2016	19.00	64	156	87	541		848
03.09.2016	19.30	79	173	141	497		890
11.09.2016	18.00	71	141	154	494		860
22.09.2016	18.00	58	161	143	513		875
02.10.2016	17.00	84	169	183	454		890
16.10.2016	16.00	54	186	151	394		785
23.10.2016	16.00	81	136	163	401		781

3.4.8. Obserwacje ptaków na jeziorze Wigry w 2015 r.

Dorota, Grzegorz i Jerzy Zawadzcy

W 2016 r. przeprowadzono 7 liczeń z łodzi motorowej na jeziorze Wigry, w okresie od 2 maja do 31 października. Łącznie odnotowano 56 gatunków ptaków. Najwyższą liczebność stwierdzono w dniu 18.07.2016 r. – 3 561 osobników, w tym 1 207 kormoranów, 983 łyski oraz 694 perkozy dwuczube. Najliczniejszym gatunkiem na jeziorze był kormoran, którego liczebność we wrześniu wynosiła 1 942 osobniki, chociaż podczas większości liczeń obserwowano tylko po 100-541 ptaków, za wyjątkiem lipca, gdzie obserwowano 1 207 osobników. W kolonii lęgowej kormorana na Wyspie Mysiej było 20 gniazd. W stosunku do lat ubiegłych pogłębił się trend spadkowy łyski, której liczebność nie przekroczyła 1 000 osobników. Nieco niższa niż w poprzednim roku była także maksymalna liczebność perkoza dwuczubego – 857 ptaków w końcu czerwca. Liczebność gągoła w sezonie lęgowym utrzymywała się na poziomie 100–200 osobników, jesienią silnie wzrosła do 1 652 osobników, z powodu przylotu ptaków z północy. Przez cały sezon utrzymywała się wysoka liczebność łabędzia niemeo (105–160 osobników), przy czym liczba par lęgowych na

Wigrach nie przekracza 20. Tylko raz, 18 lipca, obserwowano pojedynczego łabędzia krzykliwego. Liczebność czapli białej była najwyższa w maju (zaobserwowano 100 osobników), w następnych miesiącach silnie się zmniejszyła do 5-34.

Na uwagę zasługują stwierdzenia pierwszych lęgów na Wigrach gęgawy (3 pary) oraz jednej pary czapli siwej w kolonii kormorana. Do gatunków bardzo rzadko spotykanych w WPN stwierdzonych podczas liczeń należały: perkoz rdzawoszyi (1 os., 2.05), ogorzałka (15 os., 17.09), podgorzałka (4 os., 31.10), uhła (15 os., 31.10), markaczka (23 os., 31.10), rożeniec (1 os., 17.09), świstun (1 os., 17.09), sokół wędrowny (1 os., 27.08).

W 2016 r. ponownie nie było na Wigrach kolonii lęgowej śmieszki, a liczba obserwowanych mew zmniejszyła się w stosunku do lat ubiegłych. Prawdopodobnie przyczyną było nie wykoszenie kępy trzcin, w której gnieździły się mewy. Konieczne jest wykoszenie tego obszaru zimą 2017 r. Ze względu na regularne obserwacje w sezonie lęgowym kilku gatunków mew oraz rybitw i brak miejsc lęgowych na jeziorze dla tych gatunków, widzimy potrzebę zainstalowania na Wigrach kilku sztucznych wysp, na których ptaki te mogłyby założyć gniazda.

Tabela 14. Monitoring ptaków Wigier w 2016 r.

Gatunek	02.05.	25.06	18.07.	13.08.	27.08.	17.09.	31.10.
Perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)	446	857	694	484	295	278	30
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	117	541	1207	100	103	1942	318
Czapla siwa (<i>Ardea cinerea</i>)	6	6	4	6	1		
Czapla biała (<i>Egretta alba</i>)	100	34	13	14	5		
Łabędź krzykliwy (<i>Cygnus cygnus</i>)			1				
Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	142	160	105	128	119	140	150
Krzyżówka (<i>Anas platyrhynchos</i>)	47	108	122	127	136	153	114
Gęgawa (<i>Anser anser</i>)	6	4					
Cyraneczka (<i>Anas crecca</i>)			1				
Cyranka (<i>Spatula querquedula</i>)	4						
Rożeniec (<i>Anas acuta</i>)						1	
Świstun (<i>Mareca penelope</i>)						1	
Głowienka (<i>Aythya ferina</i>)	26			22	4		2
Czernica (<i>Aythya fuligula</i>)	203				8	9	70
Ogorzałka (<i>Aythya marila</i>)						15	
Podgorzałka (<i>Aythya nyroca</i>)							4
Gągoł (<i>Bucephala clangula</i>)	179	102	145	63	121	206	1652
Nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)	28	25	15	48	47	158	330
Uhła (<i>Melanitta fusca</i>)							15
Bielaczek (<i>Mergus albellus</i>)	3					1	21
Płaskonos (<i>Spatula clypeata</i>)					2		
Markaczka (<i>Melanitta nigra</i>)							23
Krakwa (<i>Mareca strepera</i>)	4						
Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	2		3	8	12	1	1
Błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	16	14	4	3	2	3	
Myszołów (<i>Buteo buteo</i>)	4	1	3	3	1	3	1
Krogulec (<i>Accipiter nisus</i>)	1					1	
Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	1		1				
Kobuz (<i>Falco subbuteo</i>)		1	1		2	1	
Łyska (<i>Fulica atra</i>)	408	950	983	752	530	161	454
Sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>)					1		
Żuraw (<i>Grus grus</i>)	9						
Zimorodek (<i>Alcedo atthis</i>)						1	
Śmieszka (<i>Larus ridibundus</i>)	28	29	90	127	56	31	5
Mewa mała (<i>Larus minutes</i>)							1

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Gatunek	02.05.	25.06	18.07.	13.08.	27.08.	17.09.	31.10.
Mewa siwa (<i>Larus canus</i>)			9	9	7	16	3
Mewa srebrzysta (<i>Larus argentatus</i>)	6	6	10	21	18	11	16
Mewa białogłowa (<i>Larus cachinnans</i>)			1	2		1	1
Rybitwa rzeczna (<i>Sterna hirundo</i>)	7	8	17	1			
Rybitwa czarna (<i>Chlidonias niger</i>)	2	1	3		1		
Rybitwa białoskrzydła (<i>Chlidonias leucopterus</i>)	1						
Trzciniak (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)	6	4					
Kruk (<i>Corvus corax</i>)	3	5	1			1	3
Perkoz rdzawo szyi (<i>Podiceps grisegena</i>)	1						
Perkozek (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)	1						
Brodzicz piskliwy (<i>Actitis hypoleucos</i>)	2		6	1			
Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>)		1	1				
Czajka (<i>Vanellus vanellus</i>)		42	120				
Rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>)	1						
Wrona siwa (<i>Corvus cornix</i>)	11				15	6	7
Jemiołuszk (<i>Bombycilla garrulus</i>)							15
Potrzos (<i>Schoeniclus schoeniclus</i>)	16						
Brzęczka (<i>Locustella luscinioides</i>)	1	2					
Wąsatka (<i>Panurus biarmicus</i>)							32
Rokitniczka (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)		1	1				
Razem osobników	1 850	2 902	3 561	1 919	1486	3 141	3 268

3.4.9. Opieka nad chorymi i rannymi zwierzętami

Wojciech Misiukiewicz

Ośrodek rehabilitacji zwierząt został wybudowany w 1999 roku z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Ośrodek rehabilitacji zwierząt funkcjonuje w oparciu o decyzję Ministra Środowiska (DOPog4201044S8/04/jr) z dnia 31.08.2004r.

Schronisko zlokalizowane jest w województwie podlaskim, na terenie Gminy Giby, w miejscowości Maćkowa Ruda 57, 16-503 Krasnopol. Placówka działa w oparciu o Zarządzenie nr 17/2010 Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego z dnia 15 listopada 2010r. Zabiegi weterynaryjne dokonywane są przez lekarzy weterynarii Lecznicy Weterynaryjnej „VitaWet” z Suwałk. Współpraca WPN z lekarzami weterynarii odbywa się zazwyczaj na zasadzie wolontariatu, jak również część zabiegów finansowana jest z kasy Parku.

W 2016 roku w ośrodku rehabilitacji zwierząt WPN przebywało łącznie 48 zwierząt, z czego było 10 ssaków i 38 ptaków, 11 zwierząt padło bądź uszło.

Historię poszczególnych przypadków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej

Rudzie w 2016 r.

Lp.	Gatunek	Data przyjęcia/historia	Stan zwierzęcia	Historia wypuszczenia/ przekazania zwierzęcia
1.	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	7.01.2016 Przywieziony przez Straż Pożarną z Suwałk	osłabiony ptak zabrany z tafli lodu na Zalewie Arkadia w Suwałkach	ptak wypuszczony na wolność 25.02.2016
2.	Puszczyk (<i>Strix aluco</i>)	18.01.2016 Przywieziony przez Straż Leśną Nadleśnictwa Szczebra	ptak po kolizji z samochodem	ptak wypuszczony na wolność 22.02.2016
3.	Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	15.02.2016 Miejscowość Krzywe	dzik po kolizji z samochodem	zwierzę uśpiono 16.02.2016
4.	Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	27.02.2016 Zgłoszony przez mieszkańca wsi Bryzgiel	siedział na tafli lodu jez. Wigry (O.O. Powaty). Przewieziony do lek. wet. (podano leki)	ptak padł 04.03.2016
5.	Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	04.03.2016 zgłoszona przez mieszkańca wsi Leszczewo	zwierzę uwięzione w bagnie	sarna padła 04.03.2016
6.	Jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>)	06.03.2016 Zgłoszony przez lekarza weterynarii z Sejn	zwierzę przebywało na posesji w miejscowości Czerwony Krzyż	zwierzę uśpiono 06.03.2016
7.	Łoś (kłępa) (<i>Alces alces</i>)	25.03.2016 Zgłoszony przez mieszkańca wsi Rosochaty Róg		zwierzę padło 25.03.2016
8.	Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	08.04.2016 Zgłoszony przez mieszkańca wsi Wysoki Most	warchlak dzika przebywał w obejściu gospodarstwa	zwierzę wypuszczono na wolność 10.06.2016
9.	Wrona (<i>Corvus corone</i>)	13.04.2016 Przywieziona przez hodowcę psów rasowych w Suwałkach	ptak uderzył w okno budynku	wypuszczono na wolność 15.04.2016
10.	Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	20.04.2016 Potracona przez samochód we wsi Maćkowa Ruda		zwierzę padło 20.04.2016
11.	Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	22.04.2016 zgłoszona przez leśniczego O.O. Leszczewek	zwierzę po kolizji drogowej, połamane obie nogi	zwierzę uśpiono 22.04.2016
12.	Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	07.05.2016 Przywieziona przez hodowcę psów rasowych w Suwałkach	zwierzę zagubiło się pomiędzy budynkami Suwałk, skąd została odłowiona	wypuszczono na wolność 08.05.2016
13.	Tracz nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)	08.05.2016 młody ptak przywieziony przez mieszkańca Filipowa		wypuszczony na jez. Postaw gdzie przebywała rodzina traczy 24.05.2016
14.	Drozd śpiewak (<i>Turdus philomelos</i>)	08.05.2016 przywieziony przez mieszkańca wsi Macharce		wypuszczony na wolność 11.05.2016

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Gatunek	Data przyjęcia/historia	Stan zwierzęcia	Historia wypuszczenia/ przekazania zwierzęcia
15.	Szpak (2 osobniki) (<i>Sturnus vulgaris</i>)	09.05.2016 zgłoszony przez hodowcę psów rasowych w Suwałkach	młode ptaki wypadły z gniazda	wypuszczony na wolność 03.07.2016
16.	Wróbel (<i>Passer domesticus</i>)	19.05.2016r Przywieziony przez mieszkańca Suwałk	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 03.07.2016
17.	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	29.05.2016 Przywieziony przez mieszkańca wsi Giby	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 28.06.2016
18.	Kawka (<i>Corvus monedula</i>)	03.06.2016 Przywieziony przez Straż Pożarną z Suwałk	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 03.07.2016
19.	Drozd śpiewak (<i>Turdus philomelos</i>)	06.06.2016 Zgłoszony przez pracownika Ośrodka Zarybieniowego w Gawrych Rudzie	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 03.07.2016
20.	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	07.06.2016 Przywieziony przez mieszkańca Bakatażewa	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 28.06.2016
21.	Gołąb miejski (<i>Columba sp.</i>)	08.06.2016 Przywieziony przez Hodowcę Psów Rasowych w Suwałkach	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 28.06.2016
22.	Borsuk (<i>Meles meles</i>)	09.06.2016 Zwierzę potrącone przez samochód w miejscowości Ryżówka		borsuk padł 09.06.2016
23.	Kawka (<i>Corvus dauuricus</i>)	15.06.2016r Przywieziona przez Straż Miejską z Suwałk	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 17.06.2016
24.	Gągoł (6 osobników) (<i>Bucephala clangula</i>)	16.06.2016 Przywiezione przez pracowników Nadleśnictwa Szczebra	młode ptaki	wypuszczony na wolność 28.06.2016
25.	Myszołów (<i>Buteo buteo</i>)	16.06.2016r Przywieziony Przez Straż Parku	Ptaka odnaleziony przy drodze, złamana noga	ptak uśpiony 17.06.2016
26.	Drozd śpiewak (<i>Turdus philomelos</i>)	17.06.2016 Przywieziony przez mieszkanke Suwałk	młody osobnik	wypuszczony na wolność 11.07.2016
27.	Sikora bogatka (<i>Parus major</i>)	21.06.2016 Przywieziony przez mieszkanke Białegostoku	młody osobnik	wypuszczony na wolność 11.07.2016

Lp.	Gatunek	Data przyjęcia/historia	Stan zwierzęcia	Historia wypuszczenia/ przekazania zwierzęcia
28.	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	22.06.2016 Przywieziony przez nadleśniczego WPN	uszkodzona noga	leczony przez lekarza weterynarii, wypuszczony na wolność 21.07.2016
29.	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	29.06.2016 Przywieziony z miejscowości Jagliniec	młody ptak, wypadł z gniazda, złamana noga	ptak uśpiony 30.06.2016
30.	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	30.06.2016 Przywieziony z miejscowości Żtobin	dorosły osobnik, uderzył przejeżdżający samochód	wypuszczony na wolność 05.07.2016
31.	Gołąb miejski (<i>Columba sp.</i>)	02.07.2016 Przywieziony przez hodowcę psów rasowych w Suwałkach	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 22.07.2016
32.	Dymówka (<i>Hirundo rustica</i>)	12.07.2016 Zgłoszona przez Dom Pracy Twórczej w Wigrach	młody ptak, wypadł z gniazda	wypuszczony na wolność 21.07.2016
33.	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	15.07.2016 Zgłoszony przez mieszkanke Piertań	młody ptak, spadł razem z gniazdem podczas burzy. Połamane obie nogi i skrzydło	ptak uśpiony 15.07.2016
34.	Płomykówka (<i>Tyto alba</i>)	25.07.2016 Przywieziona przez mieszkanke Krasnopola	ptak uderzył w linię wysokiego napięcia	wypuszczona na wolność 04.08.2016
35.	Mewa pospolita (<i>Larus canus</i>)	01.08.2016 Przywieziona przez Hodowcę Psów Rasowych w Suwałkach	ptak odłowiony na jednej z suwalskich ulic	wypuszczona na wolność 11.08.2016
36.	Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	13.08.2016 Zgłoszony mieszkańca Pogorzelca	osłabiony ptak siedział na łące	wypuszczony na wolność 19.08.2016
37.	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	15.08.2016 Przywieziony przez pracowników Nadleśnictwa Głęboki Bród	ptak ze złamanym skrzydłem.	bocian leczony przez lekarza wet, ptak padł 19.08.2016
38.	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	15.09.2016 Przywieziony przez Leśniczego O.O. Leszczewek	osłabiony ptak odłowiony na brzegu J. Leszczewek	wypuszczony na jez. Wigry (Zat. Cieszkiniajki) 21.09.2016
39.	Gołąb miejski (<i>Columba sp.</i>)	29.09.2016 Przywieziony przez hodowcę psów rasowych w Suwałkach	ptak znaleziony na balkonie jednego z mieszkań w Suwałkach	wypuszczony na wolność 2.10.2016
40.	Sierpówka (<i>Streptopelia decaocto</i>)	30.09.2016 Przywieziony przez mieszkanke Sejn	osłabiony ptak znaleziony na jednej z ulic Sejn	wypuszczony na wolność 5.10.2016

Lp.	Gatunek	Data przyjęcia/historia	Stan zwierzęcia	Historia wypuszczenia/przekazania zwierzęcia
41.	Gacek brunatny (<i>Plecotus auritus</i>)	30.09.2016 Przywieziony przez p. Kozłowską z ośrodka wypoczynkowego w Gibach		01.10.2016 umieszczony w piwnicy przy osadzie leśnej O.O. Powały
42.	Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	28.12.2016 Przywieziony przez Straż Parku	młody osobnik znaleziony na terenie O.O. Stupie	pozostaje w ośrodku rehabilitacji zwierząt WPN

3.5. Działalność edukacyjna

Joanna Adamczewska

3.5.1. Zajęcia edukacyjne

Ośrodek Edukacji Środowiskowej Stupie (w skrócie OEŚ) działał w sezonie wiosenno-letnim, od początku maja do końca września. Z zajęć skorzystały około 1 344 osoby, były to głównie szkolne grupy zorganizowane. Najliczniej reprezentowane były klasy 4-6 szkoły podstawowej, następnie szkoły średnie (głównie licea, w szczególności o profilu biologiczno-chemicznym), najmniejsza grupa uczestników to uczniowie gimnazjów. Dorosłymi uczestnikami zajęć byli nauczyciele towarzyszący grupom uczniów oraz uczestnicy warsztatów dla nauczycieli. W ośrodku przeprowadzono 115 zajęć, warsztatów i prelekcji. Z bazy noclegowej w OEŚ korzystali pracownicy uczelni wyższych – UMK w Toruniu, Uniwersytetu Wrocławskiego, Akademii Pomorskiej w Słupsku, Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Łódzkiego; łącznie udzielono 235 osobo-noclegów.

I. Zielone Szkoły

W 2016 roku Europejski Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej nie kontynuował programu „Zielone Szkoły w Parkach Narodowych”, natomiast WPN nawiązał współpracę z Fundacją Fabryka Przyrody, która dzięki wsparciu WFOŚiGW w Białymstoku zrealizowała program pt. „Zielona Szkoła – edukacja przyrodnicza uczniów szkół wiejskich” na terenie województwa podlaskiego. W programie uczestniczyło 8 szkół, na terenie Wigierskiego Parku Narodowego odbyły się trzy 3-dniowe turnusy, w których wzięło udział 120 osób. Wigierski Park Narodowy wspólnie z Fundacją współorganizował także warsztaty dla nauczycieli szkół i pracowników parków narodowych i krajobrazowych zaangażowanych w realizację programu.

II. Zajęcia edukacyjne w bazie edukacyjnej w Krzywem i na terenie Parku

Z zajęć przyrodniczych w bazie edukacyjnej w Krzywem i w terenie (poza OEŚ) skorzystało 1 380 osób; odbyło się łącznie 45 różnorodnych zajęć, spotkań i warsztatów. Kontynuowano zajęcia cykliczne dla dzieci niepełnosprawnych – uczniów Szkoły Podstawowej ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Suwałkach. Zajęcia prowadzono w siedzibie parku, na wystawie przyrodniczej oraz na ścieżkach edukacyjnych według specjalnie opracowanych scenariuszy (w sumie 10 spotkań). Ich tematyka była następująca: Co zwierzęta robią zimą?; Czy w parkach narodowych dokarmiamy zwierzęta?; Co wyklucze się z jaja, czyli o wielkanocnych symbolach i nie tylko.; Co się dzieje wiosną w lesie?.; Zajęcia wodne; Z wizytą u Królowej; Tajemnice przyrody (w różnych porach roku). Ponadto w roku szkolnym 2016/2017 odbywają się zajęcia dla grupy uczniów z koła ekologiczno-przyrodniczego tej szkoły.

WPN jest otwarty na potrzeby szkół z terenu parku i otuliny, które korzystają nieodpłatnie

z oferty parku – były to zajęcia zarówno prowadzone w szkołach, jak też w OeŚ i w bazie edukacyjnej w Krzywem. Z naszej oferty w roku 2016 skorzystały placówki: Zespół Szkół w Starym Folwarku, Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi i Zespół Szkół w Płocicznie. WPN zorganizował także 3-dniowe zajęcia przyrodnicze w siedzibie parku podczas ferii zimowych dla uczniów Zespołu Szkół w Starym Folwarku oraz obchody Dnia Ziemi dla gimnazjalistów z tej szkoły (23 kwietnia). Podczas Dnia Ziemi uczniowie wysłuchali prelekcji oraz wzięli udział w grze terenowej.

Ponadto przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla uczniów klas 5. i 6. z Zespołu Szkół w Krasnopolu oraz uczniów klas 4. i 5. z Zespołu Szkół w Starym Folwarku pt. „Mikroskopia bez tajemnic”.

III. Zajęcia poza siedzibą i terenem Parku

Pracownicy Działu Edukacji prowadzili także zajęcia poza naszą bazą, na prośbę szkół, najczęściej w ramach wieloletniej współpracy, lub też na okoliczność szczególnych wydarzeń i imprez, jak też w przypadku szczególnie dużego zaangażowania szkoły w realizację projektów z zakresu edukacji przyrodniczej/ekologicznej:

- stała współpraca ze Szkołą Podstawową Nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi – 4 cykliczne spotkania w ciągu roku w bibliotece szkolnej;
- współpraca z Zespołem Nr 4 w Suwałkach przy realizacji projektu „Zwolnieni z Teorii” – przeprowadzenie 2 spotkań edukacyjnych dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych nt. ochrony przyrody w parku narodowym, ufundowanie nagród w konkursie plastycznym;
- ekospotkania pt. „Zostawcie nam czysty kawałek świata” w Szkole Podstawowej Nr 6 – tegoroczne spotkanie odbywało się pod hasłem „Gaje dla Gai”, udział wzięło ponad 140 osób, przeprowadzona była prelekcja o drzewach WPN i roli drzew w przyrodzie. WPN ufundował także nagrody, które wręczono w konkursach: plastycznym, recytatorskim i literackim;
- wykłady: „Wykorzystanie baz danych w zarządzaniu populacjami dzikich zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym” i „Biologia i ekologia bobra europejskiego oraz sukces odbudowy jego populacji” dla studentów SGGW z Warszawy;
- coroczna wizyta delegacji z Technikum Leśnego w Pisku z Czech w ramach współpracy z Technikum Leśnym w Białowieży.

3.5.2. Imprezy, akcje

3.5.2.1. Zimowa Akademia Przyrody

W dniach 2-5 lutego odbyły się kolejne zajęcia z cyklu Zimowej Akademii Przyrody (projekt „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 200 Ostoja Wigierska” LIFE11/NAT/PL/000431). W zajęciach uczestniczyły dzieci i młodzież oraz ich opiekunowie. Łącznie wzięło w nich udział 35 uczestników. Zajęcia odbywały się pod hasłem „Laboratorium Młodego Przyrodnika”. Pierwszy dzień poświęcony był Światowemu Dniu Mokradeł. Odbyły się warsztaty pod hasłem „Mieszkańcy kropli wody z Wigier”. Druga część zajęć poświęcona była różnym gatunkom ptaków, szczególnie tym, które są związane ze środowiskiem wodnym. W trakcie drugiego dnia zajęć, uczestnicy zapoznali się z zawodem pszczelarza, sprzętem i ubiorem oraz wzięli udział w zabawie integracyjnej: taniec pszczół robotnic, zbieranie nektaru i pyłku. Druga część zajęć była poświęcona tematowi „Bób i jego przyjaciele”. Były to zajęcia o jadalnych roślinach strączkowych: ciecierzycy, bobie, soi, fasoli, grochu i soczewicy (ONZ ogłosił 2016 rok Międzynarodowym Rokiem Roślin Strączkowych). Trzeci dzień poświęcony był warsztatowi „Co w głowie piszczy, czyli jak ludzie i zwierzęta postrzegają świat”. Warsztaty polegały na wspólnym poznawaniu naszych zmysłów. Ostatni dzień zajęć odbywał się pod hasłem – „Ogień – żywiołem”. Podczas zajęć uczestnicy warsztatów zmierzli

się z żywiołem ognia. Razem z animatorem rozpalali ogień sposobami naszych przodków oraz przeprowadzili kilka doświadczeń naukowych.

3.5.2.2. Letnia Akademia Przyrody

W dniach 25-28 lipca w Ośrodku Edukacji Środowiskowej odbyły się kolejne zajęcia z cyklu Letniej Akademii Przyrody (projekt „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 200 Ostoja Wigierska” LIFE11/NAT/PL/000431). Łącznie wzięło w nich udział 36 uczestników. Zajęcia odbywały się pod hasłem „Podróż do wnętrza...”. Pierwszego dnia odbyła się podróż do „wnętrza łąki”. Drugiego dnia odbyły się zajęcia, które zanurzyły uczestników „w głąb wody”. Prowadzącym był Hubert Stojanowski, realizujący projekt „Wynurzeni. Ekspedycja wigierska”. Poza prelekcją i pokazem zdjęć, uczestnicy zapoznali się ze sprzętem do nurkowania i oglądali cały ciąg czynności związanych z zanurzeniem (w Sucharze Wielkim). W trzecim dniu odbyła się podróż „w głąb lasu”, zajęciom towarzyszyły gry i zabawy. Ostatniego dnia odbyły się zajęcia nocne, które wymagały obecności starszych opiekunów. Wprowadzeniem do podróży „w głąb Ziemi” była prezentacja o tym, jak „czytać” nasz krajobraz. Po prezentacji, cała grupa udała się na wieczorną wyprawę do lasu, imprezę zakończono ogniskiem z grami i zabawami.

3.5.2.3. Sprzątanie Świata

Akcja „Sprzątanie Świata” odbyła się w dniach 16 i 25 września. Podczas głównego dnia imprezy – w dniu 16 września – w sprzątaniu wzięło udział ponad 800 osób. Były to dzieci z przedszkoli, szkół podstawowych, młodzież z gimnazjów i szkół średnich, pomagali również osadzeni w Areszcie Śledczym w Suwałkach. Sprzątane były brzegi jezior, plaże, szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne, parkingi, drogi gminne na terenie Parku oraz w jego otulinie, likwidowane były dzikie wysypiska. Zebrano około 700 kg śmieci. Kolejnym dniem akcji była niedziela – 25 września. Sprzątane były brzegi Czarnej Hańczy na odcinku Sobolewo – jezioro Wigry. Trzydzieścioro osób płynąc kajakami sprzątało śmieci niesione wodami rzeki z kierunku Suwałk. Zebrano piętnaście 60-litrowych worków śmieci.

3.5.2.4. Noc Sów

W dniu 12 marca odbyła się w Wigierskim Parku Narodowym po raz trzeci Noc Sów. Noc Sów to ogólnopolskie wydarzenie edukacyjne organizowane przez stowarzyszenie Ptaki Polskie. W programie spotkania, które miało miejsce w Krzywem była prezentacja multimedialna i film o sowach. Głównym punktem spotkania były nocne nasłuchy sów w terenie. Uczestnicy podzieleni na grupy nasłuchiwali sów w różnych miejscach Wigierskiego Parku Narodowego. Najczęściej słyszaną sową był puszczyk. Podczas wspólnego ogniska odbyło się losowanie gadżetów przygotowanych specjalnie na to wydarzenie przez Stowarzyszenie Ptaki Polskie. W spotkaniu wzięło udział 55 osób.

3.5.2.5. Wielki Dzień Pszczoły

Wigierski Park Narodowy po raz trzeci przyłączył się do ogólnopolskiej akcji edukacyjnej dotyczącej roli pszczół. W tym roku zaprosiliśmy odwiedzających WPN do udziału w grze terenowej. Impreza rozpoczęła się prelekcją i spotkaniem z pszczelarzem i bartnikiem w jednej osobie, który opowiedział o historii bartnictwa w Polsce. Wędrując ścieżką edukacyjną „Las”, można było poznać „5 Zasad Przyjaciół Pszczół”, samodzielnie wykonać domek dla pszczół dziko żyjących, zobaczyć, jak wyglądają barcie i kłody bartne. Uczestnicy rozwiązywali zadania na trasie ścieżki; wszyscy, którzy ukończyli grę otrzymali nagrody. Nagrody w postaci gadżetów „z pszczołką” oraz butelek z olejem ufundował organizator i pomysłodawca Wielkiego Dnia Pszczół firma ZT Kruszwica S.A., prowadząca program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”.

3.5.2.6. Rykowisko Nad Wigrami

W dniu 14 września w Ośrodku Edukacji Środowiskowej na Słupiu odbyło się spotkanie poświęcone jeleniom, w którym wzięło udział 55 osób. Podczas spotkania Wojciech Misiukiewicz prezentował autorskie zdjęcia jeleni, opowiadając o biologii tych zwierząt, a zwłaszcza o ich godach zwanych rykowiskiem. Został wyświetlony film z rykowiska z cyklu „Obserwator”. Następnie uczestnicy podzieleni na grupy udali się na nocne nastuchy w terenie. Wszyscy słyszeli ryczące byki. Imprezę zakończyło ognisko.

3.5.3. Konkursy

I. Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Krajobraz naturalny Suwalszczyzny”

Celem konkursu było zachęcenie amatorów fotografii do zwrócenia uwagi na krajobraz naturalny Suwalszczyzny – w szczególności Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Ogłoszono go z okazji 40. rocznicy powołania pierwszych parków krajobrazowych w Polsce. Na konkurs w przewidzianym terminie wpłynęły 174 prace nadesłane przez 21 autorów. Komisja konkursowa wytypowała 26 najlepszych fotografii zwracając uwagę na technikę wykonania zdjęcia oraz kompozycję. Przyznała Grand Prix Panu Jarosławowi Jakóbczakowi za pracę: „Mglisty majowy poranek na Suwalszczyźnie” oraz wybrała 25 zdjęć do głosowania internautów. W głosowaniu internautów wzięły udział 2 103 osoby. Nagrodzono autorów prac, które spotkały się z największym uznaniem internautów. Nagrody zostały zakupione dzięki środkom Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku. Zdjęcie, które zdobyło Grand Prix oraz zdjęcia, które brały udział w głosowaniu Internautów były prezentowane w galerii na stronie parku oraz na wystawie pokonkursowej w Muzeum Wigier.

II. Konkurs dla gimnazjalistów „Różnorodność biologiczna i formy ochrony przyrody w Polsce”

Wigierski Park Narodowy, już po raz szósty, włączył się do Konkursu Wiedzy Ekologicznej organizowanego przez Białowiecki Park Narodowy. Konkurs jest adresowany do gimnazjalistów z terenu województwa podlaskiego. Wigierski Park Narodowy był koordynatorem powiatowym konkursu. Konkurs trwał od września do listopada. Składały się na niego trzy etapy. W etapach szkolnym i powiatowym uczestnicy pisali test. Uczniowie zakwalifikowani do etapu wojewódzkiego przygotowywali pracę autorską, pisali test oraz odpowiadali na pytania ustne. Do konkursu przystąpiło 6 gimnazjów, w etapie szkolnym udział wzięło 59 uczniów a w etapie powiatowym, który odbył się w WPN – 18 uczniów. Do etapu wojewódzkiego zakwalifikowało się 5 uczniów z okolic WPN, a uczeń z Gimnazjum Nr 7 w Suwałkach, Jakub Wróblewski został jednym z laureatów.

3.5.4. Warsztaty, spotkania, szkolenia

I. W ramach projektu LIFE11 NAT/PL/000431 w 2016 r. odbyły się następujące działania edukacyjne:

1) 14 maja zorganizowane zostały warsztaty dla nauczycieli pt. „Po co w lesie jest martwe drewno”, w których udział wzięło 30 osób. Byli to głównie nauczyciele starszych klas szkoły podstawowej, gimnazjów oraz szkół średnich. Część teoretyczna odbyła się w Ośrodku Edukacji Środowiskowej nad Zatoką Słupiańską jeziora Wigry, natomiast część terenowa w otaczających ośrodek lasach. Warsztaty podzielono na dwa bloki tematyczne: jeden dotyczył pojęcia różnorodności biologicznej i był wprowadzeniem do drugiej części warsztatów, która poświęcona była już konkretnie roli martwego drewna w ekosystemie leśnym. W części terenowej pokazane zostały praktyczne formy gier i zabaw, które można zrealizować z dziećmi, przy pomocy prostych, własnoręcznie wykonanych pomocy dydaktycznych w warunkach terenowych.

2) 21 maja zorganizowano warsztaty pt. „Inwazyjne, obce gatunki roślin”. Uczestniczyło w nich 30 osób. Podczas prezentacji omówione zostały m.in. następujące zagadnienia: obce gatunki (głównie roślin) i ich wpływ na środowisko, metody zwalczania inwazyjnych gatunków roślin na obszarach chronionych, tradycyjne ogródki wiejskie, kodeks postępowania odpowiedzialnego ogrodnika, aspekty prawne związane z gatunkami obcymi. Podobnie jak w roku ubiegłym, warsztatom towarzyszył festyn „Dzień Natura 2000” zorganizowany przez pracowników Pracowni Naukowo-Edukacyjnej WPN, poświęcony realizowanemu przez park projektowi LIFE.

3) 22 października zorganizowano warsztaty dla nauczycieli szkół podstawowych (I-III oraz IV-VI), uczących przyrody i przedmiotów pokrewnych, pod hasłem: „Eksperymenty przyrodnicze w praktyce”. Podczas warsztatów, w których uczestniczyło 30 osób, omawiano głównie:

- narzędzia edukacyjne służące urozmaiceniu scenariuszy zajęć przyrodniczych i aktywizacji uczniów,
- metody fabularyzacji eksperymentów przyrodniczych,
- rozwinięcie umiejętności posługiwania się metodą badawczą,
- sposoby dostosowania przestrzeni edukacyjnej do aktywnego prowadzenia zajęć,
- możliwości wykorzystania przestrzeni Wigierskiego Parku Narodowego do realizacji podstawy programowej z zajęć przyrody.

Prowadzącymi warsztaty byli doświadczeni animatorzy związani z Centrum Nauki Kopernik: Paweł Jaskólski i Tomasz Ruszkowski. Uczestnicy warsztatów wysoko ocenili program merytoryczny spotkania, jego organizację oraz możliwości wykorzystania zdobytej wiedzy w pracy z uczniami, a także przydatność materiałów warsztatowych. Wskazali przy tym na potrzebę lepszego zapoznania się z możliwościami ścieżek edukacyjnych parku, co stanowi istotną sugestię przy planowaniu kolejnych warsztatów

II. Inne warsztaty:

W efekcie programu współpracy z Biurem Edukacji Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, w 2016 roku na terenie WPN zorganizowano 5 turnusów szkoleniowych dla nauczycieli, w których łącznie wzięło 110 osób.

- 11-14 maja (nauczyciele przyrody w klasach 4-6 szkoły podstawowej oraz biologii w gimnazjum);
- 22-25 maja (nauczyciele gimnazjum – biologii geografii i chemii);
- 27-30 maja (nauczyciele biologii i chemii w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych);
- 21-24 września (nauczyciele gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych – biologia, chemia, geografia, fizyka);
- 2-4 października (nauczyciele nauczania początkowego w klasach 1-3).

W programie oferowanym grupom znalazły się: zajęcia w Muzeum Wigier (1 dzień), zajęcia w Ośrodku Edukacji Środowiskowej (2 dni) oraz poznawanie walorów Suwalszczyzny z przewodnikiem. Zajęcia w OeŚ polegały na praktycznym poznawaniu metod prowadzenia edukacji przyrodniczej w terenie oraz w laboratorium ośrodka.

3.5.5. Imprezy zewnętrzne, wystawy

Pracownicy Działu Edukacji uczestniczyli wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje, placówki edukacyjne i organizacje:

- 24 kwietnia – pracownicy działu wzięli udział w imprezie w CH Plaza w Suwałkach, towarzyszącej premierze filmu „Łowcy Miodu”. Zorganizowano gry, konkursy i zabawy dla dzieci oraz warsztaty budowania domków dla pszczoł samotnic;
- 9 czerwca – organizacja i obsługa stoiska WPN podczas XVI Pikniku Rodzinnego w Przedszkolu Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Suwałkach;

- 16 czerwca – organizacja i obsługa stoiska WPN podczas V Pikniku Ekologicznego w Przedszkolu Nr 7 w Suwałkach;
- 15 sierpnia przygotowano stoisko informacyjne oraz gry i zabawy podczas Jarmarku Wigierskiego w Wigrach (organizowanego przez Fundację Wigry Pro oraz Parafię Wniebowzięcia NMP w Wigrach);
- 27 września – organizacja stoiska oraz gry i zabawy edukacyjne podczas Miejskich Obchodów Ogólnopolskiego Dnia Przedszkolaka w Suwałkach;
- 12 czerwca pracownicy wzięli udział w otwarciu wystawy „Zaadoptuj rzekę” w ramach inicjatywy obywatelskiej pn. "Dobrze Panie Bobrze w Krasnogrudzie", realizowanej w Krasnogrudzie przez Klub Gaja we współpracy z Fundacją Pogranicze.

3.5.6. Dotacje na działalność edukacyjną – przygotowanie wniosków, realizacja

Przygotowano wniosek o dofinansowanie projektu pt. „Wigierski Park Narodowy – znam, rozumiem, wspieram” (akronim: ZRYW 2017) w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 oraz wniosek o dofinansowanie wkładu w wysokości 15% do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (ten sam tytuł). Wartość wniosku do POIiŚ: 556 676 zł, wkład własny – VAT, który jest niekwalifikowalny: 61 335,71 zł. Kwota dotacji POIiŚ: 421 039,24 zł, kwota dofinansowania NFOŚiGW: 74 301,05 zł.

Wniosek POIiŚ znalazł się na liście podstawowej do dofinansowania. Podstawowy zakres projektu: kwartalnik Wigry, kalendarz, przewodnik po wystawie, broszury i mapy „wrywanki”, imprezy edukacyjne, turystyczne, muzealne, program współpracy z lokalnymi szkołami, warsztaty dla różnych grup zawodowych.

Realizowany jest wniosek „Wpływ bytowania bobra europejskiego (*Castor fiber* L.) na obecność martwego drewna w drzewostanach Wigierskiego Parku Narodowego” sfinansowanego przez fundusz leśny.

3.5.7. Pozostałe działania

Wigierski Park Narodowy przystąpił do projektu Stowarzyszenia Człowiek i Przyroda „Ochrona płazów na obszarach Natura 2000 w północno-wschodniej Polsce”. W kwietniu zostały rozstawione przenośne bariery naprowadzające dla płazów, na drodze gminnej Krzywe – Sobolewo, w miejscu gdzie kończą się wybudowane przepusty dla płazów. Zaobserwowano dużą śmiertelność płazów na tym odcinku. Pracownicy Działu Edukacji prowadzili monitoring i regularne przenoszenie płazów do początków maja br. Wszystkie odnotowane dane zostały wprowadzone do bazy Stowarzyszenia <http://www.monitoringplazow.pl/>.

Dział Edukacji oraz pracownicy innych działów WPN wzięli udział w realizacji 4 odcinków programu „Załoga Eko” TVP, filmy zostały już wyemitowane, dostępne są pod linkami:

- <http://vod.tvp.pl/26864303/v--odc-4-kto-przygarnie-pszczoly>
- <http://vod.tvp.pl/27700961/v-odc-13-jak-ryba-w-wodzie>
- <http://vod.tvp.pl/28146907/v-odc-15-na-szlaku-czarnej-hanczy>
- <http://vod.tvp.pl/28160400/v-odc-18-jeziora-oczka-i-suchary>

Pracownicy Działu Edukacji wzięli także udział w przygotowaniu słuchowisk dla dzieci na antenie Polskiego Radia Dzieciom pt. „Strażnicy Dzikiego Królestwa”. Słuchowiska dostępne są pod linkiem:

<http://www.polskieradio.pl/18/4908,Straznicy-dzikiego-krolestwa>

13-15 kwietnia instytucja nadzorująca skontrolowała trwałość projektu z lat 2009-2012 pt. „Kwartalnik Wigry jako narzędzie edukacji mieszkańców Wigierskiego Parku Narodowego

i jego okolic”. Kontrola wypadła pozytywnie.

3.6. Muzeum Wigier im. Alfreda Lityńskiego

Maciej Ambrosiewicz

Zespół Muzeum Wigier wchodzi w skład Działu Edukacji Wigierskiego Parku Narodowego.

Punkt Informacji Turystycznej w Muzeum Wigier podlegał ogólnopolskiej certyfikacji, którą przeprowadziły Polska Organizacja Turystyczna i Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna. Punkt „it” w Muzeum Wigier otrzymał 3 kategorię – 3 gwiazdki w czterogwiazdkowej skali. Certyfikat jest ważny do września 2018 roku.

3.6.1. Programy edukacyjne

Muzeum Wigier oferowało zwiedzanie ekspozycji z przewodnikiem, indywidualnie lub z audioprzewodnikiem oraz zajęcia edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Muzeum odwiedziły, kupując bilety, 15 473 osoby (bilety wstępu do muzeum i bilety na rejsy łodzią Leptodora). W roku 2016 pracownicy muzeum przeprowadzili 81 lekcji muzealnych, w których uczestniczyło 1 556 osób. Wśród lekcji muzealnych dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia dotyczące jakości wody w jeziorze Wigry, biologii bobra, ptaków, ryb, życia zwierząt Wigierskiego Parku Narodowego, kształtowania się krajobrazu oraz Natury 2000.

W ofercie edukacyjnej nadal największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia na wodnych ścieżkach edukacyjnych – rejsy łodzią Leptodora II, prowadzone od maja do października 2016 roku; z 302 rejsów skorzystało 2 260 osób (w wyniku awarii silnika łódź nie pływała przez trzy tygodnie września). Muzeum było miejscem szkoleń i spotkań nauczycieli, odbywały się tu również szkolenia organizowane przez WPN dla pracowników i członków stowarzyszeń turystycznych.

3.6.2. Wystawy czasowe

W 2016 roku zorganizowano następujące ekspozycje:

- wystawa poświęcona 40. rocznicy utworzenia pierwszych parków krajobrazowych w Polsce – Suwalskiego PK i Wigierskiego PK: „40 lat ochrony polskich krajobrazów 1976 – 2016” (czynna od 03.06.2016 r. do końca maja 2017 r.),
- wystawa „Co kryje las?” (kontynuacja wystawy z roku 2015 r.),
- wystawa fotografii: „Rodzime gatunki drzew północno-wschodniej Polski” w formacie 3D (od 1.09.16 r. do 15.10.16 r.),
- wystawa poświęcona tradycjom żeglarskim (od 16.10.2015 r. do 30.07.2016 r.).

3.6.3. Imprezy i akcje organizowane przez Muzeum Wigier

Muzeum Wigier kontynuowało działania dotyczące spotkań z podróżnikami, celem poszerzenia wiedzy wśród zainteresowanych mieszkańców na temat innych kultur, zabytków, wartości przyrodniczych itp. Tematy spotkań zamieszczono w załączniku 4, tabeli 4b.

3.6.4. Udostępnienie muzeum

W 2016 roku pracownicy Muzeum Wigier prowadzili ewidencję osób zwiedzających i uczestniczących w lekcjach muzealnych. Muzeum Wigier w 2016 roku sprzedało 8 908 biletów wstępu. Ponad połowę wszystkich zwiedzających – 7 641 osób, stanowili turyści odwiedzający muzeum w grupach zorganizowanych. Odwiedzającymi muzeum, podobnie jak

w ubiegłym roku, byli przede wszystkim turyści z Polski. Zagraniczni goście muzeum pochodzili z takich krajów jak: Niemcy, Litwa, Rosja, Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania, Holandia, USA, Białoruś i Francja. Porównując tegoroczny sezon turystyczno-edukacyjny w Muzeum Wigier z rokiem poprzednim, stwierdzono wzrost liczby zwiedzających. Na wyższą frekwencję wpłynęły prawdopodobnie: poprawa infrastruktury parkingowej przy muzeum, wyposażenie parkingu w nowe instalacje dla rowerzystów, poprawa jakości dróg dojazdowych, zakończenie przebudowy drogi Suwałki–Sejny.

Turyści oceniali bardzo pozytywnie ekspozycje muzeum, zadawali też często pytania dotyczące jego funkcjonowania, atrakcji w okolicy i na terenie WPN, możliwości posmakowania potraw regionalnych, miejsc gdzie można zjeść ryby, dojazdu do klasztoru wigierskiego, wędkowania na wodach WPN, noclegów, wypożyczenia rowerów, kajaków i żagliwek. Uwagi ze strony odwiedzających dotyczyły słabego oznakowania lokalizacji muzeum przy trasie Suwałki-Sejny.

Do najlepszych doświadczeń podczas zwiedzania turyści zaliczyli przede wszystkim interaktywną, nowoczesną formę edukacji, zastosowanie audioprzewodników przy zwiedzaniu indywidualnym i grupowym. Wysoką ocenę uzyskało wyposażenie wystaw w ekrany dotykowe i tablice interaktywne, które oddziałują intensywniej na zmysły i emocje oraz rejsy Leptodorą II po jeziorze Wigry.

3.6.5. Promocja

W 2016 roku Muzeum Wigier, z okazji otwarcia każdej wystawy, cyklicznych spotkań czy organizowanych imprez, wysyłało po 250 zaproszeń drogą elektroniczną. Dodatkowo informowano o organizowanych wydarzeniach na stronie internetowej WPN, a także przez media oraz portale społecznościowe. Opracowano materiały w języku rosyjskim w formie tzw. wziętek, druk przewidziano na rok 2017.

Na bieżąco prowadzona jest własna strona internetowa parku (www.wigry.org.pl), z podstroną Muzeum Wigier. Bardzo często zgłaszanie grup, chętnych do odwiedzania muzeum, odbywało się przez stronę www. Licznik zarejestrował 70 995 osób odwiedzających lub korzystających z tej strony. Informacje o Muzeum Wigier i imprezach w nim organizowanych ukazywały się na wielu stronach internetowych, w tym:

- Serwis Informacyjny Branży Turystycznej www.turinfo.pl;
- Agencja TD mapa turystyczna „Wigierski Park Narodowy” www.td.com.pl;
- Niebyswałe Suwałki www.niebywalesuwalki.pl;
- Suwalski Serwis Informacyjny www.suwalki.info;
- Wrota Podlasia (oferta turystyczna) www.turystyka.wrotapodlasia.pl;
- Forum Suwałki www.forum.suwalki.pl.

Przekazano materiały informacyjne o Muzeum Wigier do: Centrów Informacji Turystycznej w Suwałkach (SIRT, CMIKT), Augustowie, Sejnach, Białymstoku (Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna).

Telewizja Białystok, Telewizja Polska („Załoga Eko”), lokalne „Radio 5” i Polskie Radio (Program 1) nagrały materiały o Muzeum Wigier.

3.7. Udostępnianie Parku

3.7.1. Liczba turystów na terenie WPN

Barbara Perkowska

Na podstawie liczby obsłużonych grup zorganizowanych, liczby turystów indywidualnych,

sprzedanych kart wstępu, licencji wędkarskich, danych z liczników turystów oraz danych uzyskanych od podmiotów prywatnych obsługujących turystów na terenie Parku szacujemy, że Wigierski Park Narodowy odwiedziło około 125 tys. turystów czyli około 10 tys. więcej niż w roku ubiegłym. Trudno jest określić rzeczywistą liczbę odwiedzających Park ze względu na fakt, że przez teren parku przebiega wiele dróg. Niektórzy turyści mogli być policzeni wielokrotnie, jeśli korzystali z kilku atrakcji np. statku i kolejki, przebywali na szlaku turystycznym i byli jednocześnie zliczeni przez automatyczne liczniki.

Zespół ds. Udostępniania Parku wraz z przewodnikami obsłużył w 2016 r. 213 grup zorganizowanych (7 290 osób), które korzystały z różnych atrakcji oferowanych przez WPN oraz około 9 500 turystów indywidualnych. Zarówno grupy zorganizowane jak i turyści indywidualni korzystali z sześciu ścieżek edukacyjnych, szlaków turystycznych pieszych i rowerowych, tras narciarskich, Muzeum Wigier, wystaw: przyrodniczej „Nad Wigrami”, etnograficznej „Ocalić od zapomnienia” oraz rybackiej „Historia i tradycje rybołówstwa nad Wigrami”, ognisk, bezpłatnych projekcji filmów o Wigierskim Parku Narodowym i innych parkach narodowych Polski oraz z audio przewodników. Prawdziwym hitem, który przyciągnął wielu turystów do regionu, a tym samym Wigierskiego Parku Narodowego, był Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo.

Ruch turystyczny na terenie parku charakteryzował się zróżnicowaniem sezonowym i przestrzennym. Na początku roku z walorów przyrodniczych parku, dzięki śnieżnej pogodzie korzystali głównie narciarze biegowi. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się trasy turystyczne w Krzywem i na Słupiu. W miesiącach kwiecień – czerwiec oraz wrzesień – październik dominowały wycieczki szkolne, które realizowały w parku tzw. zielone lekcje. Najwięcej wycieczek szkolnych przyjechało z województwa podlaskiego i z Warszawy, ale też z dość odległych miast, takich jak: Gdańsk, Kraków, Poznań, Wrocław, Toruń, Bydgoszcz, Olsztyn, Łódź. Zdecydowana większość grup szkolnych korzystała z noclegów w Młodzieżowym Ośrodku Edukacyjno-Wypoczynkowym „Zatoka Uklei” w Gawrych Rudzie. Pośród zagranicznych turystów przeważali Niemcy, Finowie, Łotysze, Estońcy i Litwini, ale nie zabrakło również turystów z innych krajów m.in. z Rosji, Francji, Włoch, Czech, Słowacji, Ukrainy, Szwajcarii, Hiszpanii, a nawet z Australii, Nowej Zelandii, RPA i Angoli.

Zanotowaliśmy większą w porównaniu do 2015 r. liczbę turystów indywidualnych, zwłaszcza rodzin wielodzietnych. Przyczyny tego stanu rzeczy dopatrujemy się w rządowych programach wsparcia rodzin: Karta Dużej Rodziny (posiadacze takiej karty nie płaćli za wstęp do parków narodowych) i program „500+”. Pogoda podczas lata nie rozpieszczała, więc nad jeziorami nie było tłoczno. Turyści wybierali aktywne formy wypoczynku: wycieczki piesze, rowerowe, kajakarstwo. Rejsy łodzią z przeszklonym dnem „Leptodora II” i statkiem „Tryton” podobnie jak w latach ubiegłych też cieszyły się dużym zainteresowaniem. Łodzią „Leptodora” pływało 2 260 osób, a statkiem około 5 700 osób. Podobnie spływy kajakowe rzeką Czarną Hańczą cieszą się od lat niesłabnącym zainteresowaniem. W pogodne dni rzeką spływało do 389 osób dziennie; średnio w okresie od 26.06.2016 r. do 21.08.2016 r. – około 159 osób dziennie, czyli 30 osób dziennie więcej niż w ubiegłym roku. Najwięcej kajakarzy na Czarnej Hańczy przebywało w dniach: 10 lipca – 262 osób, 31 lipca – 273 osoby, 13 sierpnia – 389 osób. Większa liczba turystów na rzece ma prawdopodobnie związek z ogłoszeniem „Roku Czarnej Hańczy” przez Urząd Miasta Suwałki oraz zgłoszeniem Czarnej Hańczy przez Podlaską Organizację Turystyczną do konkursu „Rzeka Roku 2016”, organizowanego przez Klub Gaja. Podobnie jak w latach ubiegłych, jezioro Wigry przyciągnęło też wielu żeglarzy. Odbłyły się tu XXIV Regaty o Puchar Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego (23 jednostki), LX Regaty „O Błękitną Wstęgę Wigier” (44 jednostki) oraz kilka innych. Również wędkowanie znalazło wielu amatorów, w tym roku sprzedano około 4 200 licencji wędkarskich. Nad bezpieczeństwem wodniaków czuwało Suwalskie WOPR, które na terenie parku przeprowadziło 6 akcji poszukiwawczych osób zaginionych na wodzie, a podczas działań ratowniczych udzieliło pomocy 47 osobom. W sezonie letnim w jeziorze Wigry utonęło 5

osób.

Kiedy pogoda była mniej „plażowa”, wówczas tłoczniej było na ścieżkach i szlakach turystycznych. Potwierdzają to dane z automatycznych liczników turystów. Analiza ruchu turystycznego w 5 punktach na szlakach turystycznych Parku w okresie od 1 stycznia do 20 listopada 2016 r. przedstawiała się następująco:

Tabela 16. Ruch turystyczny na szlakach WPN (na podstawie odczytów z liczników) w roku 2016

Lokalizacja licznika ruchu	Liczba osób zarejestrowanych w 2016 roku	Średnia dzienna/średnia miesięczna	Najbardziej ruchliwy dzień tygodnia	Maksimum ruchu: data (liczba osób)
Bartny Dół	29 884	92/2717	niedziela	9 czerwca (1 134)
Kładka na Czarnej Hańczy	7 624	23/693	niedziela	20 sierpnia (296)
Piaski*	1823	11/304	niedziela	26 maja (134)
Słupie	5118	16/465	niedziela	14 sierpnia (86)
Samle**	1089	6/181	poniedziałek	25 maja (51)

*Dane z okresu 1.01.– 20.06.2016 r., w pozostałym okresie licznik nie funkcjonował

**Dane z okresu 1.01 – 30.06.2016 r., w pozostałym okresie licznik nie funkcjonował

Tabela 17. Liczba godzin przewodnictwa po WPN w 2015 i 2016 r.

Lp.	Rodzaj	Rok	
		2015	2016
1	Przewodnictwo w języku polskim	46	91
2	Przewodnictwo w języku obcym (niemiecki, angielski, rosyjski)	-	-
3	Ogółem	46	91

Tabela 18. Zestawienie wyników kontroli kajakarzy podczas dyżurów na wodzie w latach 2006-2016

Rok	Liczba dni	Liczba osób skontrolowanych	% osób bez kart wstępu	Liczba sprzedanych kart ogółem	Wartość (zł)	Liczba sprzedanych kart pełnopłatnych	Wartość (zł)	Liczba sprzedanych kart ulgowych	Wartość (zł)
2006	36	3 517	50,0	1 753	3 681,0	701	2 103	1 052	1 578
2007	57	5 417	44,0	2 359	5 367,0	1 219	3 657	1 140	1 710
2008	34	3 230	36,0	1 170	2 434,0	453	1 359	717	1 075
2009	38	3 676	36,0	1 311	3 912,0	645	2 580	666	1 332
2010	46	4 410	28,0	1 256	3 802,0	645	2 580	611	1 222
2011	44	3 241	39,0	1 965	3 788,0	618	2 472	658	1 316
2012	35	4 090	40,0	1 562	4 816,0	846	3 384	916	1 432
2013	62	8 034	30,0	2 419	7 732,0	1447	5 788	972	1 944
2014	41	5 309	34,0	3 398	5 646,0	1014	4 056	795	1 590
2015	29	3 437	40,0	1 371	4 370,0	814	3 256	557	1 114
2016	18	2 857	43,3	1 241	5 202,5	840	4 200	401	1 002

Tabela 19. Zestawienie zewnętrznych podmiotów turystycznych sprzedających karty wstępu w 2016 r.

Lp.	Podmiot turystyczny	Karta wstępu jednodniowa	Karta wstępu tygodniowa	Karta wstępu dwutygodniowa	Razem
-----	---------------------	--------------------------	-------------------------	----------------------------	-------

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

		pełno- płatna	ulgowa	pełno- płatna	ulgowa	pełno- płatna	ulgowa	
1	Wigierska Kolejka Wąskotorowa	5 500	5 500					11 000
2	PPHU ARMATOR Błażej Bieńkowski	1 700	1 100					2 800
3	Hobbit s.c. Klub Miłośników Dzikiej Przyrody	700	700					1 400
4	AS-TOUR Biuro Turystyki Kajakowej	1 202	1 142					2 344
5	Młodzieżowy Ośrodek Wypoczynkowy	50	800	10	50	20	200	1 130
6	Przedsiębiorstwo turystyczne Szot	600	250					850
7	„PIK” Zbigniew Trocki	151	150					301
8	Jan Grudkowski	100	100					200
9	Honorata Łysenko	110	110	20	20	25	25	310
10	Relax	400	400					800
11	Mirosław Miszkiel	200	150					350
12	Krystyna Chilińska	100	100	20	20			240
13	Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji	50	50					100
14	Klub Inteligencji Katolickiej	100	100	100				300
15	Kompleks turystyczny „U Jawora”	25	25					50
16	Wypożyczalnia kajaków Strumyk	700	400	25	25			1 150
17	CAMPA Spływy Kajakowe	500	250					750
18	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna	50	150					200
19	Wypożyczalnia kajaków Grzegorz Pietranis	70	30					100
20	Zofia Tarasiewicz	47	16	44	26	12	17	162
21	Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat	100	100					200
22	Zakątek nad Wigrami	30	19	15	15	0	2	81
23	Marek Taraszkiewicz	50	50					100
24	Ośrodek Sportu i Rekreacji	50	50	20	20	10	10	160
25	Gajdziński Krzysztof	398	202					600
	Hotel Nad Wigrami	20	20					40
	Ogółem	12 003	11 964	254	176	67	254	25 718

Tabela 20. Liczba sprzedanych kart wstępu i licencji wędkarskich w 2015 i 2016 r.

Lp.	Rodzaj	Lata	
		2015	2016
1	Karty wstępu	41 458	37 277
2	Licencje wędkarskie	4 379	4 200
3	Karty wstępu dla żaglówek	62	78
4	Karta wstępu wliczona w bilet na Leptodorę II	2 200	2 260

Tabela 21. Zestawienie ilościowe sprzedanych kart wstępu w 2016 r.

Rodzaje kart wstępu/	Jednodniowe	Tygodniowe	Dwutygodniowe	Ogółem
----------------------	-------------	------------	---------------	--------

podmioty sprzedające	pełno- płatne	ulgowe	pełno- płatne	ulgowe	pełno- płatne	Ulgowe	
Podmioty zewnętrzne(26)	13 003	11 964	254	176	67	254	25 718
Pracownicy WPN (22)	5 023	5 824	314	275	57	66	11 559
Ogółem	18 026	17 788	568	451	124	320	37 277

W 2016 r. liczba sprzedanych kart, w porównaniu do 2015 r., była niższa o około 4 000. Trudno uzasadnić ten fakt, zwłaszcza że liczba turystów była większa, np. na Bartnym Dole wzrosła o 8 998 osób.

Tabele poniżej przedstawiają liczby osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne, oraz korzystających ze specjalnych ofert i bazy noclegowej Parku.

Tabela 22. Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających z innych ofert WPN w 2015 i 2016 r.

Lp.	Wystawa, ścieżka edukacyjna, oferta	Liczba turystów w latach	
		2015	2016
1.	Centrum informacji turystycznej w Krzywem	8 050	9 100
2.	Muzeum Wigier	12 078	15 473
3.	Wystawa przyrodnicza "Nad Wigrami"	9 650	11 200
4.	Wystawa etnograficzna "Ocalić od zapomnienia"	7 450	7 100
5.	Wystawa „Historia i tradycje rybactwa i rybołówstwa”	2 225	2 692
6.	Ścieżka "Las"	13 500	ok. 14 000
7.	Ścieżka "Suchary"	8 877	ok. 9 000
8.	Ścieżka "Jeziora"	9 353	5 115
9.	Ścieżka „Ols"	ok. 10 000	10 500
10.	Ścieżka "Płazy"	650	700
11.	Ścieżka "Puszcza"	1 100	900
12.	Ścieżka „Samle"	ok. 2 500	ok.2 300
13.	Ścieżka spacerowa „Dąbek"	9 100	5 000
14.	Punkt widokowy Bartny Dół na trasie Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej	20 886	29 884
15.	Szlak zielony wokół Wigier	ok. 15 100	ok.15 500
16.	Szlak kajakowy	ok. 12 500	12 000
17.	Osoby korzystające z rowerów WPN	299	430
18.	Organizacja ognisk (liczba grup)	71	53

Rysunek 7. Liczba turystów zarejestrowanych przez liczniki w roku 2016

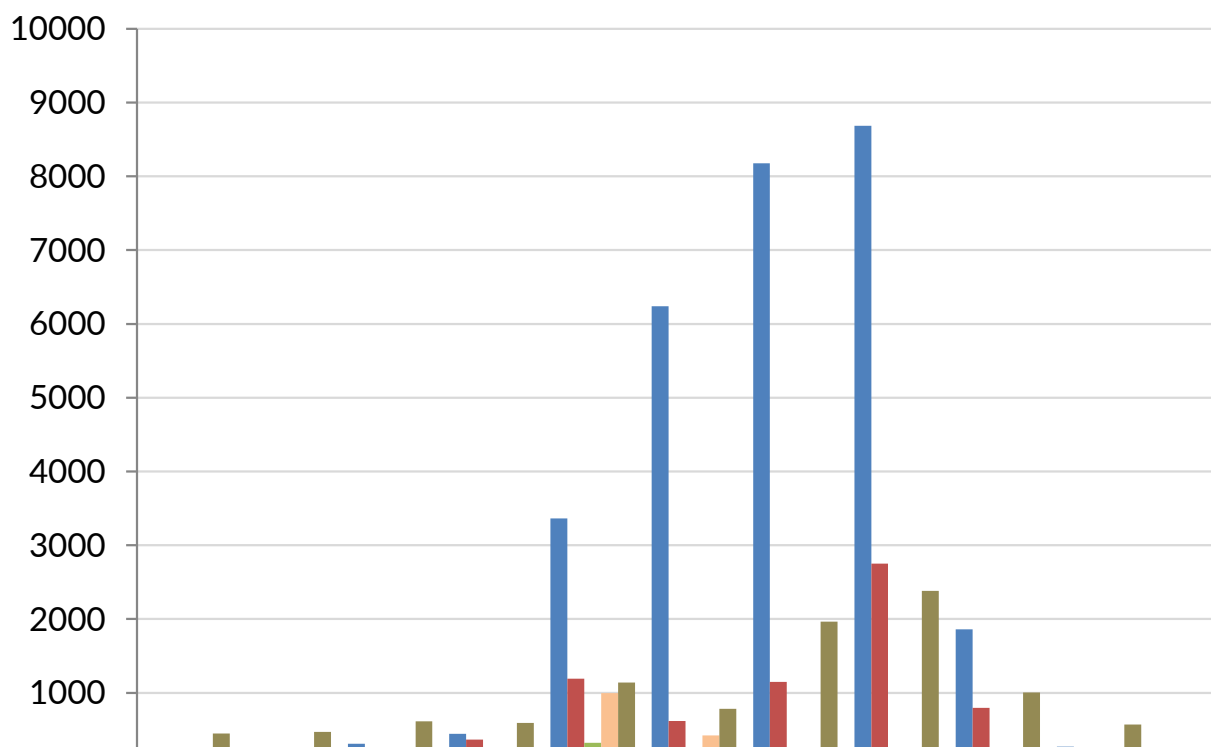

Tabela 23. Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPN w latach 2015 i 2016

Nazwa obiektu, nr posesji (liczba miejsc noclegowych - m.n.)	Liczba osób w latach		Liczba osobo-nocy w latach	
	2015	2016	2015	2016
Pokoje w leśniczówkach:				
Lipniak 23 (6 m.n.)	7	0	48	0
Mikołajewo 34 (5 m.n.)	39	49	194	271
Leszczewek 40 (5 m.n.)	31	35	155	146
Gawarzec - Gawrych Ruda 58 (5 m.n.)	27	34	210	150
Maćkowa Ruda 57 (6 m.n.)	33	45	120	172
Bryzgiel (3 m.n.)	15	15	89	71
Krółówek (4 m.n.)	18	26	85	103
Lipowe (3 m.n.)	4	6	25	38
RAZEM pokoje w leśniczówkach	174	210	926	951
Pokoje gościnne w dyrekcji Parku (8 m.n., 12 m.n.)	284	292	818	1 142
RAZEM wszystkie pokoje	458	502	1 744	2 093
Pola biwakowe: Za szkołą, Bindużka, Gremzdówka	229	263	295	263
Pole biwakowe Jastrzęby	655	450	3 560	3 210

Pokoje gościnne w zarządzie Parku

W 2016 r. z pokoi parkowych skorzystały w sumie 502 osoby (udzielono 2 093 osobo-noclegów). Z dniem 1.12.2016 r. przestały funkcjonować pokoje gościnne w następujących leśniczówkach: Bryzgiel, Gawarzec, Królówek, Leszczewek. W dalszym ciągu turystom

dostępne będą pokoje w leśniczówce w Maćkowej Rudzie, Mikołajewie, Lipowem oraz w siedzibie dyrekcji parku w Krzywem (ogółem 27 miejsc noclegowych).

Pola namiotowe w zarządzie Parku:

„Jastrzęby” – obsługą ruchu turystycznego na polu w roku 2016 zajmowała się, jak dotychczas, pani Honorata Łysenko z Suwałk. Na polu odpoczywało około 450 turystów, którym udzielono w sumie 3 210 osobo-noclegów.

„Za szkołą” i „Bindużka” – sprzątaniem pól zajmowała się firma ZUL Barszczewski, a pobieraniem opłat pracownik WPN. Na polu przebywało w sumie 263 osób przede wszystkim kajakarze.

„Gremzdówka” – prowadzeniem pola namiotowego „Gremzdówka” zajmował się mieszkający w pobliżu pola pan Romuald Jurkun, z którym dyrektor WPN podpisał w roku 2014 umowę na obsługę pola do roku 2019. Z noclegu na polu skorzystało około 150 osób.

Tabela 24. Wykorzystanie niektórych obiektów noclegowych i rekreacyjnych, nie będących w zarządzie WPN, w latach 2015 i 2016

Wyszczególnienie	Liczba osób w 2015 roku	Liczba osób w 2016 roku
Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji	Brak danych ze względu na zmiany organizacyjne	38 847 turystów indywidualnych 3 280 noclegów
Młodzieżowy Ośrodek Edukacyjno-Wypoczynkowy "Zatoka Uklei" w Gawrych Rudzie	498 turystów indywidualnych 59 grup 13 958 noclegów	774 turystów indywidualnych 58 grup 12 980 noclegów
PTTK Oddział Suwałki	Brak danych	7 783 osoby – turyści indywidualni 400 uczestników sptywów kajakowych 267 uczestników regat
Ośrodek Wypoczynkowy „U Jawora”	2 500 turystów indywidualnych 10 grup (400 osób) 2 208 noclegów	2 700 turystów indywidualnych 25 grup (900 osób) 2 808 noclegów
Hotel nad Wigrami	liczba turystów, którzy korzystali z bazy noclegowej oraz żywieniowej 8 858 osób	liczba turystów, którzy korzystali z bazy noclegowej oraz żywieniowej 8 443 osób

Żegluga pasażerska po jeziorze Wigry

Turystyczne przewozy pasażerskie w roku 2016 prowadziła firma PPHU Armator Błażej Bieńkowski. Rejsy statkiem „Tryton”, podobnie jak w latach ubiegłych, cieszyły się dużym zainteresowaniem, w sumie z tej atrakcji skorzystało około 5 700 osób. Armator sprzedał 2 800 kart wstępu jednodniowych (o 1 200 sztuk mniej niż w ubiegłym roku): 1 700 pełnopłatnych oraz 1 100 ulgowych na kwotę 11 250 zł oraz wniósł opłatę w wysokości 45 510 zł za korzystanie z wód jeziora Wigry.

Sptywy kajakowe

Organizowaniem sptywów kajakowych na rzece Czarna Hańcza zajmowało się, podobnie jak w latach ubiegłych, około 20 firm i były to między innymi: PTTK Oddział Suwałki, Hobbit s.c., Campa Sptywy kajakowe, Przedsiębiorstwo turystyczne Szot, OSiR, Fundacja Wigry Pro, Biuro Turystyki Aktywnej Forma-t, Wypożyczalnia kajaków Potok, Wypożyczalnia a-kajak, Trojan,

Wypożyczalnia kajaków Strumyk, Biuro Turystyczne Sirocco, AS-TOUR Biuro Turystyki Kajakowej, Neptun, Vista, „Zakole” Zbigniew Terlecki, Łukowy Kąt, Klub Wodny Hańcza, Szekla, Struga, Aquarius, Necko, wypożyczalnia Rospuda, gospodarstwo agroturystyczne „U Bociana” i inne. W sezonie letnim w miesiącach lipiec – sierpień przez wybrane 18 dni, w godzinach 10.00-14.00 pracownicy parku sprawdzali posiadanie przez kajakarzy kart wstępu do Wigierskiego Parku Narodowego. Skontrolowano w sumie 2 857 osób, 56,7% skontrolowanych posiadało karty wstępu, 1 241 osób nie posiadało kart – tym osobom sprzedano 840 kart pełnopłatnych i 401 kart ulgowych. W porównaniu do roku ubiegłego liczba posiadających karty na spływach wzrosła o 3,3%. Podobnie jak w latach ubiegłych, do firm, które prawie w 100% sprzedawały karty należą: AS-TOUR Biuro Turystyki Kajakowej (Maćkowa Ruda), Hobbit s.c. Klub Miłośników Dzikiem Przyrody (Maćkowa Ruda), „PIK” Zbigniew Trocki (Wysoki Most) Przedsiębiorstwo turystyczne Szot (Augustów), Campa Spływy Kajakowe (Augustów) i Wypożyczalnia kajaków Strumyk (Magdalenowo). Kontrole wykazały, że firmy takie jak: U Bociana (Frącki), „Zakole” Terlecki Zbigniew (Buda Ruska), Parkowe Centrum Wypoczynku Widok (Bryzgiel), praktycznie nie sprzedawały kart uczestnikom organizowanych spływów.

Żeglarstwo

Od 4 stycznia 2016 roku obowiązuje nowe zarządzenie w sprawie udostępniania parku, niektóre zmiany dotyczą żeglarzy i polegają na wprowadzeniu zakazu przebywania w Zatoce Hańczańskiej w okresie od stopnienia lodu do 15 czerwca. Wyznaczono również miejsca cumowania jednostek pływających oraz określono ich maksymalne wymiary. Ponadto, inną istotną zmianą w cenniku opłat za wstęp do parku jest wprowadzenie obowiązku posiadania przez żeglarzy karty wstępu, poza właścicielem lub sternikiem, który wykupił kartę dla jednostek żaglowych.

W 2016 r. 78 właścicieli jachtów wykupiło karty dla jednostek żaglowych. Były to przede wszystkim kluby żeglarskie mające bazę nad Wigrami: Stowarzyszenie Wigierski Wiatr – 15 kart, Klub Wodny Hańcza – 11 kart, Klub Wodny Kamena – 12 kart, Klub Wodny PTTK – 30 kart, Marek Taraszkiewicz – 3 karty, oraz turyści indywidualni – 7. Wszystkie karty wykupione zostały na cały sezon.

W roku 2016 na jeziorze Wigry odbyły się następujące regaty:

- 25-26.06. – Regaty o Puchar Prezydenta Miasta Suwałk w klasie CADET, które były jednocześnie II eliminacją do Mistrzostw Świata (grudzień, Argentyna) i Mistrzostw Europy (29.07-6.08 Tihany, Węgry) w tej żeglarskiej klasie. W imprezie udział wzięło ponad 20 jachtów z Giżycka, Mikołajek, Pisz, Kartuz i 4 jachty z klubu UKŻ Grot OSiR Suwałki. Organizator: Uczniowski Klub Żeglarski „GROT” i Ośrodek Sportu i Rekreacji.
- 30.07. – III Regaty o Puchar Wigierskiego Wiatru w klasie jachtów kabinowych. W regatach startowało 18 jachtów (49 żeglarzy i żeglarek) z klubów wigierskich i spoza Suwałk. Organizator: Stowarzyszenie Wigierski Wiatr.
- 13.08. – XI Regaty o Puchar Wójta Gminy Suwałki w klasie Omega standard i MICRO. W regatach wzięło 48 żeglarzy. Organizator: Klub Wodny PTTK i Gmina Suwałki.
- 15.08. – XXIV Regaty o Puchar Dyrektora WPN w klasie Omega standard, MICRO i jachty kabinowe. W zawodach udział wzięło 29 drużyn (78 żeglarzy) z lokalnych klubów wodnych a także Augustowa, Sokółki, Warszawy. Organizatorzy: Wigierski Park Narodowy i Klub Wodny PTTK Suwałki.
- 27-28.08. – XIX Regaty o Puchar Prezesa Forte w klasach: Omega Standard, MICRO i Jachty Kabinowe. W regatach startowało 18 jachtów. W dodatkowych regatach „Bieg samotników” (uczestniczą w nim sami sternicy i jest to wyścig poświęcony żeglarzom, którzy odeszli na wieczną wachtę) udział wzięło 13 samotnych żeglarzy. Organizatorem regat był Klub Żeglarski Kamena oraz Fabryka Mebli „FORTE” S.A.

- 4.09. – LX Regaty o Błękitną Wstęgę Jeziora Wigry w klasie Omega standard, sport, MIRCO i jachty kabinowe, pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Suwałk. W zawodach udział wzięły 44 załogi (144 osoby) pochodzące m.in. z Białegostoku, Warszawy, Augustowa, Sokółki, Michałowa, Bornego Sulimowa, Pabianic, Ksawerowa k/Łodzi, Leśnej Polany, Suwałk, Gminy Suwałki oraz Kluby Wodne: PTTK, Hańcza, Kamena oraz Stowarzyszenie Wigierski Wiatr. Organizatorem regat był Klub Wodny PTTK oraz Urząd Miasta Suwałki.

Plaża w Krzywem

W ciepłe, słoneczne dni dużym zainteresowaniem mieszkańców Suwałk, Suwalszczyzny i turystów cieszyło się miejsce do kąpeli nad jeziorem Czarnym w Krzywem. Korzystało z niego nawet 400 osób dziennie. W tym roku kąpiący nie mieli zapewnionej opieki ratowników, gdyż nie było osób zainteresowanych prowadzeniem tej działalności. Podobnie jak w latach ubiegłych, na plaży funkcjonowała wypożyczalnia sprzętu wodnego oraz mała gastronomia. Obsługą plaży w Krzywem zajmowała się firma „Gold Solution” Łukasz Łukawski z Suwałk. W związku tym, że trzyletnia umowa z wyżej wymienioną firmą na prowadzenie plaży zakończyła się 31 sierpnia, w dniu 30 listopada został ogłoszony przetarg na dzierżawę nieruchomości w celu obsługi plaży nad jez. Czarne w Krzywem w latach 2017-2021. W wyniku rozstrzygnięcia przetargu, przez kolejne pięć lat obsługą plaży będzie zajmowała się ta sama firma, co dotychczas.

3.7.1.1. Promocja walorów WPN

W 2016 roku wydrukowano następujące ulotki:

- 6 wzorów mapek „wrywanek” dotyczących ścieżek edukacyjnych: „Las” i „Suchary” (2 000 sztuk), „Jeziora” (1 000 sztuk), „Plaży”, „Samle”, „Puszcza” (po 500 sztuk);
- ulotkę z mapą parku (2 000 sztuk);
- dotyczącą oferty edukacyjno-turystycznej WPN (1 000 sztuk);
- dotyczącą Muzeum Wigier (1 000 sztuk).

Koszty druku, w wysokości 2 822,85 złotych brutto pokryte zostały ze środków własnych parku. Ulotki rozdawane były osobom, które wykupiły karty wstępu do WPN.

Opracowano i wydrukowano też następujące wydawnictwa:

- przewodnik „Rowerem po Wigierskim Parku Narodowym” – 2 000 sztuk;
- „Informator dla odwiedzających Wigierski Park Narodowy” – 1 000 sztuk.

Projekty, skład graficzny i druk powyższych wydawnictw, w wysokości 8 224,2 złotych, sfinansowano ze środków własnych parku. Wydawnictwa te zostały nagrodzone na 25 Ogólnopolskim Przeglądzie Książki Krajoznawczej i Turystycznej w Poznaniu (III miejsce w kategorii „Informatory krajoznawcze i foldery”).

Ze środków własnych WPN zakupiono do sprzedaży w CIT Krzywe i Muzeum Wigier następujące gadżety i wydawnictwa:

Nazwa materiału	Wykonawca	Liczba	Kwota brutto
Mapa WPN	Agencja TD	350	3 172,92
Mapa WPN foliowana		50	
Mapa Suwalszczyzna		50	
Mapa Czarna Hańcza		50	
Mapa Czarna Hańcza foliowana		20	
Puszcza Białowieska		10	
Dolina Biebrzy		10	

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Nazwa materiału	Wykonawca	Liczba	Kwota brutto
Narwiański Park Narodowy		10	
Mapa WPN/SPK	Campus	400	2 399,76
Mapa Suwalszczyzna		50	
Koszulka z nadrukiem bobra, wilka i sielawy	Koszulki pl	1440	14 464,80
Karta wstępu: Jednodniowe pełnopłatne Jednodniowe ulgowe Dwutygodniowe pełnopłatne Dwutygodniowe ulgowe	Xpression	30 000 20 000 1 000 1 000	2 208,02
Filiżanka	OMEL	100	1 353,00
Brelok drewniany	Mydliński	340	1 530,00
Magnes drewniany	Mydliński	160	470,00
Magnes ze zwierzętami	Biuro Usług Turystycznych	860	2 020,89
Zabawki drewniane	Marco	3 380	5 312,03
Torba bawełniana	SMD Gdańsk	800	3 787,17
Zakładka lupa	Leszek Kuczyński	190	654,36
Bóbr, wilk, trop (z gipsu)	Mydliński	480	1 750,00
Wisior	Mydliński	430	1 650,00
Kubek	Bodman	392	2 335,72
Przewodnik Suwalszczyzna kraina jak baśń	SIRT	10	260,00
Książka Bajki Suwalszczyzny	SIRT	10	270,00
Przewodnik WPN	Fundacja Sąsiedzi	50	750,23
Książki: SPK Sztetl z długą ulicą	Stowarzyszenie Nad Czarną Hańczą	5 5	525,00
Magnes	Wydawnictwo Mazury	1 100	2 121,75
Zabawki drewniane	Jan Biziewski	110	934,80
Brelok z logo	Bodman	300	450,48
Znaczek metalowy	Impress	500	2 822,85
Odznaka z logo	Octopus	500	1 359,15
Maskotka Bóbr	Gonzo	400	9 102,00
Pocztówka	Xpression	13 000	2 927,40
		Razem	64 632,33

Ze środków własnych WPN zakupiono na cele promocyjne (nie do sprzedaży) następujące gadżety:

Nazwa materiału	Wykonawca	Liczba	Kwota brutto
Kalendarz z bielikiem	Xpression	750	5 313,60
Notatnik	SMD Gdańsk	500	4 120,50
Torba bawełniana z logo	SMD Gdańsk	1 000	6 346,80
Brelok odbłaskowy	SMD Gdańsk	300	693,72
Lupa	SMD Gdańsk	300	660,51
Ołówek	SMD Gdańsk	1 000	590,40
Plan Lekcji	SMD Gdańsk	1 000	356,70
Maskotka Bóbr	Gonzo	200	4 551,00
Razem			22 633,23

Kanał Wigierskiego Parku Narodowego na YouTube

Dane z 2016 roku: 12 dodanych nowych filmów, 178 nowych subskrypcji, 61 562

wyświetlenia (+ 50,29% w porównaniu z 2015 r.).

Dane ogólne z całego okresu (5.08.2013 – 26.12.2016): 71 filmów, 363 subskrypcje, 115 677 wyświetleń.

Tabela 25. Najpopularniejsze filmy na kanale WPN YouTube w 2016 r.

Nazwa filmu	Czas oglądania (w minutach)	Liczba wyświetleń	Oceny pozytywne
Obserwator 49: Cienka, szara linia	23044	5693	42
Obserwator 38: Śmierć przy wodopoju	19805	10095	17
Obserwator 44: Jesienne serenady	9759	4076	11
Obserwator 51: Z życia łosi	7588	3265	19
Obserwator 57: Żar tropików	6297	2889	21
Obserwator 29: Potyczka	5731	3389	9
Obserwator 34: Dzik jaki jest...	4722	2645	6
Obserwator 50: Żywot borsuka pocziwego	4438	2585	12
Obserwator 36: Leśne życie	3318	1333	7
Obserwator 1: Zielony mosteczek	3157	1590	5

Tabela 26 Najpopularniejsze filmy WPN w całym okresie udostępnienia na kanale YouTube

Nazwa filmu	Czas oglądania (w minutach)	Liczba wyświetleń	Oceny pozytywne
Obserwator 38: Śmierć przy wodopoju	24668	12213	25
Obserwator 49: Cienka szara linia	23044	5693	42
Obserwator 29: Potyczka	18680	10055	19
Obserwator 44: Jesienne serenady	15207	6151	22
Obserwator 1: Zielony mosteczek	13545	5446	29
Obserwator 15: Na rykowisko marsz	13049	4521	12
Obserwator 51: Z życia łosi	7588	3265	19
Obserwator 26: Gdy wilk nie patrzy	7479	4271	3

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Obserwator 34: Dzik jaki jest	7052	3822	9
Obserwator 57: Żar tropików	6297	2889	21

Pracownik zespołu udostępniania parku – Krzysztof Steczkowski, w ramach swoich obowiązków przygotował 27 filmów dotyczących przyrody WPN, oferty turystyczno-edukacyjnej, atrakcji, imprez turystycznych, działań ochronnych w parku. Filmy dostępne są na kanale YouTube „WPN – przyroda, turystyka, wydarzenia”: <https://www.youtube.com/channel/UClaicEuEP2V5Oi523WhZpmQ/videos>

W 2016 roku zarejestrowano 25 760 wyświetleń (dotyczy tylko nowych filmów z 2016 r.) i 62 subskrypcje tego kanału. Kanał funkcjonuje od 26 kwietnia 2013 r. i zamieszczono w nim w sumie 133 filmy (162 629 wyświetleń, 115 subskrypcji).

Tytuły filmów zrealizowanych w 2016 r.:

Lp.	Nazwa filmu	Liczba wyświetleń	Czas oglądania (minuty)	Udostępnienia
1	Kamionka w zimowej szacie	1 113	5 074	4
2	Ogień żywiołem	119	870	4
3	W krainie pszczoł i miodu	1 143	7 296	3
4	Noc sów	577	3 014	
5	Krajobraz WPN. Część XVII. Zima	1 088	6 325	
6	Wielkanoc w Wigierskim Parku Narodowym	854	1 506	
7	W oczekiwaniu na wiosnę	1 319	6 466	
8	Wczesna wiosna nad Kamionką	2 192	14 737	2
9	Motyle Wigierskiego Parku Narodowego	858	6 024	
10	Noc Muzeów	1 159	1 700	
11	40 Lat Ochrony krajobrazu w Polsce	1 129	3 215	1
12	Dwa Parki Suwalszczyzny. Część I. Wigierski Park Narodowy	2 416	22 347	13
13	Dwa Parki Suwalszczyzny. Część II. Suwalski Park Krajobrazowy	1 247	8 223	6
14	Regaty o Puchar Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego. XXIV Edycja	1 009	4 605	4
15	Maraton Wigry 2016	1 326	13 220	7
16	Rowerem wokół Wigier. Część I	808	4 208	
17	Rowerem wokół Wigier. Część II	853	5 258	
18	Rowerem wokół Wigier. Część III	1 121	9 093	
19	Jezioro Białe	1 204	6 906	
20	Czarna Hańcza	1 093	10 375	2
21	Eksperymenty przyrodnicze w praktyce	388	11 568	
22	Pierwszy śnieg	645	2 628	6
23	Uczta	513	1 084	
24	Pozyskanie materiału zarybieniowego WPN. Część I	851	3 672	1
25	Wieża widokowa w Kruszniku	390	720	2
26	W oczekiwaniu na zimę	345	1 210	
27	WPN – zimowe pejzaże	188	1 358	
Suma		25 760	162 702	55

Wigierski Park Narodowy na Facebook-u

Polubienia: 1 400 osób w 2016 roku, 8 501 osób od początku funkcjonowania.

Najpopularniejsze posty:

Tytuł postu	Liczba odbiorców	Liczba udostępnień lub komentarzy
Zima na Suwalszczyźnie	68 019	3 286
Wiosenne Suchary	23 727	1 042
Bieliki	22 084	717
Wilki nad Wigrami	18 503	200

Promocja oferty turystyczno-edukacyjnej oraz walorów Wigierskiego Parku Narodowego

W 2016 roku zrealizowano następujące przedsięwzięcia służące szeroko rozumianej promocji WPN:

- Atlas rowerowy województwa podlaskiego (wydawca: Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego). Do dystrybucji wśród turystów otrzymaliśmy 1 000 szt. tego wydawnictwa;
- Gazetka turystyczna „Lato 2016 w Suwałkach i na Suwalszczyźnie”, nakład 5 000. Wersja polska, niemiecka i angielska (wyd. Urząd Miasta Suwałki);
- Pakiet podróżnika po województwie podlaskim – oferty dla rodzin z dziećmi (wyd. SIRT);
- Folder Turystyka wodna województwa podlaskiego (wyd. PROT);
- Gazetka turystyczna: „Zima 2016/2017 w Pogodnych Suwałkach i regionie”, nakład 5 000. Wersja polska, niemiecka i angielska (wyd. Urząd Miasta Suwałki);
- Folder Suwałki turystycznie (wyd. Urząd Miasta Suwałki);
- Audioprzewodniki po trasach tematycznych Suwalszczyzny (wyd. SIRT);
- 25 Ogólnopolski Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej: promocja naszych wydawnictw – przewodnika „Rowerem po WPN” i „Informatora dla odwiedzających WPN”;
- Prezentacja oferty WPN dla delegacji z Białorusi w dniu 9.12.2016 r. (spotkanie (zorganizowane przez PARP);
- Realizacja na terenie parku, za zgodą dyrekcji, projektu „Wynurzeni. Ekspedycja wigierska”. Głównym jego celem było poznanie jezior i rzek Wigierskiego Parku Narodowego podczas serii nurkowań rozłożonych na kilka miesięcy, stworzenie dokumentacji fotograficznej i filmowej fauny i flory wybranych jezior (nad i pod wodą), realizacja filmu dokumentalnego o nurkowaniu oraz promocja Wigierskiego Parku Narodowego. Podczas podsumowania projektu w dniu 3.12.2016 r. w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Suwałkach odbyła się promocja filmu ukazującego walory przyrodnicze wód WPN, połączona z występem zespołu Otako;
- Wielki Świąteczny Tydzień Konkursowy w dniach 18-24.12.2016 r. – promocja WPN na portalu www.suwalki.info. Konkurs wiedzy o parku z nagrodami, które ufundował WPN (kalendarze, maskotka – bóbr).

Wigierski Park Narodowy w mediach

Poniżej przedstawiono listę audycji radiowych i telewizyjnych oraz artykułów prasowych dotyczących WPN:

- 27.03.2016 r. TV Białystok Obiektyw. Tematyka: Oferta i infrastruktura turystyczna WPN.
- 17.04.2016 r. TV Białystok Obiektyw. Tematyka: Kornik na tarczy.
- 10.04.2016 r. Radio Białystok. Tematyka: audycja poświęcona projektowi Huberta Stojanowskiego „Wynurzeni. Ekspedycja wigierska”.
- 27.04.2016 r. Agencja PAP. Tematyka: Sezon turystyczny na wodzie.
- 29.04.2016 r. Gazeta Współczesna. Tematyka: Rozpoczyna się sezon turystyczny.

- 30.04.2016 r. Gazeta Wyborcza. Tematyka: Wigierski Park Narodowy zaprasza.
- 3.05.2016 r. TV Białystok Obiektyw. Tematyka: Wędkowanie w WPN.
- 4.05.2016 r. Radio 5. Tematyka: Turystyka w WPN.
- 10.05.2016 r. Radio 5. Tematyka: Noc Muzeum.
- 25.06.2016 r. TV ABC. Turystyka rowerowa.
- 3.07.2016 r. Gazeta Współczesna. Tematyka: Ktoś zabił wilka w WPN. Wigierski Park Narodowy – w kajaku też trzeba mieć bilet wstępu.
- 12.07.2016 r. Gazeta Współczesna. Tematyka: Ścigali się na ziemi, wodzie, powietrzu.
- 23.08.2016 r. Gazeta Rzeczpospolita. Krążąc wokół Wigier.
- 4.10.2016 r. TVP, Teleexpres. Tematyka: Hit turystyczny (Green Velo. Turystyka rowerowa).
- 5.10.2016 r. Radio Białystok. Czarna Hańcza – córka Niemna. Opowieść o rzece.
- 14.11.2016 r. Radio 5. Tematyka: Darmowe czwartki, nowa infrastruktura turystyczna i platformy dla drapieźników.

Pozostałe działania promocyjne

Konkurs Podlaska Marka Roku. Zespół ds. udostępniania parku zgłosił do konkursu produkt „Turystyka rowerowa w Wigierskim Parku Narodowym”. W konkursie udział wzięły 142 produkty, z nich wyłoniono 18, które zakwalifikowały się do finału konkursu. Wśród nich niestety nie znalazł się produkt Wigierskiego Parku Narodowego. Organizatorem konkursu był Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

Akcja promocyjna „Polska. Zobacz Więcej – weekend za pół ceny”. Akcja zorganizowana przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, mająca na celu przedłużenie sezonu turystycznego w Polsce, a także propagowanie udziału Polaków w wyjazdach turystycznych na terenie kraju. Akcja odbyła się w dniach 23-25 września 2016 r. W ramach akcji turyści mogli skorzystać z 50% ulgi w opłacie za: pokoje gościnne w siedzibie parku, leśniczówkach oraz miejsca na polach namiotowych, wypożyczenie roweru, bilet do Muzeum Wigier, udział w wycieczce rowerowej lub pieszej (ulga dotyczyła obsługi przewodnickiej i wypożyczenia roweru – minimum 10 osób). W akcji udział wzięły 23 osoby.

Bezpłatne czwartki. W każdy czwartek w okresie 1.10.2015 r. – 30.04.2016 r. i 1.11.2016 r. – 31.12.2016 r. turyści mieli możliwość bezpłatnego wejścia do Muzeum Wigier w Starym Folwarku (skorzystało 350 osób), obejrzenia bezpłatnych projekcji filmów i zwiedzania wystaw: przyrodniczej i etnograficznej w Krzywem (skorzystało 425 osób).

Karta Dużej Rodziny. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogli skorzystać z bezpłatnego wstępu do parku, z 50% ulgi w opłacie za udział w przyrodniczych zajęciach edukacyjnych, 50% ulgi w opłacie za lekcje muzealne, 30% ulgi za nocleg na polu namiotowym Wigierskiego Parku Narodowego Jastrzęby, 50% ulgi za nocleg na polach namiotowych „Za szkołą” i „Bindużka”, ulgi za wypożyczenie roweru. Z powyższych ulg skorzystało prawie 960 osób. Ponadto funkcjonował bilet rodzinny do Muzeum Wigier, który w 2016 roku sprzedano w ilości 1027 – czyli z tej formy promocji skorzystało około 5 135 osób czyli 2 185 osób więcej niż w 2015 r.

Oferta WPN w gazetkach promocyjnych „Wiosna/Lato 2016 w Pogodnych Suwałkach i na Suwalszczyźnie”. Posiadaczom kuponu z tej gazetki park zaproponował w okresie od 1.05.2016 r. do 30.09.2016 r. następujące ulgi: zniżka na wynajęcie roweru (cena 20 zł za dzień) plus przewodniki: „Rowerem po Wigierskim Parku Narodowym” i „Suchary” gratis, bezpłatne prezentacje filmu „Wigierski Park Narodowy” w każdy poniedziałek, bezpłatne zwiedzanie wystawy przyrodniczej „Nad Wigrami” z wykorzystaniem audioprzewodników. Z tej oferty skorzystało niecałe 300 osób, głównie grupy szkolne.

Przedstawiciel WPN wziął udział w Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu Członków Suwalskiej Organizacji Turystycznej w dniu 5.04.2016 r. Podczas spotkania omówiono między innymi

planowane działania promocyjne SOT w 2016 r. na targach turystycznych oraz za pośrednictwem własnej strony internetowej. Zastanawiano się również nad źródłami finansowania działalności stowarzyszenia.

Materiały i wydawnictwa WPN przekazano w celach promocyjnych następującym podmiotom:

- Ambasada RP w Berlinie – materiały promocyjne;
- Zespół Szkół nr 6 w Suwałkach – Międzyszkolny konkurs wiedzy turystycznej;
- Niepubliczna terapeutyczna szkoła podstawowa „Bajka” – III Turniej bowlingowy dzieci niepełnosprawnych;
- Fundacja „Zwierzęta Niczyje” w Suwałkach;
- CIT Suwałki (komplet materiałów promocyjnych do wykorzystania jako nagrody podczas imprez organizowanych przez Miasto Suwałki: mapy turystyczne, przewodniki rowerowe, broszury, ulotki, magnesy, breloki, pocztówki, balony);
- CIT Augustów – materiały promocyjne;
- Ośrodek Wsparcia w Lipniaku;
- Suwalskie Towarzystwo Brydżowe w Suwałkach – IX Międzynarodowy Turniej Brydżowy;
- Zespół Szkół nr 3 – Impreza charytatywno-prozdrowotna „Dzień trzymana formy”;
- Parafia św. Wojciecha – Światowe Dni Młodzieży;
- Urząd Gminy w Suwałkach – Dni Samorządowca, Festyn Rodzinny
- Stowarzyszenie Dąbrowskie – wypożyczenie wystawy o WPN;
- Wigierskie Stowarzyszenie Turystyczne w Starym Folwarku;
- Fundacja Wigry Pro;
- Siedlisko Leszczewek;
- Suwalski Park Krajobrazowy.

Tabela 27. Uczestnictwo w targach i festynach w roku 2016

Lp.	Nazwa targów lub festynu	Termin	Uwagi
1	Międzynarodowe Targi Turystyczne Adventure w Wilnie	22-25 stycznia	Udział pracowników WPN – wspólne stoisko z CIT Suwałki
2	Międzynarodowe Targi Turystyczne BALTTOUR w Rydze	5-7 lutego	Materiały informacyjne przekazano do CIT Suwałki
3	Targi regionów i produktów turystycznych TOUR SALON w Poznaniu	12-14 lutego	Materiały informacyjne przekazano dla SOT
4	Międzynarodowe Targi Turystyki w Katowicach	18-20 marca	Materiały informacyjne przekazano do CIT Suwałki
5	Międzynarodowe Targi Turystyki JANTUR w Kaliningradzie	7-9 kwietnia	Materiały informacyjne przekazano do CIT Suwałki
6	Targi Turystyczne LATO 2016 w Warszawie	22-24 kwietnia	Materiały informacyjne oraz nagrody na konkurs wiedzy przekazano do SOT
7	Światowy Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich w Warszawie	24 kwietnia	Wspólne stoisko z parkami narodowymi, udział pracownika WPN
8	Promocja miast i gmin turystycznych województwa podlaskiego w Białymstoku	22 maja	Materiały informacyjne oraz nagrody na konkurs wiedzy, przekazano do SOT
9	VII Lubelski Kiermasz Turystyczny w Lublinie	4-5 czerwca	Materiały informacyjne oraz nagrody na konkurs wiedzy przekazano do SOT
10	Blues Festiwal w Suwałkach	7-10 lipca	Udział pracowników WPN – wspólne stoisko z CIT Suwałki
11	Jarmark Kamedulski w Suwałkach	4-7 sierpnia	Udział pracowników WPN – wspólne stoisko z CIT Suwałki
12	Międzynarodowy Konkurs Kulinaryny „Sąsiedzi przy stole” w Suwałkach	11 września	Udział pracowników WPN – wspólne stoisko z CIT Suwałki

Tabela 28. Wydawnictwa i portale internetowe w których promowano Park w 2016 r.

	Nazwa wydawnictwa lub adres portalu
Obsługiwane przez WPN	Oficjalna strona WPN, strona WPN na Facebooku, kanał WPN na YouTube, kanał Krzysztofa Steczkowskiego na YouTube, Obserwator
Obsługiwane przez inne podmioty	www.sot.suwalszczyzna.eu, www.podlaskieit.pl (Katalog ofert na święta, Turystyka wodna w woj. podlaskim), www.pieknywschod.pl, www.odkryjpodlaskie, www.wrotapodlasia.pl, profil facebook RCIT Białostok i Podlaski Szlak Bociani, newsletter PROT, www.suwalking.pl (Promocja Kalendarza), www.suwalki24.pl, www.suwalki.info (Wielki Świąteczny Tydzień Konkursowy 18-24.12.2016 r.), www.basniowasuwalzczyzna.pl, www.najlepsze-noclegi.pl, www.wrotapodlasia.pl, www.zwiedzaj-polske.pl, www.bialystok.wyborcza.pl (Wigierski Park Narodowy zaprasza. Ruszył sezon turystyczny. Odkryj Suwalszczyznę.), turystycznesuwalki.pl (Sobotnie wycieczki rowerowe), www.podlaskieit (Imprezy turystyczne, infrastruktura), http://vod.tvp.pl/26864303/v--odc-4-kto-przygarnie-pszczoly , http://vod.tvp.pl/27700961/v-odc-13-jak-ryba-w-wodzie , http://www.polskieradio.pl/18/4908,Straznicy-dzikiego-krolestwa , http://sudawcy.blogspot.com/2016/12/fina-projektu-wynurzeni-ekspedycja.html

Ważniejsze wydarzenia turystyczne

Centrum Informacji Turystycznej WPN podlegało certyfikacji punktów informacji turystycznej i otrzymało wzorem lat ubiegłych najwyższą kategorię, czyli cztery gwiazdki. W województwie podlaskim proces certyfikacji punktów prowadzony jest co 2 lata, od 2010 roku, przez Podlaską Regionalną Organizację Turystyczną. Certyfikacja przeprowadzana jest na zasadzie dobrowolności, na podstawie indywidualnych zgłoszeń podmiotów informacji turystycznej. Nadanie kategorii równoznaczne jest z włączeniem danego punktu informacji turystycznej do sieci Polskiego Systemu Informacji Turystycznej. W tym roku podczas certyfikacji szczególną uwagę zwrócono na: kwalifikacje pracowników IT, znajomość języków obcych, dostępność i oznakowanie podmiotów IT, dostęp dla osób niepełnosprawnych, dostęp do Internetu, świadczenie dodatkowych usług, prowadzenie statystyk ruchu turystycznego, udział w badaniach ankietowych przeznaczonych dla turystów, organizowanych przez Podlaską ROT. W dniu 20 września 2016 roku w ramach Regionalnych Obchodów Światowego Dnia Turystyki odbyło się uroczyste wręczenie certyfikatów punktom informacji turystycznych.

20 maja 2016 r. zorganizowano warsztaty przewodnickie dla branży turystycznej. Warsztaty były kolejnym spotkaniem organizowanym w ramach projektu: „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 Ostoja Wigierska LIFE11 NAT/PL/000431”. W warsztatach udział wzięło 30 osób – przewodnicy turystyczni, nauczyciele, pracownicy informacji turystycznej, przedstawiciele branży turystycznej, właściciele hoteli oraz kwater agroturystycznych oraz pracownicy Suwalskiego Parku Krajobrazowego i Wigierskiego Parku Narodowego. Podczas kilkugodzinnych warsztatów uczestnicy zapoznali się z walorami przyrodniczymi i kulturowymi Wisztynieckiego Parku Regionalnego, działaniami ochronnymi oraz zasadami udostępniania parku dla edukacji i turystyki. Podczas sesji terenowej zapoznano się z obszarami chronionymi oraz infrastrukturą turystyczną parku. Kolejnym punktem warsztatów było odwiedzenie zabytkowego, odnowionego dworku w Pojeziorach z 12 hektarowym parkiem (obecnie pomnik przyrody).

Podczas sezonu letniego odbyło się osiem wycieczek w ramach cyklu „Sobotnie wycieczki rowerowe” w których wzięło udział 120 osób. Wigierski Park Narodowy, jako organizator wycieczek, zapewnił obsługę przewodnicką oraz rowery (z których 12 wypożyczano

bezpłatnie).

17 lipca odbyła się trzecia edycja Biegu Przyjaciół Wigierskiego Parku Narodowego. W biegu uczestniczyło 76 biegaczek i biegaczy, którzy do pokonania mieli 12 km. Trasę pokonał najszybciej (niecałe 45 minut) Mateusz Wielgus z Gołdapi. Pamiątkowe statuetki i upominki wręczył zastępca dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego Jarosław Borejszo. Na zakończenie na uczestników rajdu i zaproszonych gości czekał poczęstunek w postaci potraw regionalnych.

W dniach 25-28 lipca Wigierski Park Narodowy gościł pielgrzymów z Ukrainy, Włoch, Wielkiej Brytanii i Angoli podczas Światowych Dni Młodzieży. 220 pielgrzymów odwiedziło Muzeum Wigier, 100 osób skorzystało ze spływu kajakowego rzeką Czarna Hańcza, 150 osób odwiedziło z przewodnikiem wystawę przyrodniczą i wystawę etnograficzną oraz zwiedziło ścieżki „Las” i „Suchary”. Na zakończenie zorganizowano pielgrzymom ognisko w Dziupli.

20 sierpnia odbyła się czwarta edycja Maratonu Wigry. W ramach imprezy uczestnicy mieli do wyboru dwie trasy: Maraton Wigry – ok. 42 km wokół jeziora Wigry oraz Pogoń za Bobrem – krótszą trasę o długości ok. 13 km. W Maratonie wystartowało 235 zawodników, a w Pogoni za bobrem 257 osób. Organizatorem imprezy była Fundacja Ultra z Krosna, a współorganizatorem Wigierski Park Narodowy.

3.7.2. Obsługa ruchu turystycznego

W sezonie turystycznym na terenie parku działały 4 punkty informacji turystycznej prowadzone przez Wigierski Park Narodowy: w Muzeum Wigier, w siedzibie parku (z całorocznym infokioskiem zewnętrznym), na parkingu w Krzywem oraz na wodach – pływający punkt informacji turystycznej „Bóbr”. W sezonie turystycznym Centrum Informacji Turystycznej w Krzywem otwarte było w dniach od 1 maja do 30 września codziennie: poniedziałek – piątek, w godzinach 7.00-17.00, sobota – niedziela, w godzinach 9.00-16.00. CIT, podobnie jak w 2015 r., oferowało sprzedaż kart wstępu, licencji wędkarskich, wydawnictw (również drogą pocztową), pamiątek regionalnych, usługi licencjonowanych przewodników w języku polskim, angielskim, niemieckim, organizację wycieczek po najciekawszych zakątkach Suwalszczyzny, organizację ognisk, wynajem rowerów, obsługę pokoi gościnnych w leśniczówkach i siedzibie parku, dostęp do Internetu na specjalnie wydzielonym stanowisku, audioprzewodniki po wystawie przyrodniczej. CIT współpracowało z wieloma centrami informacji turystycznej regionu i województwa podlaskiego (wymiana informacji, regularne przekazywanie wydawnictw). Centrum udzielało informacji turystycznej drogą e-mailową i telefoniczną. Ponadto, w punkcie informacji przy parkingu codziennie w godz. 10.00-18.00 (w okresie od 1 maja do 30 sierpnia) można było nabyć materiały o WPN, zakupić karty wstępu i licencje wędkarskie. W punktach informacji turyści pytali najczęściej o atrakcje przyrodnicze parku, szlaki piesze i rowerowe, zwłaszcza o szlak Green Velo, turystyczne trasy narciarskie, ścieżki przyrodnicze, pokoje gościnne w leśniczówkach, agroturystykę, tanią bazę noclegową, potrawy regionalne, miejsca wypożyczania rowerów, łodzi do wędkowania i kajaków, terminy kursowania kolejki i statku, Muzeum Wigier, zasady wędkowania w parku, atrakcje dla dzieci, atrakcje kulturalne w regionie, połączenia PKP. Podobnie jak w latach ubiegłych największym zainteresowaniem turystów cieszyły się bezpłatne wydawnictwa, a zwłaszcza przewodnik „Rowerem po WPN” oraz mapki wszystkich ścieżek edukacyjnych.

Wzorem lat ubiegłych Centrum prowadziło w miesiącach lipiec – wrzesień badanie ankietowe turystów. Ankietyzację wykonano na prośbę Regionalnej Organizacji Turystycznej, która od 2004 r. monitoruje ruch turystyczny na terenie całego województwa, na podstawie corocznie otrzymywanych danych z poszczególnych jednostek informacji turystycznej. Ankietowani turyści zwracali uwagę na potrzebę większej liczby miejsc z regionalnym jedzeniem i miejsc sprzedaży ryb, brak strzeżonych kąpielisk, niewiele atrakcji dla dzieci. Chętnie widzieliby też

miejsca, gdzie można zobaczyć zwierzęta. Turyści zwrócili uwagę na ogrodzone brzegi jezior, utrudniony dostęp do nich. Inne postulaty turystów: wydłużenie okresu spinningowania (o miesiąc wrzesień) i dozwoleńie trollingu, podniesienie standardu pokoi w siedzibie parku, modernizację wystawy etnograficznej (lepsze zabezpieczanie zbiorów), oznakowanie szlaku kajakowego rzeki Czarna Hańcza, lepsze oznakowanie dojazdu do atrakcji turystycznych takich jak kolejka, zespół pokamedulski, potrzebę szerszej informacji na ulotkach i tablicach w języku angielskim.

Na terenie parku zauważono ogólny wzrost ruchu turystycznego, zwłaszcza rowerzystów, którzy po raz pierwszy przemierzali szlak Green Velo. Stanowili oni w tym roku największy odsetek indywidualnych turystów odwiedzających nasze centrum. Zatrzymywali się w MOR-rze (miejscu obsługi rowerów), przychodzili po informację turystyczną oraz po Atlas Green Velo. Więcej było również rodzin z dziećmi, rodzin wielodzietnych. Być może ma to związek z rządowym programem 500+ oraz z realizowanym w parku programem Karta Dużej Rodziny, której posiadacze nie płacą na wstęp do parku oraz mogą skorzystać z różnych ulg. Zwiększył się również ruch po sezonie turystycznym. Tu z pewnością wpływ miała nowa infrastruktura turystyczna oraz akcja „bezpłatne czwartki”.

3.7.3. Infrastruktura turystyczna i edukacyjna

Barbara Perkowska, Adam Januszewicz

2016 rok był dobrym rokiem, jeśli chodzi o rozbudowę i modernizację infrastruktury turystyczno-edukacyjnej. Zrealizowano wiele przedsięwzięć dotowanych ze źródeł zewnętrznych. W ramach projektu p.t. „Modernizacja infrastruktury turystycznej Wigierskiego Parku Narodowego w 2016 roku” sfinansowanego przez fundusz leśny: 451 796 zł (kwota netto), wykonano następujące zadania:

a) na ścieżce „Las”:

- odbudowa kładki o wym.: dł. 118 m, szer. 1,5 m oraz podestu o wymiarach 4x3 m;
- wykonanie drewnianych barier – bariera z wypełnieniem z bali. Łączna długość 105 m, wysokość nad ziemią 110 cm.

b) na ścieżce „Jeziora”:

- odbudowa punktu widokowego nad Sucharem Wielkim w kształcie litery "L" o wymiarach: pokład dłuższy 22x1,5 m oraz pokład krótszy 4x6 m;
- remont pomostu widokowego nad Jeziorem Długim w kształcie litery "L" o wymiarach: pokład dłuższy 18,6x2 m oraz pokład krótszy 3,8x2,75 m;
- wykonanie drewnianych barier – bariera z wypełnieniem z bali. Łączna długość 107,5 m, wysokość nad ziemią 110 cm.

c) na trasie szlaku żółtego turystycznego:

- odbudowa kładki przez rzekę Wiatrołuża o wymiarach: dł. 7,5m, szer. 1,25m;
- wykonanie drewnianych barier – bariera z wypełnieniem z desek. Łączna długość 150 m, wysokość nad ziemią 110 cm;
- ustawienie szlabanu automatycznego – szlaban elektromechaniczny z ramieniem 7m;
- wykonanie i ustawienie wiat ze stołem i ławami – wiat 6-osobowa (2 sztuki).

d) na trasie zielonego szlaku turystycznego „Wokół Wigier” im. A. Patli:

- budowa wieży widokowej w Kruszniku na 4 stopach fundamentowych o wys. 15 m wraz z zadaszeniem;
- odbudowa pomostu widokowego Binduga o wymiarach: dł. 22 m, szer. 1,5 m;
- ustawienie toalet kompostujących (6 sztuk).

e) na drogach leśnych, drogach rowerowych, parkingach leśnych, miejscach odpoczynku:

- wykonanie drewnianych barier – bariera z wypełnieniem z desek. Łączna długość 50 m, wysokość nad ziemią 110 cm;
- ustawienie ręcznych szlabanów obrotowych (6 sztuk);
- ustawienie toalet kompostujących (2 sztuki);
- wykonanie i ustawienie wiat ze stołem i ławami: wiata 12-osobowa (1 sztuka) oraz wiata 6-osobowa (3 sztuki).

Ponadto, wykonana została dokumentacja projektowa wieży widokowej (o wysokości 15 m, zadana), która zastąpi platformę widokową na czarnym szlaku w O.O Lipnik, w Nowej Wsi.

Plany 2017 rok

W 2017 roku planowane do realizacji są następujące zadania:

a) w zakresie infrastruktury turystycznej:

- remonty parkingów leśnych: Leszczewek (przy leśniczówce), Binduga, Bryzgiel (przy leśniczówce), Piaski, Wysoki Most (przy leśniczówce);
- odbudowa pomostów na polach biwakowych: Za szkołą, Gremzdówka, Bindużka, Jastrzęby;
- modernizacja drogi dojazdowej do pola namiotowego Jastrzęby;
- zagospodarowanie miejsca odpoczynku przy Centrum Informacji Turystycznej w Krzywem;
- wykonanie i ustawienie na szlakach 5 sztuk nowych ławostołów;
- wymiana pokryć dachowych na 53 ławostołach rozmieszczonych na szlakach;
- remonty kładek: przez dolinę rzeki Czarnej Hańczy, na Piaskach, przy jeziorze Konopniak;
- wykonanie i montaż 11 nowych szlabanów;
- wykonanie i remonty barier drewnianych na szlakach turystycznych;
- remonty sanitariatów w Krzywem i na Jastrzębach;
- 3 nowe toalety kompostujące: Jastrzęby i Powąły;
- budowa wieży widokowej w Nowej Wsi, odbudowa platformy widokowej w Bryzglu;
- wykonanie projektu na pomost przy Zespole Pokamedulskim;
- zagospodarowanie cumowiska łodzi „Zakąty”;
- odnowienie oznakowania szlaków turystycznych i modernizacja tras narciarskich w Krzywem;
- wykonanie projektu modernizacji wystawy etnograficznej wraz z otoczeniem oraz projektu modernizacji Dziupli;
- wykonanie okiennic w Ośrodku Edukacji Środowiskowej na Słupiu;
- wykonanie nowych tablic informacyjnych typu pulpit w punktach widokowych oraz postawienie nowych konstrukcji tablic informacyjnych w miejsce starych.

Realizacja powyższych planów możliwa będzie w przypadku otrzymania funduszy zewnętrznych. Ponadto istnieje potrzeba remontu pokoi gościnnych oraz przylegających korytarzy w siedzibie parku.

b) w zakresie promocji:

- opracowanie, tłumaczenie i druk ulotki dla kajakarzy w języku polskim (5 000 szt. i angielskim (2 000 szt.);
- opracowanie materiałów informacyjnych w języku angielskim (informatora po WPN, przewodnika „Rowerem po WPN”, mapek – wrywanek ścieżek, ulotki z informacją turystyczną);
- udział w targach i imprezach promocyjnych, współpraca z Suwalską Organizacją Turystyczną, Podlaską Regionalną Organizacją Turystyczną;
- organizacja warsztatów dla branży turystycznej.

c) w zakresie obsługi ruchu turystycznego:

- opracowywanie programów zwiedzania dla grup zorganizowanych;
- wdrożenie internetowego systemu sprzedaży kart wstępu i licencji wędkarskich;
- organizacja 6 wycieczek rowerowych i 6 wycieczek pieszych w ramach programu „Poznaj Wigierski Park Narodowy”.

3.8. Działania Pracowni Naukowo-Edukacyjnej

Lech Krzysztofiak, Anna Krzysztofiak, Maciej Romański

3.8.1. Działalność naukowa

Działalność Pracowni Naukowo-Edukacyjnej w 2016 roku wynikała z programu działalności pracowni na lata 2016-2018 oraz z regulaminu organizacyjnego parku.

W minionym roku na terenie parku obce instytucje prowadziły 27 tematów badawczych. Część z nich była realizowana przy pomocy pracowników parku.

Pracownicy PN-E prowadzili 11 tematów badawczych, z których trzy pierwsze były współfinansowane ze środków funduszu leśnego:

1. Zróżnicowanie gatunkowe motyli (*Lepidoptera*) w dominujących typach siedliskowych lasów Wigierskiego Parku Narodowego – etap I.

Projekt obejmuje przeprowadzenie trzyletnich badań, ze szczegółowymi celami:

- określenie składu gatunkowego motyli w pięciu głównych typach siedliskowych lasów Wigierskiego Parku Narodowego: bór bagienny, świerczyna na torfie, ols, subborealny bór mieszany i grąd;
- wyznaczenie gatunków charakterystycznych dla badanych typów siedliskowych lasów (w oparciu o łowność w pułapkach oraz powiązania pokarmowe stadiów larwalnych – wiele gatunków jest związane tylko z określonym gatunkiem rośliny);
- ocena stanu populacji gatunków motyli, które uznawane są za tzw. szkodniki leśne (w oparciu o liczebność motyli w pułapkach świetlnych) i wskazanie, które siedliska mogą być istotne dla rozwoju gradacji.

Podstawową metodą pozyskania materiału było zastosowanie samotnych pułapek świetlnych przeznaczonych do wabienia motyli nocnych, które stanowią przeszło 95% wszystkich motyli występujących na terenie Wigierskiego Parku Narodowego. Ponadto, stosowano uzupełniające metody, polegające na wabieniu motyli do przynęt pokarmowych, odłowy motyli metodą „na upatrzonego” za pomocą siatki entomologicznej oraz wyszukiwanie stadiów larwalnych wybranych gatunków. Jednorazowo stosowano po 8 pułapek świetlnych w danym typie siedliskowym lasu, rozmieszczonych w bliskiej odległości od siebie, a wyniki sumowano. W kolejnych dniach próby były pobierane w innych siedliskach. Prace terenowe prowadzono od marca do listopada, a próby z danego siedliska były pobierane co dwa tygodnie. Pozwoliło to na objęcie badaniami całego okresu aktywności motyli w ciągu sezonu. Dotychczasowe badania pozwalają wnioskować, że największe bogactwo gatunkowe motyli występuje w siedliskach z największym udziałem drzew liściastych. Największą liczbę gatunków (620) stwierdzono w siedlisku subborealnego boru mieszanego z domieszką drzew i krzewów liściastych, głównie jarzębiny, dębu, wiciokrzewu i leszczyny. Dużym bogactwem gatunkowym charakteryzują się także olsy (359 gatunków). Siedlisko grądu, potencjalnie bogate w gatunki, było badane w mniejszym stopniu i stąd liczba stwierdzonych tam gatunków jest relatywnie niska (196 gatunków). W siedliskach boru bagiennego i świerczyny na torfie stwierdzono relatywnie najmniej gatunków motyli (odpowiednio 171 i 131), co wynika w głównej mierze z niewielkiego

zróznicowania florystycznego. Wśród wszystkich stwierdzonych gatunków motyli trzy są nowe dla fauny Polski.

2. Wpływ niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* na różnorodność gatunkową wybranych organizmów i stan środowisk leśnych Wigierskiego Parku Narodowego – etap I.

Badania mają na celu dostarczenie szczegółowych informacji na temat wpływu niecierpka drobnokwiatowego na wybrane grupy organizmów, takich jak: grzyby wielkoowocnikowe, rośliny naczyniowe, pareczniki *Chilopoda*, krocionogi *Diplopoda*, równonogi *Isopoda*, dżdżownice *Lumbricidae*, mechowce *Oribatida*, skoczogonki *Collembola*, mrówki *Formicidae* oraz zadrowate *Phoridae*. Wytypowano obszar badawczy w ramach jednorodnego typu siedliskowego lasu, w którym wyróżniono część z niecierpkim drobnokwiatowym i część bez niecierpka. W każdej z tych części wyznaczono po trzy powierzchnie badawcze (trzy z niecierpkim drobnokwiatowym i trzy bez niecierpka). Na każdej powierzchni badawczej zlokalizowano miejsca, z których pobierano próby do badań fauny glebowej. Pierwsze wyniki dostarczyły cennych informacji o występujących tu gatunkach grzybów i zwierząt. Między innymi stwierdzono występowanie 177 taksonów *macromycetes*, wśród których dominują podstawczaki (117 gat.). Workowce reprezentowane są przez 16 gatunków. Na badanym terenie nie odnotowano grzybów objętych ochroną prawną, natomiast stwierdzono obecność kilku gatunków zamieszczonych na „Czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych w Polsce” (Wojewoda i Ławrynowicz 2006). Należy tu 1 gatunek narażony (kategoria zagrożenia – V), tj.: *Pholiota tuberculosa*, 6 gatunków rzadkich (kategoria zagrożenia – R), tj.: *Botryobasidium laeve*, *Galerina triscopa*, *Junghuhnia nitida*, *Melanophyllum haematospermum*, *Mycena olivaceomarginata*, *Polyporus tuberaster* oraz 2 gatunki wymierające (kategoria zagrożenia – E), tj.: *Hydropus marginellus* i *Thanatephorus fusisporus*. Stwierdzono ponadto występowanie dwóch nowych dla mikrobioty Polski gatunków grzybów, tj.: *Botryobasidium asperulum* i *Phlebiella fibrillosa*. Na szczególną uwagę zasługuje również odnotowanie w obrębie jednej z badanych powierzchni nowego dla nauki przedstawiciela rodzaju *Gloeohyphnium* (Parmasto) Hjortstam.

Wśród badanych zwierząt stwierdzono występowanie 28 gatunków zadrowatych (Diptera, *Phoridae*), z których dwa gatunki są nowe dla fauny Polski: *Gymnophora healeyae* i *Pseudacteon brevicauda*. Ponadto stwierdzono występowanie nowego dla nauki przedstawiciela *Phoridae*.

3. Toposiedliskowe uwarunkowania występowania wątrobowca *Cephalozia catenulata* (Huebener) Lindb. na terenie Wigierskiego Parku Narodowego w kontekście wyznaczania obszarów o wysokim stopniu naturalności z cechami pierwotnego lasu puszczańskiego – etap II.

W ramach realizacji projektu kontynuowano poszukiwania stanowisk wątrobowca *Cephalozia catenulata*, co przyniosło w sumie zidentyfikowanie 25 stanowisk rozmieszczonych w 8 kompleksach leśnych bądź leśno-torfowiskowych. Jest to gatunek wątrobowca rzadki i zagrożony w skali kraju. Z wstępnych wyników można postawić hipotezę, że czynnikiem warunkującym występowanie tego gatunku może być zmienność poziomu wilgotności powietrza w sezonie wegetacyjnym.

4. Wybrane elementy ekologii i biologii miodokwiatu krzyżowego *Herminium monorchis* i kukuczki kapturkowej *Neotianthe cuculata* – monitoring skuteczności zabiegów ochronnych.

Badaniami zostały objęte dwa gatunki storczykowatych, które w latach 2003-2004 wsiedlono na wybranych stanowiskach zastępczych na terenie parku. Badania polegały na określeniu skuteczności przeprowadzonych zabiegów i zostały zakończone w 2016 roku. Wyniki przeprowadzonych badań pozwoliły stwierdzić, że oba gatunki storczyków

występują na niektórych stanowiskach zastępczych na terenie parku. M.in. miodokwiat krzyżowy w 2016 roku występował na jednym stanowisku w ilości 10 osobników, w tym 4 generatywnych.

5. Ocena aktualnej jakości i stanu ekologicznego rzek Wigierskiego Parku Narodowego.

Badaniami objęte zostały wszystkie rzeki występujące na terenie Parku. Badania polegają na przeprowadzeniu szczegółowych pomiarów koryt rzek, scharakteryzowania ich dolin, przeprowadzeniu pomiarów przepływów wód w poszczególnych rzekach, temperatury, podstawowych parametrów chemicznych wody oraz wybranych parametrów biologicznych, jak: roślinność czy fauna chruścików. Na podstawie wybranych indeksów okrzemkowych określony zostanie stan ekologiczny rzek. Zakłada się, że realizacja badań zostanie zakończona nie wcześniej jak w 2017 roku.

6. Badania rozmieszczenia obcych gatunków roślin na terenie Wigierskiego Parku Narodowego.

Badania mają charakter ciągły i polegają na szczegółowym rozpoznaniu występowania i wielkości populacji gatunków roślin obcych geograficznie na całym terenie Wigierskiego Parku Narodowego. Lokalizacja występowania poszczególnych gatunków określana jest za pomocą odbiorników GPS i nanoszona na mapę numeryczną parku. Ponadto, określane są wielkości populacji tych gatunków.

7. Badania rozmieszczenia i liczebności gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną w Polsce oraz mających znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej.

Badania mają charakter ciągły i polegają na określeniu lokalizacji występowania gatunków (przy pomocy GPS) oraz podstawowych parametrów ich populacji na terenie całego parku. Ponadto, scharakteryzowane zostaną zagrożenia, jakim te gatunki podlegają oraz kierunki zmian w ich populacjach.

8. Procesy kolonizacji i mikrosukcesji w litoralnych zespołach drobnych bezkręgowców.

Badaniami objęte zostały poszczególne akweny (płosa) jeziora Wigry, a ich celem było prześledzenie zmian o charakterze sukcesji sezonowej (pierwotnej i wtórnej) w naturalnych zespołach peryfitonowych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na osiadłe formy wrotków *Rotifera* i orzęsków *Ciliata*. Główna hipoteza badań zakłada, że na procesy kolonizacji rozwijającej się roślinności wodnej, przez zespoły wrotków i orzęsków oraz sukcesji sezonowej w tych zespołach, mają wpływ przede wszystkim zasoby form przetrwanych obecne w osadach w bezpośrednim otoczeniu. Bodźcami stymulującymi formy przetrwalne *Rotifera* i *Ciliata* do rozwoju, są różne czynniki środowiska, tj.: temperatura, światło, obecność lub brak pokrywy lodowej, odczyn (pH), parametry chemiczne wody, ilość chlorofilu „a” oraz obecność pokarmu.

9. Monitoring zmian zasobów wodnych systemu rzeczno-jeziornego Czarna Hańcza-Wigry.

Badaniami objęte zostały dwa fragmenty Czarnej Hańczy – powyżej i poniżej jeziora Wigry oraz jezioro Wigry. Na rzece i jeziorze wyznaczono po dwa stanowiska pomiarowe, wyposażone w automatyczne rejestratory stanów wód oraz temperatury i przewodności elektrolitycznej (rzeka). Na rzece wykonywano pomiary natężenia przepływu wód. Uzyskane wyniki pozwoliły na dokonanie oceny wpływu jeziora na rzekę, a zwłaszcza jej zasoby wodne. Jest to program specyficzny Stacji Bazowej WIGRY, funkcjonującej w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP).

10. Monitoring zmian poziomu wód gruntowych w podmokłych ekosystemach leśnych i ich wpływ na zdrowotność drzewostanów.

Badania prowadzono na terenie zlewni badawczej ZMŚP i polegały na ocenie zmian poziomu wód gruntowych na wybranych stanowiskach w sosnowo-brzozowym lesie

bagiennym *Thelypteridi-Betuletum pubescentis*, w sosnowym borze bagiennym *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, w świerczynie bagienniej *Sphagno girgensohnii-Piceetum* oraz w olsie porzeczkowym *Ribo nigri-Alnetum*. Stanowiska wyposażono w piezometry z ceramicznymi czujnikami ciśnienia i rejestratorami zmian poziomu wody i temperatury oraz czujniki wilgotności. Na wszystkich stanowiskach prowadzono badania dotyczące zdrowotności drzewostanów, w tym stężenia chlorofilu w liściach wybranych drzew. Jest to program specyficzny Stacji Bazowej WIGRY funkcjonującej w ramach ZMŚP.

11. Okrzemki planktonowe i peryfitonowe jeziora Wigry.

Badania mają na celu rozpoznanie ilościowe i jakościowe okrzemek planktonowych i peryfitonowych w poszczególnych akwenach jeziora Wigry oraz określenie stanu ekologicznego, a także trofii badanych wód na podstawie wybranych indeksów okrzemkowych.

3.8.2. Monitoring środowiska i przyrody

W ramach prac monitoringowych w roku hydrologicznym 2016 Pracownia prowadziła prace na terenie zlewni badawczej, na wybranych powierzchniach i w wyznaczonych punktach kontrolno-pomiarowych, obejmujące następujące programy pomiarowe:

Meteorologia

Pomiary meteorologiczne wykonywane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie (kod stanowiska 001), gdzie ustawiona jest automatyczna stacja meteorologiczna firmy Vaisala, wraz z detektorem Vaisala PWD12, który określa widzialność, rozpoznaje rodzaj opadu (deszcz, mżawka, deszcz ze śniegiem, śnieg) i mgłę oraz dokonuje oceny pogody zgodnie z wymaganiami WMO (World Meteorological Organization) i NWS (National Weather Service).

- ciśnienie atmosferyczne,
- temperatura powietrza na 2 m,
- minimalna i maksymalna temperatura powietrza na 2 m,
- temperatura minimalna powietrza przy powierzchni gruntu (na 5 cm nad gruntem),
- temperatura przy gruncie,
- temperatura gruntu na głębokościach 5, 20, 50 i 100 cm,
- wilgotność względna powietrza na 2 m,
- wysokość opadów na 1 m,
- rodzaj opadów,
- prędkość i kierunek wiatru na 10 m,
- grubość pokrywy śnieżnej,
- uśłonecznienie,
- natężenie promieniowania całkowitego – suma dobową.

Efektom realizacji programu jest charakterystyka warunków meteorologicznych w roku hydrologicznym i kalendarzowym 2016. Uzyskane dane pomiarowe roku 2016 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Zanieczyszczenie powietrza

Pomiary chemizmu powietrza atmosferycznego (dwutlenku siarki i dwutlenku azotu) wykonywane były na jednym stanowisku – na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie (001). Do badań wykorzystano metodę pasywną, która opracowana została w Zakładzie Chemii Analitycznej Politechniki Krakowskiej i wdrożona do praktyki zgodnie z obowiązującymi normami. Próbniki, z elementem absorbującym, eksponowane były na wysokości 160 cm nad powierzchnią gruntu, przez okres 1 miesiąca (po 3 w każdym miesiącu). W ciągu minionego okresu badawczego analizie poddano 36 próbników.

Chemizm opadów atmosferycznych

Opad mokry zbierany był w Sobolewie (005) w każdy poniedziałek o godz. 8:00, za pomocą kolektora opadu mokrego UNS 130/S firmy Eigenbrodt. W próbach tygodniowych określano jej wielkość oraz mierzono odczyn i przewodność elektrolityczną. Kolejne próby tygodniowe były łączone i przechowywane w temperaturze ok. 4°C. Na koniec miesiąca próba miesięczna (zlewana) była przekazywana do analizy do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie. W ciągu minionego okresu badawczego analizie poddano 12 próbek opadów atmosferycznych.

Efektom programu jest charakterystyka właściwości fizykochemicznych opadów atmosferycznych oraz określenie wielkości depozycji atmosferycznej. Badane były następujące parametry:

- średnie miesięczne i roczne wartości pH i przewodności,
- miesięczne i roczne stężenia głównych jonów,
- miesięczne i roczne ładunki głównych jonów,
- określenie procentowego udziału poszczególnych jonów w składzie chemicznym opadów,
- roczny przebieg zmienności wartości pH, przewodności elektrolitycznej oraz stężeń i ładunków głównych jonów w opadzie,
- stopień korelacji między stężeniami głównych jonów a wysokością opadów.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2016 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm opadu podkoronowego

Wody opadowe przechodzące przez warstwę koron drzew (opad podkoronowy) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w Sobolewie (006). Poboru prób opadów dokonywano w okresach tygodniowych. W próbie określano jej wielkość oraz mierzono odczyn i przewodność elektrolityczną. Kolejne próby tygodniowe były łączone i przechowywane w temperaturze ok. 4°C. Na koniec miesiąca próba miesięczna (zlewana) była przekazywana do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie. W ciągu minionego okresu badawczego analizie poddano 12 próbek opadu podkoronowego.

Uzyskane dane pomiarowe (o zakresie analiz chemicznych takich jak w programie chemizm opadów atmosferycznych) w roku 2016 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm roztworów glebowych

W 2016 roku nastąpiła zmiana lokalizacji powierzchni, na której prowadzone były badania roztworów glebowych. Dotychczasowa lokalizacja nie zapewniała dostatecznej ilości wody do badań. Obecnie powierzchnia (093) została założona kilkaset metrów na południowy wschód, bliżej dna doliny rzecznej, ale w tym samym typie drzewostanu. Dotychczasowy system pozyskiwania roztworów glebowych, w postaci zespołu próbników MacroRhizon, zastąpiono próbnikami firmy Prenart, które umieszczone zostały na głębokościach 10, 30 i 50 cm w profilu glebowym. Próbniki podłączone są do zbiorczych butli, które z kolei łączą się z dwukanałową jednostką podciśnienia VS-pro, zapewniającą stałe podciśnienie w butlach. Roztwory pobierane były z butli na koniec każdego miesiąca, poza okresem występowania mrozów. Próby po zakonserwowaniu były przekazywane do analiz do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie. W ciągu minionego okresu badawczego zebrano 9 prób roztworów glebowych (z 3 poziomów) do dalszych badań.

Wody podziemne

Wody podziemne badano w otworze piezometrycznym zlokalizowanym na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie, który od 1997 roku włączony jest do krajowej sieci pomiarowej Państwowego Instytutu Geologicznego pod numerem ewidencyjnym II/862Q. Piezometr posadowiony jest na głębokości 17,9 m ppt. Swobodne zwierciadło wody znajduje

się na głębokości 12,05 m ppt., licząc od górnej krawędzi metalowej obudowy piezometru.

Poziom statycznego zwierciadła wody w piezometrze badano w każdy poniedziałek o godz. 8:00 za pomocą taśmy miarowej ze „świstawką”. Dodatkowo, zamontowano czujnik (typu DIVER) wysokości poziomu wody i temperatury w piezometrze, sondujący te parametry 2 razy na dobę. Właściwości fizyczne i chemiczne wód podziemnych badano czterokrotnie w ciągu roku hydrologicznego: w grudniu 2015 roku oraz w lutym, czerwcu i we wrześniu 2016 roku. Przed każdym pobraniem próby z otworu piezometru wypompowywano około cztery objętości słupa wody stagnującej w otworze. W terenie w próbach mierzono odczyn, przewodność elektrolityczną i temperaturę wody.

Efektem programu jest charakterystyka stanu wód podziemnych, ich ilości, chemizmu i dynamiki. Celem programu jest także ocena jakości wód podziemnych. Badane były następujące parametry:

- stany miesięczne poziomu lustra wody, w tym stany średnie, maksymalne i minimalne,
- średnie roczne stężenia głównych jonów, w tym związków biogennych.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2016 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Wody powierzchniowe – rzeki

Badania wód powierzchniowych dotyczyły pomiarów stanu i prędkości przepływu wód w rzece Czarna Hańcza – w punkcie kontrolno-pomiarowym w Sobolewie oraz właściwości fizycznych i chemicznych wód rzeki w punktach w Sobolewie i przy ujściu rzeki do jeziora Wigry. Próby wody do badań pobierane były z nurtu rzeki jeden raz w miesiącu. W terenie w próbach mierzono odczyn, przewodność elektrolityczną i temperaturę wody. Analizy fizykochemiczne wykonywane były w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (Delegatura w Suwałkach) oraz w WPN. Pomiar stanu wód prowadzony był w przy wykorzystaniu limnimetru firmy SABO, mierzącego co godzinę poziom wody i jej temperaturę. Z zapisu limnimetru określano średnie, maksymalne i minimalne stany dobowe.

Efektem programu jest charakterystyka warunków hydrologicznych oraz wielkość ładunku substancji zawieszonych i rozpuszczonych odprowadzanych z obszaru zlewni reprezentatywnej. Celem programu jest także ocena jakości wód powierzchniowych. Badane były następujące parametry:

- stany i przepływy charakterystyczne I stopnia oraz ich zestawienie na tle stanów i przepływów II stopnia,
- wartości: odpływu jednostkowego, warstwy odpływu oraz współczynnika odpływu dla poszczególnych miesięcy i roku,
- średnie miesięczne oraz roczne stężenia i ładunki głównych jonów, w tym związków biogennych.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2016 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm opadu organicznego

Materiał do badań opadu organicznego zbierany był w zbiorowisku ubożego grądu trzcinnikowego *Tilio-Carpinetum calamagrostietosum*, w drzewostanie świerkowo – sosnowym z odnawiającą się warstwą krzewów leszczyny, przy pomocy 15 chwytaczy – białych wiader z tworzywa sztucznego o łącznej pow. wlotowej 0,922 m², umieszczonych na stojakach 80 cm nad powierzchnią gruntu. Chwytacze ustawione były losowo w trzech rzędach po 5 sztuk (odległości pomiędzy chwytaczami wynosiła 3 m). Chwytacze opróżniane były w odstępach miesięcznych, a zebrany materiał sortowano na poszczególne frakcje (igły, liście, owoce, gałązki, kora, porosty, inne). Następnie, po wysuszeniu materiału do stałej masy, ważono go, po czym całość homogenizowano za pomocą młynka uniwersalnego. Z tak przygotowanego materiału z 12 kolejnych miesięcy roku hydrologicznego przygotowywano jedną próbę, którą

poddano analizie chemicznej w laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska.

Efektom programu jest określenie ilościowego i jakościowego składu opadu organicznego oraz wielkości dopływu pierwiastków z opadem organicznym do gleby w wybranych ekosystemach leśnych. Badane były następujące parametry:

- sucha masa opadu organicznego dla poszczególnych miesięcy i roku,
- roczny ładunek głównych pierwiastków (azotu, węgla, potasu i fosforu) docierających do gleby z opadem organicznym.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2016 zostały odniesione do wartości z dostępnych serii pomiarowych.

Uszkodzenia drzew i drzewostanów

Ocenę stanu uszkodzeń drzew i drzewostanów przeprowadzono na 3 powierzchniach, badając na każdej 20 drzew z drzewostanu panującego, należących do drzew górujących, niezacienionych, o pełnej widoczności korony, w wieku powyżej 40 lat. Do badań wybrano powierzchnie zlokalizowane w borze bagiennym *Vaccinio uliginosi-Pinetum* (pow. 050), w świerczynie na torfie *Sphagno girgensohnii-Piceetum* (pow. 051) oraz na siedlisku ubożego grądu z nasadzeniem sosny *Tilio-Carpinetum calamagrostietosum* (pow. 052). Dla każdego z badanych drzew opisano: ubytek aparatu asymilacyjnego, obecność i rodzaj uszkodzeń pnia, procent martwych gałęzi w koronie, stopień odbarwienia aparatu asymilacyjnego oraz pierśnicę pnia. Ocenę stopnia defoliacji, odbarwienia aparatu asymilacyjnego i ilości martwych gałęzi w żywej części korony przeprowadziło niezależnie dwóch obserwatorów, a uzyskane wyniki stanowią wartość średnią z dwóch obserwacji dla każdego z badanych drzew. Ocenę stopnia defoliacji przeprowadzono przy pomocy „Atlasu ubytku aparatu asymilacyjnego drzew leśnych” (Borecki, Keczyński 1992). Uzyskane wyniki pogrupowano w klasy defoliacji zgodnie z klasyfikacją europejską (Wyrzykowski, Zajączkowski 1995).

Epifity nadrzewne

Dla oceny zmian powierzchni plech porostów wytypowano dwa gatunki porostów o plechach listkowatych: tarczownicę bruzdkowaną *Parmelia sulcata* oraz pustułkę pęcherzykowatą *Hypogymnia physodes*. Dla każdego z tych gatunków założono na pniach drzew po 8 stanowisk monitoringowych (pow. nr 074, 075, 077, 079-088, 090, 091), na których badano powierzchnię wybranych plech porostów oraz ich zdrowotność. Powierzchnia plech określana była przy pomocy odpowiedniego oprogramowania ze zdjęć fotograficznych, wykonanych oddzielnie dla każdej plechy. Na 6 dodatkowych stanowiskach monitoringowych (pow. nr 076, 078, 079, 088, 089 i 091) badano porosty o plechach krzaczkowatych. Na wyznaczonych fragmentach pni drzew zliczane były wszystkie osobniki, bez oceny przynależności gatunkowej porostów.

Struktura i dynamika szaty roślinnej

Program ten został zmieniony w 2016 roku. Założone zostały 4 nowe powierzchnie monitoringowe (pow. nr 100, 104-106), wielkości 400 m² każda (20 x 20 m), przylegające wzajemnie do siebie, tworzące łącznie kwadrat o boku 40 m. Powierzchnie zostały zlokalizowane na siedlisku grądowym *Tilio-Carpinetum calamagrostietosum*. Na każdej z tych powierzchni określono: pokrycie warstwy gatunków drzew, pokrycie warstwy krzewów i podrostu gatunków drzewiastych, pokrycie warstwy gatunków zielnych, krzewinek i nalotu gatunków drzewiastych i krzewiastych, pokrycie warstwy porostowo-mszystej naziemnej, pokrycie przez ściółkę, liczbę żywych egzemplarzy gatunków drzew oraz ich pierśnicę, współczynnik pokrycia każdego gatunku w skali Braun-Blanqueta w danej warstwie oraz zasoby martwego drewna (stojącego i leżącego).

Gatunki inwazyjne obcego pochodzenia – rośliny

Po wstępnym rozpoznaniu i zebraniu materiału dokumentacyjnego nt. występowania na

obszarze zlewni badawczej i w jej otulinie gatunków roślin obcego pochodzenia, przeprowadzonym w 2015 roku, w minionym roku założono 6 powierzchni badawczych (094-099), o wielkości 100 m² każda. Cztery powierzchnie (pow. 094, 097-099) wybrano z inwazyjnym gatunkiem rośliny obcego pochodzenia – niecierpkim drobnokwiatowym *Impatiens parviflora*, a dwie (pow. 095-096) bez obcych gatunków (były to jednak potencjalne siedliska tych gatunków). Na każdej powierzchni badawczej (z niecierpkim drobnokwiatowym) wybrano 5 stałych powierzchni próbnych 1 x 1 m, na których policzono wszystkie nadziemne pędy niecierpka drobnokwiatowego, w podziale na osobniki wegetatywne i generatywne. Na wszystkich stanowiskach z udziałem gatunku obcego pochodzenia określono skład gatunkowy płatów roślinności (zdjęcie fitosocjologiczne) według skali Braun-Blanqueta.

Obserwacje gatunków roślin inwazyjnych obcego pochodzenia, przeprowadzone w innych częściach zlewni badawczej, naniesiono na mapę zlewni z nałożoną siatką kwadratów o boku 0,1 km w systemie MGRS.

Zmiany pokrycia terenu i użytkowanie ziemi

Na potrzeby analizy zmian pokrycia terenu i użytkowania ziemi zlewni badawczej WIGRY wykonano dwie mapy, bazując na zdjęciach lotniczych w zakresie światła widzialnego RGB oraz bliskiej podczerwieni CIR z lat 1996 i 2011. Obie mapy zostały wykonane przyjmując czwarty poziom szczegółowości. Przy wykonywaniu map korzystano z opracowania szczegółowej klasyfikacji zmian pokrycia terenu i użytkowania ziemi.

Fotopułapki

W 2016 roku Pracownia Naukowo-Edukacyjna Wigierskiego Parku Narodowego zakupiła 20 nowych foto-pułapek i obecnie dysponuje 42 kamerami.

Rozszerzono obszar objęty monitoringiem z wykorzystaniem foto-pułapek na tereny wykorzystywane przez południową watahę wilków. Nadal głównym zadaniem kamer jest monitoring wilków bytujących na terenie parku. Dzięki nagraniom udało się potwierdzić, że w grupie południowej w 2016 doszło do rozrodu. Takiego faktu, nie stwierdzono na terytorium grupy północnej. Zarejestrowany materiał wykazał jednak, że wszystkie szczeniaki urodzone w 2015 roku, w tej grupie rodzinnej, zostały zarażone świerzbowcem. Wykazał również, że doszło do przejścia tego terytorium, przez grupę obcych wilków. Bez kamer, nie można by zdobyć tego typu informacji. Materiał filmowy, zgromadzony przez foto-pułapki wykazał również, że część z zarażonych świerzbowcem szczeniaków nadal żyła pod koniec 2016 roku.

W 2016 roku kamery zarejestrowały 9 143 nagrań z widocznymi w polu widzenia obiektami. Na nagraniach rozpoznano łącznie 41 taksonów zwierząt. Szczególnie w przypadku ptaków, liczba gatunków nie jest pełna. Foto-pułapki rejestrują bardzo dużo nagrań z ptakami, jednak tylko niewielką ich część udaje się oznaczyć do gatunku.

Lista gatunków zarejestrowanych przez foto-pułapki w 2016 roku

Ssaki:

1. Borsuk (<i>Meles meles</i>)	10. Wiewiórka pospolita (<i>Sciurus vulgaris</i>)
2. Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	11. Wilk (<i>Canis lupus</i>)
3. Jeleń szlachetny (<i>Cervus elaphus</i>)	12. Zając szarak (<i>Lepus europaeus</i>)
4. Jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>)	13. Człowiek rozumny (<i>Homo sapiens</i>)
5. Kot domowy (<i>Felis catus</i>)	
6. Koń domowy (<i>Equus caballus</i>)	
7. Kuna leśna (<i>Martes martes</i>)	
8. Lis rudy (<i>Vulpes vulpes</i>)	
9. Łoś (<i>Alces alces</i>)	

Ptaki:

1. Błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	13. Kowalik zwyczajny (<i>Sitta europaea</i>)
2. Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	14. Krogulec zwyczajny (<i>Accipiter nisus</i>)
3. Bogatka zwyczajna (<i>Parus major</i>)	15. Myszolów zwyczajny (<i>Buteo buteo</i>)
4. Drozd śpiewak (<i>Turdus philomelos</i>)	16. Orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>)
5. Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	17. Puszczyk zwyczajny (<i>Strix aluco</i>)
6. Dzięcioł duży (<i>Dendrocopos major</i>)	18. Rudzik (<i>Erithacus rubecula</i>)
7. Gil (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	19. Sikora uboga (<i>Poecile palustris</i>)
8. Gołąb grzywacz (<i>Columba palumbus</i>)	20. Sójka zwyczajna (<i>Garrulus glandarius</i>)
9. Jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>)	21. Zięba zwyczajna (<i>Fringilla coelebs</i>)
10. Jastrząb zwyczajny (<i>Accipiter gentilis</i>)	22. Zimorodek (<i>Alcedo atthis</i>)
11. Kaczka krzyżówka (<i>Anas platyrhynchos</i>)	23. Żuraw zwyczajny (<i>Grus grus</i>)
12. Kos (<i>Turdus merula</i>)	

W chwili obecnej zarchiwizowanych jest 14 889 nagrań (łącznie, od chwili rozpoczęcia monitoringu zwierzyny z użyciem foto-pułapek). Na podstawie zarchiwizowanego materiału zmontowano 60 odcinków filmów z serii „Obserwator” i udostępniono je w Internecie na kanale YouTube (https://www.youtube.com/channel/UCh_KdtEAc7qwyeXyVuuYPUA).

3.9. Ochrona krajobrazu

3.9.1. Zagospodarowanie przestrzenne

Janina Kamińska

W roku 2016 Wigierski Park Narodowy brał udział w procesie związanym z uchwalaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Park przedstawił swoje stanowisko w sprawie uzgodnienia projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Krzywe wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Zmiany dotyczyły uchwały nr XIV/136/08 Rady Gminy Suwałki z dnia 22 kwietnia 2008 roku. Nowe zapisy nie zmieniały rysunku planu a odnosiły się do:

- obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń;
- dopuszczenia realizacji urządzeń sportowych (typu: boisko, kort tenisowy wraz z urządzeniami towarzyszącymi) na terenie oznaczonym symbolem „U” poza nieprzekraczalną linią zabudowy oraz dopuszczenia realizacji wolnostojących jednokondygnacyjnych garaży, budynków gospodarczych, wiat i altan;
- uwzględnienia infrastruktury turystycznej związanej z przebiegiem Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo.

Poza uzgodnieniem zmiany projektu planu miejscowego części wsi Krzywe Wigierski Park Narodowy w 2016 roku przedstawiał swoje stanowisko w 126 rozpatrzonych sprawach dotyczących zagospodarowania obszaru WPN. 74 z nich dotyczyło uzgodnień decyzji o warunkach zabudowy. Na terenie strefy ochronnej parku uzgodniono 42 projekty decyzji o warunkach zabudowy. Wszystkie inwestycje na terenie otuliny zostały uzgodnione przez dyrektora parku.

Uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy w granicach parku:

W granicach parku uzgadniano 32 inwestycje, uwzględniając uwarunkowania prawne w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz w zakresie ochrony przyrody parku. Wszystkie postanowienia wydawane w oparciu o ustawę o ochronie gruntów rolnych i leśnych były pozytywne.

Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego nie uzgodnił 3 inwestycji, dla których postanowienia wydawane były w oparciu o ustawę o ochronie przyrody.

Odmowa uzgodnienia planowanej inwestycji dotyczyła:

- budowy siedliska rolniczego we wsi Mikołajewo. Odmowa parku została zaakceptowana przez inwestora (nie została zaskarżona do Ministra Środowiska);
- budowy siedliska rolniczego we wsi Krusznik. Po powtórny przeprowadzeniu postępowania uzgadniającego, inwestycja została zaakceptowana przez WPN;

budowy domu mieszkalnego we wsi Rosochaty Róg. W sprawie tej inwestycji prowadzone jest ponowne postępowanie (po uchyleniu naszego postanowienia przez Ministra Środowiska).

Sfinalizowane zostały postępowania w sprawach inwestycji nieuzgodnionych i niezakończonych w 2015 roku.

W gminie Suwałki zakończyło się postępowanie:

- dla inwestycji polegającej na budowie domu mieszkalnego i małego budynku garażowego we wsi Tartak. W tym przypadku, po ponownej odmowie uzgodnienia budowy przez WPN Minister Środowiska odrzucił stanowisko parku i sam dokonał uzgodnienia inwestycji;
- dla inwestycji polegającej na budowie siedliska rolniczego we wsi Leszczewo. Inwestor wycofał swój wniosek o wydanie decyzji o warunkach zabudowy w gminie Suwałki i postępowanie zostało umorzone.

W gminie Giby zakończyło się postępowanie:

- dla inwestycji we wsi Wysoki Most. W tym przypadku, Minister Środowiska uwzględnił stanowisko Dyrektora WPN i swoim postanowieniem zaakceptował odmowę uzgodnienia budowy.

Zakończyło się również postępowanie w sprawie budowy czterech budynków mieszkalnych we wsi Krusznik (sprawa rozpoczęta w 2014 roku). Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalił skargę inwestora na postanowienie Ministra Środowiska, który utrzymał w mocy postanowienie Dyrektora WPN, odmawiające zgody na realizację planowanej zabudowy.

Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego wydał 29 postanowień o pozytywnym uzgodnieniu inwestycji (w tym 1 po uprzednim wydaniu postanowienia negatywnego). Postanowienia dotyczyły inwestycji lokalizowanych w gminach: Suwałki, Nowinka i Krasnopol. Uzgodnienia inwestycji odnosiły się do budowy, rozbudowy i przebudowy obiektów.

Uzgodniono:

- 9 inwestycji dotyczących siedlisk rolniczych: po jednej we wsiach Leszczewek Burdeniszki, Magdalenowo i 2 we wsi Leszczewo w gminie Suwałki; dwie we wsi Krusznik w gminie Nowinka, oraz po jednej we wsiach Maćkowa Ruda i Rosochaty Róg w gminie Krasnopol;
- 8 inwestycji dotyczących budynków mieszkalnych: po jednej we wsiach Piertanie i Tartak w gminie Suwałki; dwie we wsi Krusznik w gminie Nowinka, jedna we wsi Królówek i dwie we wsi Rosochaty Róg w gminie Krasnopol;
- 5 inwestycji dotyczących pomostów: we wsiach Wigry i Cimochowizna w gminie Suwałki; we wsi Krusznik w gminie Nowinka oraz we wsiach Mikołajewo i Rosochaty Róg w gminie Krasnopol;
- 2 inwestycje dotyczące budynków gospodarczych we wsiach Magdalenowo i Leszczewo w gminie Suwałki;

- 5 inwestycji różnych: domku letniskowego we wsi Mikołajewo i stawu rybnego we wsi Czerwony Krzyż w gminie Krasnopol oraz wieży widokowej we wsi Nowa Wieś, stawu rybnego we wsi Bobrowisko i remontu budynków poklasztornych we wsi Wigry w gminie Suwałki.

Uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy w otulinie parku:

42 postanowienia o pozytywnym uzgodnieniu w obszarze otuliny WPN dotyczyło terenu gmin: Suwałki, Krasnopol, Nowinka i Szypliszki. Przedmiotem uzgodnień były budowy, rozbudowy i przebudowy obiektów.

Uzgodniono:

- siedliska we wsiach: Remieńkiń, Ryzówka, Polule i Smolany Dąb w gminie Krasnopol oraz Bobrowisko, Wiatrołuża Pierwsza i Mała Huta (3) w gminie Suwałki; (razem 9 inwestycji);
- budowy budynku mieszkalnego we wsiach: Sobolewo (5) w gminie Suwałki; Remieńkiń, Maćkowa Ruda, Aleksandrowo, Mikołajewo i Buda Ruska (2) w gminie Krasnopol; Monkinie (3) w gminie Nowinka oraz Dębowo i Kaletnik (2) w gminie Szypliszki (razem 17 inwestycji);
- budowy pomostów we wsiach: Mała Huta w gminie Suwałki i Gremzdy Polskie w gminie Krasnopol (razem 2 inwestycje);
- budowy budynku gospodarczego we wsiach: Sobolewo, Mała Huta, i Płociczno w gminie Suwałki; Walne i Bryzgiel w gminie Nowinka oraz Ryzówka i Maćkowa Ruda w gminie Krasnopol (razem 7 inwestycji);
- budowy domów letniskowych we wsiach Buda Ruska i Gremzdy Polskie w gminie Krasnopol (razem 2 inwestycje);
- budowy: stawu rybnego we wsi Walne w gminie Nowinka; budynku garażowego we wsi Płociczno w gminie Suwałki; silosu we wsi Jeziorki w gminie Krasnopol i rozbudowy szkoły i budynku OSP we wsi Kaletnik w gminie Szypliszki (razem 5 inwestycji).

W sumie Wigierski Park Narodowy uzgodnił:

- 29 inwestycji w gminie Suwałki (14 w parku, 15 w otulinie);
- 13 inwestycji w gminie Nowinka (6 w parku, 7 w otulinie);
- 24 inwestycji w gminie Krasnopol (9 w parku i 15 w otulinie)
- 5 inwestycji w gminie Szypliszki (5 w otulinie)

3.9.2. Zadrzewienia.

Łukasz Skiendziul

W 2016 roku Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego rozpatrzył 59 wniosków (w 2014 r. było to 46 wniosków) dotyczących wycinki drzew i krzewów z zadrzewień, w tym:

- pozytywnie – 57 wniosków;
- częściowo pozytywnie – jeden wniosek;
- negatywnie – 0;
- przekazał wg właściwości lub nie rozpatrywał ze względu na brak zasadności (drzewa poza granicami Parku lub wniosek złożony przez osobę nieuprawnioną lub też wiek drzew poniżej 10 lat) – jeden wniosek.

Liczba rozpatrywanych wniosków w poszczególnych gminach: Krasnopol – 2, Nowinka – 7 oraz Suwałki – 50.

Łącznie, z powierzchni objętej ochroną krajobrazową usunięto 672 szt. drzew. Liczbę drzew poszczególnych gatunków przedstawia poniższa tabela.

Główną przyczyną usuwania drzew w analizowanym okresie była pielęgnacja przegęszczonych zadrzewień. Zabiegi polegały przede wszystkim na usuwaniu drzew obumarłych, chorych lub przygłuszonych, a niejednokrotnie znajdujących się w pobliżu zabudowań lub wzdłuż ciągów komunikacyjnych, co także stwarzało zagrożenie dla ludzi i mienia.

Tabela 29. Drzewa i krzewy wyznaczone w 2016 r. do wycinki z terenów objętych ochroną krajobrazową, znajdujących się w granicach Wigierskiego Parku Narodowego

Gmina	Gatunek drzewa, liczba sztuk lub powierzchnia												
	OI	KI	Lp	So	Wb	Brz	Św	Md	Tp	Js	Db	inne	krzewy/m ²
Suwałki	241	62	17	53	33	67	59	1	13	9	3	32	110
Nowinka	36	13			4		5	2	2	7	1	1	
Krasnopol		5						3				3	
Giby													
razem	277	80	17	53	37	67	64	6	15	16	4	36	110

W związku z poważnymi uszkodzeniami wywołanymi wiatrem, Rada Gminy Giby, na wniosek Wigierskiego Parku Narodowego, pozbawiła statusu pomnika przyrody lipę drobnolistną rosnącą na działce nr 5/2 w miejscowości Maćkowa Ruda (zgodnie z uchwałą nr XIV/78/16 z dnia 23 czerwca 2016 roku). Drzewo ostatecznie usunięto, z uwagi na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, gdyż rości bezpośrednio przy drodze publicznej i było w jej kierunku pochylone.

3.10. Ochrona przed szkodnictwem

Karol Korsakowski

Straż Wigierskiego Parku Narodowego w 2016 roku realizowała zadania ochronne w 4 osobowej obsadzie, tj. 3 strażników i komendant.

Do pomocy w sytuacjach, kiedy zachodziła taka konieczność, decyzją Dyrektora Parku udział w patrolach brali wyznaczeni pracownicy służby terenowej Parku.

Głównymi przestępstwami i wykroczeniami, z jakimi ma do czynienia Straż Wigierskiego Parku Narodowego, są naruszenia prawa polegające przede wszystkim na:

- kłusownictwie rybackim (art. 27a. ust. 1, ustawy z dnia 18.04.1985 r. z późn. zm. o rybactwie śródlądowym), przez które rozumie się nielegalne połowy ryb sieciami, przy użyciu prądu i przy użyciu ościeni, oraz amatorski połów ryb wędkami bez wymaganego zezwolenia (art. 27; ust. 1 cytowanej ustawy);
- zaborze mienia (art.278 §1 kk i art.290 ust. 1 kk.), polegającym na kradzieży drewna ze stosów, oraz innych rzeczy ruchomych, jak również nielegalnym wyрубie i kradzieży drewna;
- kłusownictwie na zwierzynę łowną (marginalnie zdarza się wnykarstwo);
- poruszaniu się poza wyznaczonymi szlakami i biwakowaniu poza miejscami do tego celu wyznaczonymi (art. 15, ust. 1, pkt. 23; ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody), jak również paleniu ognisk w miejscach nie wyznaczonych (art.15, ust. 1, pkt.10 cytowanej ustawy);
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi (art.15 ust.1 pkt.18 ustawy jw.);
- parkowaniu pojazdów w miejscach do tego nie przeznaczonych (art.161 kw.);

- zaśmiecaniu lasu (art.162 §1 kw.).

Straż Parku wyposażona jest w:

- radiotelefony nasobne firmy Motorola,
- telefony komórkowe,
- kajdanki,
- samochód terenowy marki Mitsubishi L200,
- łódź motorową typu „Harpun” i łódź hybrydową typu „Okon” z silnikiem zaburtowym,
- łódź wiosłową z doczepnym silnikiem zaburtowym,
- fotopułapki (2 szt.).

Funkcjonariusze Straży Parku w 2016 roku odbyli 355 patrole po lądzie i wodach znajdujących się w granicach administracyjnych WPN, z czego 4 realizowano wspólnie z funkcjonariuszami Policji, z KMP w Suwałkach.

W trakcie wszystkich patroli w ciągu roku wylegitymowano 280 osób z czego 101 osób pouczono o konieczności przestrzegania obowiązujących na terenie WPN przepisów. W jednym przypadkach na osobę świadomie naruszającą prawo nałożono grzywnę na sumę 200 zł (wędkowanie na wodach niudostępnych).

W wyniku patroli łodziami po wodach Wigierskiego Parku Narodowego zlokalizowano, podjęto i zabezpieczono w magazynie straży następujący sprzęt kłusowniczy:

- sieci typu wonton 48 szt. (w tym 5 szt. stanowiących wcześniej własność Wigierskiego Parku Narodowego),
- żywcówki (samołówki) 4 szt.,
- żaki 10 szt.,
- przestawy rzeczne 5 szt.

Podjęty sprzęt kłusowniczy został zabezpieczony i według stanu na dzień 28.01.2017 r. znajduje się w magazynie Straży. Ryby, które znajdowały się w podjętym sprzęcie kłusowniczym zostały przekazane do magazynu ryb WPN lub przekazane na potrzeby ośrodka rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie. W trakcie organizowanych zasadzek udało się ująć 3 kłusowników połowiących ryby na wodach parku.

Funkcjonariusze Straży SP brali czynny udział w liczeniu ptactwa wodnego na jeziorze Wigry oraz w zabezpieczaniu regat i imprez m.in. „Bezpieczna woda”, „Maraton Wigry”, rajd rowerowy, „Pogoń za bobrem”.

Tabela 30. Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w 2016 r.

Liczba funkcjonariuszy Straży Parku	Windykacja należności w zł	Kradzieże drewna			Liczba przypadków kłusownictwa
		Liczba przypadków	skradzione drewno masa (m ³)	wartość (zł)	
4	0	0	0	0	3

3.11. Wolontariat

Joanna Górecka

W 2016 roku w programie „Wolontariat dla Wigier” wzięły udział 4 osoby, w tym 2 kobiety i 2 mężczyzn. Wiek wolontariuszy mieścił się w przedziale od 24 do 67 lat.

Wolontariusze przepracowali łącznie 147 godzin. W lipcu pracowały 2 wolontariuszki, w sierpniu i wrześniu 2 wolontariuszy.

Zadania, jakie wykonywali wolontariusze to:

- pomoc w Centrum Informacji Turystycznej;
- konserwacja drewnianych i metalowych elementów małej infrastruktury turystycznej na terenie parku;
- przycinanie gałęzi, utrudniających przejście po ścieżkach „Las” i „Suchary”;
- prace porządkowe na wystawie przyrodniczej w Krzywem;
- sprzątanie szlaków turystycznych;
- zwalczanie obcych gatunków roślin inwazyjnych – róży pomarszczonej we wsi Czerwony Krzyż.

Zgłoszenia na wolontariat nadeszły jeszcze 3 osoby, ale ostatecznie zrezygnowały z podjęcia prac.

4. FINANSE

Marta Kopiczko

4.1. Plan i wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym

Podstawą działalności Parku jest roczny plan finansowy, w którym zgodnie z ustawą o ochronie przyrody wyodrębnione zostały:

1. przychody z prowadzonej działalności,
2. dotacje z budżetu państwa,
3. koszty, w tym:
 - wynagrodzenia i naliczane od nich składki,
 - zakup towarów i usług,
 - środki na wydatki majątkowe,
 - należności i zobowiązania na początek i koniec roku,
 - stan środków pieniężnych na początek i koniec roku.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o ochronie przyrody plan finansowy na rok 2016 i 3 kolejne lata został sporządzony w układzie zadaniowym z uwzględnieniem funkcji państwa, zadań, podzadań, działań oraz poddziałań, wraz ze wskazaniem na poziomie zadań i podzadań celów, które planuje się osiągnąć w wyniku realizacji zadania/podzadania oraz mierników określających stopień realizacji celów. Układ zadaniowy funkcjonuje równolegle z tradycyjnym układem kosztów.

Koszty działalności statutowej Parku rejestrowane są w układzie zadaniowym w następującej szczegółowości:

Funkcja państwa – 12. Środowisko

Zadanie – 12.2 W – Kształtowanie bioróżnorodności (cel: ochrona i kształtowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych, miernik: suma zasięgów powierzchniowych zrealizowanych działań służących ochronie i kształtowaniu wartości przyrodniczych i krajobrazowych [w ha]).

Podzadanie – 12.2.1 W – Ochrona przyrody i krajobrazu (cel: utrzymanie, odtworzenie lub wzbogacenie różnorodności biologicznej, miernik: liczba zrealizowanych przedsięwzięć zmierzających do utrzymania, odtworzenia lub wzbogacenia zasobów przyrody [w szt.]).

Działanie 12.2.1.1 W – Formy ochrony przyrody (cel: zapewnienie ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej, miernik: powierzchnia ekosystemów objętych w danym roku zabiegami ochronnymi).

Wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym

Zadanie 12. ŚRODOWISKO

Funkcja/zadanie/ podzadanie/ działanie (nr i nazwa)	Cel	Miernik			
		Nazwa	Plan	Wykonanie	%
12.2. W Kształtowaniu e bioróżnorodności	ochrona i kształtowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych	suma zasięgów powierzchniowych zrealizowanych działań służących ochronie i kształtowaniu wartości przyrodniczych i krajobrazowych (ha)	15 085 ha	15 085 ha	100
12.2.1. W Ochrona przyrody i krajobrazu	utrzymanie, odtworzenie lub wzbogacenie różnorodności biologicznej	liczba zrealizowanych przedsięwzięć zmierających do utrzymania, odtworzenia lub wzbogacenia zasobów przyrody (szt.)	64 szt.	64 szt.	100
12.2.1.1. W Parki narodowe	zapewnienie ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz powstrzymanie utrąty różnorodności	powierzchnia ekosystemów objętych w danym roku zabiegami ochronnymi (ha)	3 400 ha	3 438 ha	101

4.2. Koszty w układzie rodzajowym

Koszty statutowej działalności Parku w układzie rodzajowym podzielone zostały na koszty funkcjonowania Parku oraz na koszty realizacji zadań finansowanych z udziałem źródeł zewnętrznych. Koszty funkcjonowania Parku pokrywane były z przychodów z prowadzonej bieżącej działalności oraz z dotacji celowej budżetu państwa.

Rodzaj kosztów	Wartość (zł)
KOSZTY W UKŁADZIE RODZAJOWYM (TRADYCYJNYM)	25 618 526,45
Koszty funkcjonowania Parku	23 670 739,24
Amortyzacja	15 966 891,22
Materiały i energia	458 698,48
Remonty	77 598,06
Pozostałe usługi obce	1 265 450,03
Wynagrodzenia, z tego:	4 196 830,62
- osobowe	4 128 798,16
- bezosobowe	68 032,46
Składki na ubezpieczenie społeczne	704 181,16
Składki na Fundusz Pracy	79 989,66
Podatki i opłaty	203 315,62
Pozostałe koszty funkcjonowania	717 784,39
Koszty realizacji zadań (koszty bieżące), z tego:	1 947 787,21
IF LIFE+ „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 Ostoja Wigierska”	541 449,54
Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu „Realizacja programu badawczo-pomiarowego ZMŚP w Stacji Bazowej Wigry w roku 2016”	40 966,71

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Rodzaj kosztów	Wartość (zł)
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, z tego:	167 902,83
„Czynna ochrona zespołów ryb w wybranych ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”	115 253,00
„Ograniczenie presji turystycznej na cennych przyrodniczo obszarach Wigierskiego Parku Narodowego”	52 649,83
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku „40-lecie ochrony krajobrazu na Suwalszczyźnie”	10 645,23
Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie ze środków funduszu leśnego, z tego:	1 186 822,90
Umowa EZ.0290.1.6.2016 – badania naukowe	223 071,70
Umowa EZ.0290.1.25.2016 – ochrona ekosystemów leśnych	963 751,20

4.3. Przychody

Przychodami Parku w 2016 r. były m.in.:

- dotacje celowe z budżetu państwa, na działalność statutową Parku oraz na odszkodowania za szkody wyrządzone przez bobry,
- dotacje z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku, funduszu leśnego, Unii Europejskiej w ramach IF LIFE+ oraz innych źródeł zewnętrznych,
- opłaty za wstęp do Parku,
- przychody z tytułu dzierżawy, najmu lub użytkowania nieruchomości,
- przychody ze sprzedaży drewna, ryb oraz innych produktów uzyskiwanych w ramach realizacji zadań ochronnych,
- przychody ze sprzedaży materiałów edukacyjnych, informacyjnych i naukowych.

Przychody z własnej działalności

Tytuł przychodu	Wykonanie
Dzierżawa gruntów	40 399,47
Przychody z udostępniania Parku i edukacji	485 760,96
Odłowy regulacyjne ryb, wylęgarnia	365 594,80
Sprzedaż drewna z cięć pielęgnacyjnych i trzebieży	2 371 264,01
Przychody z pozostałych działań ochronnych	105 641,14
Sprzedaż materiałów informacyjnych i wydawnictw	60 137,68
Odsetki bankowe, pozostałe opłaty, kary i odszkodowania, dopłaty	99 860,67
Nawiązki sądowe	4 875,67
Zmiana stanu produktów gotowych	9 989,09
Razem	3 523 545,31

Dotacje z budżetu

Dotacja celowa – wydatki bieżące	4 723 000,00
Dotacja celowa – odszkodowania za szkody wyrządzone przez bobry	11 920,09
Razem dotacje	4 734 920,09

Tytuł przychodu	Wykonanie
-----------------	-----------

Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne, z tego pokrycie amortyzacji: środków trwałych zakupionych ze źródeł zewnętrznych	15 385 064,37
IF LIFE+ „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 "Ostoja Wigierska" – środki bieżące	541 449,54
Uniwersytet im. A.Mickiewicza w Poznaniu „Realizacja programu badawczo-pomiarowego ZMŚP w Stacji Bazowej Wigry w roku 2016” – środki bieżące	68 506,10
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie – środki bieżące	167 902,83
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej W Białymstoku – środki bieżące	10 645,23
Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie ze środków funduszu leśnego – środki bieżące	1 760 514,35
Razem	17 934 082,42
OGÓŁEM PRZYCHODY	26 192 547,82

Wydatki majątkowe zrealizowane zostały w łącznej wysokości 967 767,82 zł, z tego:

1. Środki z NFOŚiGW w Warszawie – 426 745,63 zł, w tym:
 - a) „Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych wsi Bryzgiel – wykup działek 97/100 i 97/12” – 302 693,70 zł
 - b) „Ochrona strefy brzegowej jeziora Wigry – wykup działek 32/27 i 32/28 w Gawrych Rudzie” – 40 488,30 zł
2. Środki własne – 88 726,65 zł, z tego:
 - a) Dokumentacja projektowa na wykonanie klimatyzacji – 3 000,00 zł
 - b) Wykonanie instalacji alarmowej – 15 151,00 zł
 - c) Zakupy silnika i drukarki – 21 952,68 zł
 - d) Zakupy gruntów – 48 622,97 zł
3. Środki z funduszu leśnego – 452 295,54 zł, z tego:
 - a) zakup lunety i serwera – 15 756,18 zł
 - b) infrastruktura turystyczna – 436 539,36 zł

5. Zamówienia publiczne

Stefan Mackiewicz

W 2016 roku zrealizowano zamówienia publiczne zamieszczone w poniższej tabeli:

Tabela 31. Zamówienia publiczne zrealizowane w 2016 roku

Dostawy		Usługi		Roboty budowlane	
Liczba zamówień	Wartość zamówień w zł (netto)	Liczba zamówień	Wartość zamówień w zł (netto)	Liczba zamówień	Wartość zamówień w zł (netto)
4	113 253	3	1 989 417	7	498 910

Kwota wydatkowana na zamówienia publiczne w 2016 roku wyniosła 2 601 580 złotych (netto).

Najczęściej stosowaną procedurą przy wyłanianiu wykonawców był przetarg nieograniczony organizowany zgodnie z zapisami ustawy prawo zamówień publicznych.

6. Inwestycje, remonty, transport

Stefan Mackiewicz, Marek Wrona

W 2016 roku WPN sprzedał 1 pojazd (Lada Niva). Jego remont był dla parku nieopłacalny. Koszty transportu w 2016 roku wyniosły około 100 000 złotych brutto. Obecnie stan taboru to 9 pojazdów samochodowych oraz 2 traktory. W roku 2017 wskazany byłby zakup nowego ciągnika rolniczego.

W 2016 roku ze środków własnych WPN wykonano szereg drobnych napraw, remontów i usług mających na celu utrzymanie bądź poprawę stanu technicznego budynków i budowli należących do WPN. Ze względu na zły stan techniczny, rozebrano stodołę w osadzie leśnej Słupie. Ponadto, przeprowadzono modernizację i rozbudowę elementów infrastruktury turystycznej.

Wykaz zrealizowanych prac remontowo budowlanych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 32. Zestawienie prac remontowych w 2016 r.

Lp.	Nazwa obiektu	Krótki opis zrealizowanych robót	Koszt brutto
Środki własne Wigierskiego Parku Narodowego			
	Budynek recepcyjny Jastrzęby	Wymiana pokrycia dachu	8 859,45
1.	Gawarzec leśniczówka	Wymiana pokrycia dachu, oczyszczenie i impregnacja obicia ścian zewnętrznych na budynku mieszkalnym	58 060,00
2.	Budynek dyrekcji WPN, Krzywe 82	Opracowanie projektu klimatyzacji poddasza	3 690,00
3.	O.EŚ Słupie	Instalacja automatycznych rolet w pomieszczeniu laboratorium i sali kominkowej	14 729,25
4.	O.O. Lipniak oddział 25 g	Budowa 2 przepustów pod drogą	6 150,00
5.	Osada leśna Wiatrołuża	Demontaż i utylizacja eternitu z trzech budynków	7 465,07
6.	Muzeum Wigier, Stary Folwark	Modernizacja systemu wentylacji i ogrzewania budynku	20 245,80
7.	Punkt obsługi parkingu przy budynku dyrekcji WPN	Wymiana pokrycia dachu i malowanie elewacji	3 000,00
8.	O.EŚ Słupie, Wylęgarnia ryb Tartak, sanitariat plaża Krzywe, siedziba Dyrekcji Krzywe, garaże, Krzywe, ekspozycja etnograficzna Krzywe, miejsce ogniskowe Krzywe, trzy budynki i skrzynki dla turystów Jastrzęby, hangary Czerwony Folwark.	Przeglądy okresowe budynków i badanie stanu instalacji elektrycznej	12 532,00
Środki pozyskane z funduszu leśnego			
1	Krzywe – ścieżka „Las” i Słupie – ścieżka „Jeziora”	Ogrodzenie z bali 212,5 m	39 182,71
2	Krzywe – plaża i Leszczewek – przy leśniczówce	Ogrodzenie z desek 200 m	19 244,81
3	Krzywe parking	Szlaban automatyczny – 1 sztuka	5 760,37
4	O.O. Powały 3 szt., O.O. Słupie 1 szt., O.O. Wysoki Most 2 szt.	Szlaban obrotowy ręczny – 6 sztuk	7 658,12
5	O.O. Leszczewek 1 szt., O.O. Mikołajewo 2 szt., O.O. Krusznik 2 szt., O.O. Wysoki Most 1 szt., O.O. Słupie 1 szt., O.O. Gawarzec 1 szt.	Toaleta kompostująca – 8 sztuk	51 940,23

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Nazwa obiektu	Krótki opis zrealizowanych robót	Koszt brutto
6	O.O. Leszczewek	Wiata 12 osobowa - 1 sztuka	8 715,94
7	O.O. Krzywe 2 sztuki, O.O. Lipowe 3 szt.	Wiata 6 osobowa - 5 sztuk	31 456,82
8	Krzywe ścieżka LAS	Odbudowa kładki prowadzącej przez teren podmokły	154 877,36
9	Słupie ścieżka Jeziora Suchar Wielki	Odbudowa pomostu widokowego	77 249,71
10	Wiatrołuża	Odbudowa kładki przez rzekę Wiatrołuża	9 692,94
11	Słupie ścieżka Jeziora, jezioro Długie	Wymiana pokładu pomostu widokowego	14 597,53
12	O.O. Powąły przystanek Binduga	Odbudowa platformy widokowej	8 032,46
13	O.O. Krusznik	Budowa drewnianej wieży widokowej o wysokości 15 m z pokładem widokowym na wysokości 10 m	115 000,00

7. INFORMATYKA

Maciej Łapiński

W 2016 roku zakupiono 1 komputer stacjonarny wraz z oprogramowaniem i kolorową drukarkę wielofunkcyjną/ksero Konica Minolta C353. Spisano ze stanu i przekazano do utylizacji:

- 17 zestawów komputerowych,
- 11 drukarek,
- 12 monitorów,
- 1 skaner,
- 1 ksero kolorowe.

Backup danych:

Aby zmniejszyć ryzyko utraty wrażliwych danych przechowywanych na serwerach WPN wykonywany jest ich backup. Backup wykonywany jest automatycznie raz w tygodniu w formie przyrostowej na dysku zewnętrznym (macierz dyskowa).

Zestawienie sprzętu komputerowego, stan na 31.12.2016 r.:

WPN używa łącznie 82 szt. sprzętu komputerowego, w tym:

- 4 serwery, 53 komputery stacjonarne i 18 komputerów przenośnych,
- 34 drukarki w użyciu (biuro WPN, Muzeum Wigier, leśniczówki),
- 4 kserografy (sekretariat, górny korytarz biura, Muzeum Wigier, PN-E),
- 2 skanery (PN-E).

WPN używa następującego oprogramowania:

- systemy operacyjne: MS Win 2003 Server, MS WIN 2013 Server, MS Win98,
- MS WinXP, MS Win7, MS WIN 8, Sys Info-Box (Linux), Linux,
- oprogramowanie biurowe: MS Office (2010, 2007, 2003 Prof, XP Stand, Office XP Prof., 97 Prof.), Open Office,
- oprogramowanie graficzne: Corel 10, Corel Classic, Corel 9 PL, Corel 11 PL, Corel X4, Corel X5 PL, Corel X6 PL, Adobe CS 2, Adobe PC 11 CE, Adobe Photoshop CS 2;
- oprogramowanie baz danych i GIS: ArcEditor; ArcView 9.3, ArcInfo 9.3, ArcPAD, mLas Inżynier, Mapinfo 9.2, GeoMedia, MS Acces (w ramach MS Office Prof.), system LasInfo (aplikacja serwer oraz aplikacja klient),
- oprogramowanie Comarch Optima (program księgowy i kadrowo-płacowy - Biuro WPN),
- oprogramowanie Symfonia (program księgowy i kadrowo-płacowy - Muzeum Wigier),
- oprogramowanie antywirusowe: Eset Endpoint Security,
- system informacji prawnej LEX (2 licencje dostępne, poprzez stronę WWW).

8. System Informacji Przestrzennej

Piotr Pieczyński

Poniżej przedstawiono zadania z zakresu informacji przestrzennej (GIS) realizowane w 2016 roku.

1. Wdrożenie nowych wersji aplikacji LasInfo z możliwością bezpośredniego dostępu do serwera bazodanowego GIS za pomocą łącza internetowego.
2. Wdrożenie nowych baz danych taksacyjnych i ewidencyjnych utworzonych podczas przygotowywania projektu planu ochrony.
3. Wdrożenie nowej Leśnej Mapy Numerycznej i mapy ewidencyjnej.
4. Inwentaryzacja gniazd bociana białego i ptaków drapieżnych z wykorzystaniem systemu WebGIS:
 - a) utworzenie formularzy obserwacyjnych w module WebGIS,
 - b) pobranie formularzy na urządzenia mobilne,
 - c) wykonanie obserwacji w oprogramowaniu mLas – wdrożenie modułu pomiarów na urządzeniach mobilnych DOP i leśniczych,
 - d) przesłanie danych z urządzeń mobilnych do systemu WebGIS.
5. Wykonanie bazy danych i mapy ochrony przeciwpożarowej w technologii GIS (dofinansowanie funduszu leśnego):
 - a) inwentaryzacja infrastruktury ochrony przeciwpożarowej (utworzenie warstw informacyjnych),
 - b) utworzenie geobazy ochrony ppoż.,
 - c) opracowanie przeglądowej mapy ochrony przeciwpożarowej w projekcie ArcGIS,
 - d) publikacja mapy w systemie WebGIS.

Plan rozwoju GIS na lata 2017 – 2020 przedstawia się następująco:

- a) rozwijanie funkcjonalności systemu LasInfo (przede wszystkim w zakresie raportowania danych),
- b) opracowanie projektu w zakresie teledetekcyjnej oceny stanu zasobów przyrodniczych parku (uzupełnienie bazy danych przestrzennych o dane teledetekcyjne),
- c) opracowanie geoportalu dla użytkownika zewnętrznego.

9. Analiza stanu BHP

Wojciech Kamiński

Wypadki przy pracy

W 2016 r. zarejestrowano jedno zdarzenie wypadkowe – w dniu 23.10.2016 r. podczas wykonywania obowiązków służbowych, wypadkowi uległa p. Wiesława Malinowska (pracownik Muzeum Wigier), doznając kontuzji palca lewej ręki. Dokumentacja dotycząca wypadku została przekazana do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych celem ustalenia ewentualnego uszczerbku na zdrowiu i wypłaty jednorazowego odszkodowania.

Choroby zawodowe

W 2016 roku nie stwierdzono wystąpienia chorób zawodowych.

Zagrożenia szkodliwymi czynnikami fizycznymi i chemicznymi

- a) stały kontakt z wodą (2 osoby narażone) – rybacy jeziorowi;
- b) odczynniki chemiczne i trucizny (4 osoby narażone) – pracownicy laboratorium PN-E i obsługi ośrodka rehabilitacji zwierząt. W przypadku oddziaływania czynników chemicznych nie zachodziła potrzeba wykonywania pomiarów. Ryzyko związane z występowaniem czynników chemicznych oceniono jako „małe”, nie wymagające podejmowania dodatkowych działań, poza standardowymi czynnościami profilaktycznymi, jak stosowanie odzieży ochronnej i zachowanie szczególnej ostrożności podczas wykonywania pracy;
- c) hałas i wibracja (2 osoby narażone) – operatorzy ciągników.

Zagrożenie czynnikami biologicznymi w środowisku pracy

W wyniku aktualizacji oceny zagrożenia pracowników czynnikami biologicznymi stwierdzono występowanie dwóch czynników zaliczonych do 3. (wysokiej) grupy zagrożenia:

- wirus wścieklizny (2 osoby) – pracownicy Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt w Maćkowej Rudzie,
- wirus kleszczowego zapalenia mózgu – wariant środkowoeuropejski (61 osób) pracownicy wykonujący czynności służbowe w terenie leśnym i przyлесnym.

Kontrole wewnętrzne i zewnętrzne

Kontrole zewnętrzne warunków pracy i przestrzegania przepisów bhp przeprowadziły jednostki Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego w Suwałkach i Państwowej Inspekcji Pracy. Kontrole nie wykazały istotnych nieprawidłowości.

Szkolenia

W analizowanym okresie przeprowadzono szkolenia:

- z zakresu ratowania tonących (rybacy),
- podstawowe, z zakresu bhp i ppoż. dla nowozatrudnionych pracowników,
- okresowe, z zakresu bhp i ppoż. dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, administracyjno-biurowych i osób kierujących pracownikami.

Profilaktyka

W analizowanym okresie:

- prowadzono szczepienia ochronne przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu (dotyczy osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne, zaliczone do 3. grupy zagrożenia),
- wydawano według bieżących potrzeb odzież ochronną i roboczą oraz obuwie robocze, dostarczano napoje chłodzące w okresie letnim oraz ciepłe w okresie zimowym,

- wydawano posiłki profilaktyczne pracownikom uprawnionym do ich otrzymywania (pracownicy przygotowują posiłki i ciepłe napoje we własnym zakresie z dostarczonych przez zakład produktów),
- wydawano pracownikom środki czystości oraz wypłacano ekwiwalenty za pranie odzieży.
- prowadzono okresowe i kontrolne badania lekarskie.

Inne działania

W grudniu 2016 r. przeprowadzono badania profilaktyczne pracowników Parku, mające na celu wykrycie występowania w ich organizmach przeciwciał bakterii wywołującej boreliozę. Wyniki zostały przekazane pracownikom do ewentualnej konsultacji z lekarzami.

10. RADA NAUKOWA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Anna Krzysztofiak

W roku 2016 odbyły się dwa posiedzenia Rady.

Głównym tematem obrad pierwszego posiedzenia, które miało miejsce 28 października, był projekt zadań ochronnych na rok 2017. W posiedzeniu wzięło udział 15 członków Rady Naukowej WPN oraz 6 pracowników WPN. Po wysłuchaniu propozycji dyrekcji WPN przedstawionych przez dyrektora Jarosława Borejszo dotyczącej planu zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na rok 2017, oraz po przedyskutowaniu najistotniejszych jego punktów, Rada Naukowa WPN pozytywnie zaopiniowała treść tego dokumentu. Następnie dyrektor Jacek Łoziński omówił najważniejsze zagadnienia bieżącej działalności parku, m.in. stan zaawansowania prac nad planem ochrony WPN, zmiany logo WPN i księgi znaków, zaleconych przez Ministerstwo Środowiska w celu ujednoczenia znaków polskich parków narodowych, a także projekty realizowane przez pracowników parku.

W drugim posiedzeniu RN WPN, które odbyło się 9 grudnia, uczestniczyło 8 członków Rady i 6 pracowników WPN. Dyskutowano na nim głównie o projektach aplikacji, jakie pracownicy parku zamierzają składać do funduszu leśnego w roku 2017, dotyczących dofinansowania badań naukowych. Podstawowe założenia tych projektów przedstawili mgr inż. Piotr Pieczyński i dr Lech Krzysztofiak. Rada Naukowa WPN, po wysłuchaniu propozycji pracowników WPN dotyczących planowanych wniosków oraz po dyskusji, pozytywnie zaopiniowała ich założenia, poza trzema propozycjami, dotyczącymi badań bobrów i jeleniowatych. Na prośbę dyrektora Jacka Łozińskiego uczestnicy posiedzenia odnieśli się do propozycji różnych typów wydawnictw, które mają uświetnić obchody 30-lecia WPN. Ustalono, że najodpowiedniejszą formą będzie cykl broszur opisujących poszczególne elementy przyrody parku, a także aplikacje mobilne o podobnej treści.

Tabela 33. Skład Rady Naukowej WPN na lata 2015 – 2019

Lp.	Tytuł, imię, nazwisko	Instytucja
1	dr hab. Elżbieta Bajkiewicz-Grabowska	Wydział Geografii i Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, Katedra Limnologii
2	mgr Jerzy Brzozowski	Muzeum Okręgowe w Suwałkach
3	Tadeusz Chołko	Gmina Suwałki
4	dr hab. Łucjan Chybowski	Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, Zakład Rybactwa Jeziorowego w Giżycku
5	dr hab. Janusz Czerepko	Instytut Badawczy Leśnictwa
6	mgr Bogdan Dyjuk	Sejmik Województwa Podlaskiego
7	prof. dr hab. Andrzej Górniak	Uniwersytet w Białymstoku, Instytut Biologii
8	mgr inż. Henryk Grabowski	Oddział PTTK w Suwałkach
9	prof. dr hab. Czesław Hołdyński	Wydział Biologii i Biotechnologii UWM w Olsztynie
10	mgr inż. Dariusz Kulbacki	Gmina Nowinka
11	dr hab. Grażyna Łaska	Politechnika Białostocka, Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska
12	dr inż. Lech Margel	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku
13	prof. dr hab. Stanisław Miścicki	SGGW w Warszawie, Wydział Leśny, Katedra Urządzenia Lasu, Geomatyki i Ekonomiki Leśnictwa
14	Jan Nowel	Gmina Krasnopol
15	dr Paweł Pawlikowski	Wydział Biologii UW Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska,
16	mgr inż. Wojciech Rodak	Nadleśnictwo Suwałki
17	dr hab. Jerzy Solon	PAN, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania
18	dr Hanna Werblan-Jakubiec	Wydział Biologii UW Ogród Botaniczny

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Tytuł, imię, nazwisko	Instytucja
19	dr inż. Dorota Zawadzka	Uniwersytet Łódzki, filia w Tomaszowie Mazowieckim, Instytut Nauk Leśnych
20	Prof. dr hab. Bogusław Zdanowski	Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

11. Zatrudnienie, wynagrodzenie i szkolenia

Alicja Sobota

Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2016 r. wynosił 78 osób zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy oraz 1 osoba zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy.

W 2016 roku 1 osoba została zatrudniona oraz uległy rozwiązaniu 2 umowy o pracę:

- 1 osoba – na mocy porozumienia stron,
- 1 osoba – z upływem czasu, na który została zawarta.

W 2016 r. w Wigierskim Parku Narodowym średnia miesięczna płaca wyniosła 4 181,62 zł brutto (z uwzględnieniem odpraw, nagród jubileuszowych, nagrody rocznej, premii oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2015 rok).

Zgodnie z Regulaminem premiowania, WPN wypłaca miesięczną premię w wysokości 5% wynagrodzenia zasadniczego. Wypłaty dodatku za wysługę lat, nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych, dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz pozostałych składników wynagrodzenia WPN realizuje zgodnie z Ponadzakładowym Układem Zbiorowym Pracy dla pracowników parków narodowych zawartym w dniu 13 lutego 2013 r.

Szczegółowe zestawienie, dotyczące zatrudnienia i wynagrodzenia znajduje się w Załączniku nr 15 do analizy.

Pracownicy Wigierskiego Parku Narodowego, oprócz uczestnictwa w kursach i szkoleniach, w 2016 roku podwyższali swoje kwalifikacje i wykształcenie w innych systemach kształcenia. W systemie studiów niestacjonarnych w trybie zaocznym na kierunku leśnictwo dwie osoby uzyskały tytuł inżyniera. Jedna osoba kontynuuje studia doktoranckie na kierunku biologia.

12. Działalność socjalna

Stefan Mackiewicz

Lista przedsięwzięć zrealizowanych w 2016 roku, dofinansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przedstawia się następująco:

- zakupiono paczki świąteczne dla 27 dzieci pracowników parku,
- dofinansowano doładowanie karnetów basenowych dla 45 pracowników,
- dofinansowano udział 6 dzieci pracowników w koloniach i obozach,
- udzielono 4 osobom pożyczek remontowo-budowlanych, na łączną kwotę 22 000 złotych,
- dofinansowano „wczasy pod gruszą” wszystkim pracownikom, na łączną kwotę 70 738 złotych,
- sfinansowano zakup bonów towarowych dla pracowników oraz emerytów WPN za kwotę 56 000 złotych,
- udzielono 1 pracownikowi zapomogi finansowej.

Jeśli chodzi o plany, to jak pokazał miniony rok, największym zainteresowaniem załogi cieszą się wczasy turystyczne, z których korzysta 100% załogi. Zakładając w planach organizację wycieczki należy wziąć pod uwagę fakt, że pracownik musi dokonać wyboru, a mianowicie, albo skorzystać z dofinansowania do wczasów i pokryć 100% kosztów organizowanej wycieczki lub odwrotnie, skorzystać z dofinansowania do wycieczki automatycznie rezygnując z dofinansowania do wczasów. Każdy pomysł, który wypływa od pracowników jest zawsze analizowany przez komisję socjalną, a następnie rekomendowany dyrektorowi parku do akceptacji. Drugim żelaznym punktem cieszącym się niesłabnącym zainteresowaniem są talony. „Wczasy pod gruszą” oraz talony stanowią największy procent wydatków ze środków ZFŚS.

13. Zagadnienia obronne i ochrona informacji niejawnych

Maciej Łapiński

Funkcję pełnomocnika ds. obronnych oraz ochrony informacji niejawnych sprawuje specjalista informatyk Maciej Łapiński.

W WPN funkcjonuje kancelaria tajna. Kancelaria tajna służy rejestracji, przechowywaniu, obiegowi i wydawaniu dokumentów niejawnych. Obowiązki kierownika kancelarii niejawnej pełni Danuta Makowska.

W 2016 r. do obsady stałego dyżuru WPN dołączyły 4 osoby: Łukasz Skiendziul, Mariusz Szczęsny, Mateusz Danilczyk i Jacek Adamczewski.

Liczba osób realizujących zadania obronne w WPN:

dyrekcja Wigierskiego Parku Narodowego	- 3 osoby
pracownicy realizujący zadania obronne	- 9 osób
obsada stałego dyżuru	- 12 osób
osoby pełniące funkcję pomocnika dyżurnego / kierowcy	- 2 osoby

Inne zadania:

Na początku 2016 roku weszło w życie nowe zarządzenie dotyczące Stałego Dyżuru WPN (uwzględniające zmiany w instrukcji stałego dyżuru oraz zmiany osobowe w nim).

Zarządzanie kryzysowe

Co tydzień Wigierski Park Narodowy przekazuje do Centrum Zarządzania Kryzysowego w Ministerstwie Środowiska meldunki o zdarzeniu kryzysowym lub przewidywanych zdarzeniach /sytuacjach kryzysowych.

W roku 2016 odbyły się szkolenia obronne:

- maj 2016 r. - trening wykonywania stałego dyżuru uruchomiony przez Ministerstwo Środowiska - Dyrektor WPN, pracownik ds. obronnych, zespół stałego dyżuru.
- czerwiec 2016 r. - konferencja szkoleniowa kadry kierowniczej - Dyrektor WPN.
- październik 2016 r. - szkolenie obronne dla parków narodowych dział administracji rządowej „środowisko”, organizowane przez Tatrzański Park Narodowy i Ministerstwo Środowiska w Bukowinie Tatrzańskiej - Dyrektor WPN oraz pracownik ds. obronnych.
- grudzień 2016 r. - szkolenie obronne dla działu administracji rządowej „środowisko” i „gospodarka wodna” w Warszawie organizowane przez Ministerstwo Środowiska - pracownik ds. obronnych.

14. WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW W TEKŚCIE

Tabele:

Tabela 1. Zagrożenia wewnętrzne istniejące	11
Tabela 2. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne	21
Tabela 3. Zagrożenia zewnętrzne istniejące.....	22
Tabela 4. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne.....	24
Tabela 5. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2016 r.....	30
Tabela 6. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 2002 – 2016 r.....	30
Tabela 7. Wykonanie masowe cięć pielęgnacyjnych (trzebieży) w 2016 r.	33
Tabela 8. Struktura sortymentowa pozyskania w latach 2015-2016	34
Tabela 9. Pożary na terenie WPN w latach 2008-2016, odnotowane w WPN.....	35
Tabela 10. Akcje SOPP w 2016 roku.....	36
Tabela 11. Wyposażenie baz sprzętu przeciwpożarowego	36
Tabela 12. Liczebność kormorana nad jeziorem Długim w czasie obserwacji w 2016 roku.....	45
Tabela 13. Monitoring ptaków Wigier w 2016 r.....	46
Tabela 14. Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie w 2016r.....	47
Tabela 15. Ruch turystyczny na szlakach WPN (na podstawie odczytów z liczników) w roku 2016.....	60
Tabela 16. Liczba godzin przewodnictwa po WPN w 2015 i 2016 r.....	60
Tabela 17. Zestawienie wyników kontroli kajakarzy podczas dyżurów na wodzie w latach 2006-2016	60
Tabela 18. Zestawienie zewnętrznych podmiotów turystycznych sprzedających karty wstępu w 2016 r.	60
Tabela 19. Liczba sprzedanych kart wstępu i licencji wędkarskich w 2015 i 2016 r.....	61
Tabela 20. Zestawienie ilościowe sprzedanych kart wstępu w 2016 r.	61
Tabela 21. Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających z innych ofert WPN w 2015 i 2016 r.....	62
Tabela 22. Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPN w latach 2015 i 2016	63
Tabela 23. Wykorzystanie niektórych obiektów noclegowych i rekreacyjnych, nie będących w zarządzie WPN, w latach 2015 i 2016	64
Tabela 24. Uczestnictwo w targach i festynach w roku 2016.....	72
Tabela 25. Wydawnictwa i portale internetowe w których promowano Park w 2016 r.....	73
Tabela 26. Drzewa i krzewy wyznaczone w 2016 r. do wycinki z terenów objętych ochroną krajobrazową, znajdujących się w granicach Wigierskiego Parku Narodowego	88
Tabela 27. Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w 2016 r.	89
Tabela 28. Zamówienia publiczne zrealizowane w 2016 roku	95
Tabela 29. Zestawienie prac remontowych w 2016 r.....	96
Tabela 30. Skład Rady Naukowej WPN na lata 2015 – 2019.....	102

Rysunki:

Rysunek 1. Liczebność zwierzyny w latach 2002 – 2016	27
Rysunek 2. Wartość odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w latach 2002-2016	29
Rysunek 3. Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 2012 – 2016 [ha].....	30
Rysunek 4. Struktura gatunkowa drewna pozyskanego w 2016 r. w cięciach przygodnych.....	31
Rysunek 5. Masa drewna pozyskanego w ramach cięć przygodnych w latach 2006-2016.....	32
Rysunek 6. Zasiedlone drewno świerkowe usunięte w latach 1996-2016	33
Rysunek 7. Liczba turystów zarejestrowanych przez liczniki w roku 2016	63

15. ZAŁĄCZNIKI

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

1. Załącznik 1. Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania w 2016 r.
(stan na 31 grudnia 2016 roku, zgodnie ze sprawozdaniem do GUS)

Lp.		Grunty WPN				Własność Skarbu Państwa w innym zarządzie	Inna własność		Ogółem	%
		własność SP w użytkowaniu wieczystym WPN	Własność WPN	Współwłasność WPN z osobami fizycznymi	Razem WPN		prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 458,58	82,81	1,96	12 543,35	22,47	2 329,52	194,45	15 089,79	100
2.	Grunty leśne ogółem	9 026,60	26,51	0,55	9 053,66	0,45	341,38	19,4	9 414,89	62,5
	w tym niezalesione	7,7			7,7				7,7	
3.	Grunty rolne ogółem	342,28	39,02	1,28	382,58	0,01	1 862,15	45,27	2 290,01	15,1
	w tym do zalesienia									
4.	Grunty orne ogółem	211,6	17,98		229,58	0,01	1 477,68	26,79	1 734,06	11,5
	w tym na cele Parku	34,8			37,7					
	użytkowane	112,92			112,9					
	nieużytkowane	98,68			94,3					
	wydzierżawione	78,12			78,1					
5.	Łąki i pastwiska ogółem	130,68	21,04	1,28	153		384,47	18,48	555,95	3,6
	w tym na cele Parku	58,69			31,3					
	użytkowane	74,25			46,8					
	nieużytkowane	56,43			80,3					
	wydzierżawione	15,56			15,5					
6.	Wody ogółem	2 897,93			2 897,93	0,13			2 898,06	19,2
7.	Grunty zadrzewione i zakrzaczone	0,63			0,63		1,55	0,34	2,52	
8.	Użytki ekologiczne									
9.	Nieużytki	179,47	17,21	0,13	196,81	0,4	105,96	2,92	306,09	2
10.	Tereny pozostałe	11,67	0,07		11,74	21,48	18,48	126,52	178,22	1,2

Sporządziła Dorota Zaborowska

Tabela 1a. Podział administracyjny Wigierskiego Parku Narodowego i zatrudnienie w 2016 r.

Lp.	Obszar Ochronny	Obszar Ochronny	Pow. w ha	Pow. ochrony ścisłej	Liczba zatrudnionych	Stanowisko	Wykształcenie	Liczba lat pracy/ w tym w Parku
1.	WIGRY	Lipniak	915,98	75,2	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	33/28, 43/23
		Krzywe	964,14	62,4	1	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	37/28
		Leszczewek	875,07	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	28/27, 30/28
		Gawarzec	903,16	22,9	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne	20/18, 21/21
		Słupie	969,57	186,4	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne	21/21, 24/23
2.	MAĆKOWA RUDA	Powały	609,73	16,6	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	42/27, 30/27
		Krusznik	1 109,88	97,7	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne	13/13, 29/22
		Mikołajewo	1 112,88	74,4	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne	17/16, 26/21
		Lipowe	1 013,40	31,2	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne, wyższe	37/28, 5/4
		Wysoki Most	1 117,03	89,9	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne	24/24, 42/27
3.	Wodny Obszar Ochronny		2 889,93	51,8	2	Konserwator, st. strażnik	wyższe rybactwo	22/22, 22/21
Ogółem:			12 480,77	708,5	21			

Sporządziły: Dorota Zaborowska, Alicja Sobota

Załącznik 2. Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności (stan na 31 grudnia 2016 roku)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie Parku	w innym zarządzie	prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 543,35	22,47	2 329,52	194,45	15 089,79	100
2.	Powierzchnia objęta ochroną ścisłą	708,49	-	-	-	708,49	4,7
	w tym leśna	633,05	-	-	-	633,05	
3.	Powierzchnia objęta ochroną czynną	11 585,78	-	-	-	11 585,78	76,8
	w tym leśna	8 409,20	-	-	-	8 409,20	
4.	Powierzchnia objęta ochroną krajobrazową	249,08	22,47	2 329,52	194,45	2 795,52	18,5
	w tym leśna	11,41	0,45	341,38	19,4	372,64	

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Załącznik 3. Zestawienie powierzchni (w ha) wg województw i gmin
(stan na 31 grudnia 2016 roku)

województwo podlaskie	Ogółem	Grunty WPN Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym, własność						Grunty Skarbu Państwa w innym zarządzie					
		razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe
SUWAŁKI	7 981,20	6 741,30	4 126,00	184,6	2 321,90	101,8	3,8	5,9	0,1		0,1		5,7
KRASNOPOL	1 426,00	804,1	682,6	82,1	25,7	10,3	3,5	3				0,4	2,6
NOWINKA	1 914,10	1 323,90	678,1	44	530	57,5	6,8	8,8					8,8
GIBY	3 768,50	3 674,00	3 565,60	60,3	20,3	27,3	0,5	4,8					4,8
Ogółem	15 089,80	12 543,30	9 053,70	375,8	2 898,00	196,8	19,3	22,5	0,1		0,1	0,4	21,9

cd.

województwo podlaskie	Ogółem	Inna własność											
		prywatna						pozostałe					
		razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe
SUWAŁKI	7 981,20	1 109,90	173,9	840,8		35,2	60,1	124,1	13,5	37,4		2,7	70,5
KRASNOPOL	1 426,00	595,1	94,3	423,7		57,5	19,5	23,7		0,9			22,8
NOWINKA	1 914,10	547,8	61	466,4		7,9	12,5	33,7	5,9	7		0,2	20,6
GIBY	3 768,50	76,7	11,6	57,7		5,4	2	13					13,0
Ogółem	15 089,80	2 329,50	340,8	1 788,60		106	94,1	194,5	19,4	45,3		2,9	126,9

Sporządziła Dorota Zaborowska

Załącznik 4 Działalność edukacyjna w 2016 roku
Tabela 4a. Edukacja w 2016 r.

Lp.	Park Narodowy	Muzeum (liczba zwiedzających)	Liczba ścieżek edukacyjnych	Biblioteka (liczba pozycji)	Ośrodek Edukacyjny (dotyczy wyłącznie wyodrębnionych), rok utworzenia
1.	Wigierski	15 473	6	4801	Ośrodek Edukacji Środowiskowej - od roku 1995

Sporządziła Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4b. Tematy imprez edukacyjnych w 2015 r.

Lp.	Temat	Liczba imprez	Liczba uczestników
1.	Zimowa Akademia Przyrody	4	35
2.	Noc Sów	1	55
3.	Letnia Akademia Przyrody	4	36
4.	Wielki Dzień Pszczół	1	62
5.	Regaty o Puchar Dyrektora WPN	1	100
6.	Rykowisko Nad Wigrami	1	55
7.	Akcja Sprzątania Świata	2	800
8.	Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Krajobraz Naturalny Suwalszczyzny”	1	21/2103 internautów
9.	Konkurs dla gimnazjalistów „Różnorodność biologiczna i formy ochrony przyrody w Polsce”	3	77
10.	Warsztaty dla nauczycieli „Po co w lesie jest martwe drewno”	1	30
11.	Warsztaty dla mieszkańców „Inwazyjne gatunki roślin”	1	30
12.	Warsztaty dla nauczycieli „Eksperymenty przyrodnicze w praktyce”	1	30
13.	Warsztaty szkoleniowe dla przewodników turystycznych	1	30
14.	Ferie w Muzeum Wigier – uczestnikami były dzieci z SP w Starym Folwarku – lekcja muzealna i zwiedzanie	1	13
15.	Ferie w MW – uczestnikami były dzieci z SP w Starym Folwarku – warsztaty wykonywanie karmników dla ptaków, pogadanka nt. dokarmiania ptaków zimą	1	6
16.	Warsztaty – Uniwersytet Dziecięcy PWZ Suwałki	1	19
17.	Warsztaty – Uniwersytet Dziecięcy PWZ Suwałki	1	25
18.	Stary Folwark – Pierwszy dzień wiosny	1	11
19.	Stawianie płoćków dla płazów SP Stary Folwark	1	15
20.	Pokaz zdjęć – Alaska	1	40
21.	Noc Muzeów	1	400
22.	Warsztaty o roślinach inwazyjnych	1	35
23.	Otwarcie wystawy "40 lat SPK i WPK" Krajobrazy Suwalszczyzny na starych widokówkach	1	70
24.	Gra terenowa „Co Żwirek i Muchomorek powinni wiedzieć o krajobrazie” (dzieci i młodzież oraz dorośli uczestnicy gry) w WPN	1	72
25.	Światowe Dni Młodzieży (18-21.07.2016)	1	217
26.	Gra terenowa „Co Żwirek i Muchomorek powinni wiedzieć o krajobrazie” w SPK	1	100
27.	Maraton Wigry	1	1 200
28.	Sprzątanie Świata przy MW	1	121
29.	Pokaz slajdów – Anna Knapik (8 krajów)	1	59
30.	Z plecakiem przez Azję. Wietnam, Kambodża, Tajlandia, spotkanie z Idą Schabieńską	1	53

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Temat	Liczba imprez	Liczba uczestników
31.	Spotkania z podróżnikami (Marek Wrona – Dominikana)	1	12
32.	Bielik – spotkanie z Wojciechem Misiukiewiczem, promocja kalendarza	1	71

Sporządzili: Joanna Adamczewska, Maciej Ambrosiewicz

Tabela 4c. Wydawnictwa edukacyjne, popularnonaukowe i naukowe własne w 2016 r.

Lp.	Tytuł	Autor	Nakład (szt.)
1.	Kalendarz na rok 2016		750

Sporządziła Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4d. Wystawy stałe i czasowe w 2016 r.

Lp.	Tytuł	Miejsce wystawy	Stała/ czasowa	Liczba zwiedzających
1.	„Nad Wigrami”	Dyrekcja WPN w Krzywem	stała	11 200
2.	„Ocalić od zapomnienia” wystawa etnograficzna	Dyrekcja WPN w Krzywem	stała	7 100
3.	„Co kryje las?”	Muzeum Wigier	czasowa	15 400
4.	„Historia i tradycje rybactwa i rybołówstwa”	Czerwony Folwark	stała	2692
5.	„Rodzime gatunki drzew północno-wschodniej Polski ” – fotografie w formacie 3D	Muzeum Wigier	czasowa	1 200
6.	Wystawa fotograficzna „Krajobraz naturalny Suwalszczyzny”	Muzeum Wigier	czasowa	600
7.	„40 lat ochrony polskich krajobrazów 1976 – 2016”	Muzeum Wigier	czasowa	14 600
8.	„50 lat pod żaglami”	Muzeum Wigier	czasowa	3 500

Sporządzili: Maciej Ambrosiewicz i Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4e. Ceny kart wstępu w 2016 r. (zł)

Park	Wystawy stałe	Muzeum
Cena karty (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)
5/2,5 (jednodniowe)	Karta wstępu 5/2,5	5/10
15/7,5 (tygodniowe)		
20/10 (dwutygodniowe)		

Sporządziła Barbara Perkowska

Załącznik 5 Działalność naukowa Parku w 2016 r.

Tabela 5a. Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych siłami Parku w 2016 r.

Lp.	Tytuł projektu	Kierownik i wykonawcy	Instytucje spoza Parku biorące udział w realizacji projektu	Czas trwania projektu	Źródła finansowania
1.	Badania rozmieszczenia obcych gatunków roślin na terenie Wigierskiego Parku Narodowego oraz zagrożeń, jakie stanowią dla rodzimej przyrody	M. Romański L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak A. Mackiewicz		2007-2017	WPN
2.	Wybrane elementy ekologii i biologii miodokwiatu krzyżowego <i>Herminium monorchis</i> i kukuczki kapturkowatej <i>Neotianthe cuculata</i> monitoring skuteczności zabiegów ochronnych	M. Romański L. Krzysztofiak		2003-2016	WPN
3.	Badania grzybów, śluzowców Wigierskiego Parku Narodowego – inwentaryzacja występowania najcenniejszych gatunków i ich siedlisk	M. Romański	Uniwersytety: Łódzki i Przyrodniczy w Poznaniu	2008-2016	WPN fundusz leśny
4.	Ocena stanu i tempa przekształceń zbiorników dystroficznych Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański A. Mackiewicz T. Janecki		2009-2017	WPN
5.	Fauna motyli Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet w Toruniu	2011-2016	WPN
6.	Badania fauny skoczogonków <i>Collembola</i> wybranych środowisk Wigierskiego Parku Narodowego	A. Krzysztofiak	Uniwersytet Wrocławski	2013-2017	WPN fundusz leśny

Sporządzili: Anna i Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Tabela 5b. Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2016 r.

Lp.	Tytuł projektu	Instytucje realizujące projekt, kierownicy projektu	Rok rozpoczęcia	Przewidywany rok zakończenia
1.	Ocena elementów typologicznych siedlisk zniekształconych i zdegradowanych w aspekcie przywrócenia zgodności biocenozy z biotopem	IBL Warszawa	2000	stałe powierzchnie badawcze
2.	Badania glonów wód WPN	Uniwersytet Warszawski, Hanna Szymańska, Agnieszka Krzyk	2006	2016
3.	Bruzdnice (<i>Dinophyta/Dinoflagellata</i>) WPN	UAM w Poznaniu, dr Maciej Bubka, dr Paweł Owsiany	2009	2016
4.	Monitoring ptaków jeziora Wigry	Komitet Ochrony Orłów, dr inż. Dorota Zawadzka, mgr inż. Jerzy Zawadzki	2009	2016
5.	Badania bioty grzybów i porostów WPN	Uniwersytet Wrocławski, prof. dr hab. Wiesław Fałtynowicz	2011	2016
6.	Liczebność i struktura populacji <i>Malaxis monophyllos</i> (L.) w dolinie Czarnej Hańczy w WPN	Instytut Biologii, Uniwersytet w Białymstoku, mgr Edyta Jermakowicz	2016	2018
7.	Czy ekstremalne zjawiska hydrometeorologiczne pozostawiają ślad biogeochemiczny i ekologiczny w wodach humusowych ?	Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Biologiczno-Chemiczny, dr Piotr Zieliński	2014	2017
8.	Prowadzenie badań motyli	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, prof. dr hab. Jarosław Buszko	2013	2016
9.	Ocena i identyfikacja stanowisk wybranych roślin inwazyjnych na terenie WPN oraz poszukiwanie metod ich zwalczania	Instytut Politechniczny, PWSZ Suwałki, prof. dr hab. inż. Helena Kubacka-Matusiewicz	2013	2016
10.	Prowadzenie badań flory wątrobowców	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Piotr Górski	2014	2016
11.	Prowadzenie badań entomologicznych	Uniwersytet Łódzki, Katarzyna Szczepko	2014	2016
12.	Budowa geologiczna i geneza form wodnolodowcowych zachodniej części Pojezierza Litewskiego	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk o Ziemi, prof. dr hab. Wojciech Wysota	2015	2016
13.	Badania wielosiłu	Uniwersytet Warszawski, dr Marcin Zych	2015	2016
14.	Badania skoczogonków (martwe drewno)	Uniwersytet Wrocławski, prof. dr hab. Dariusz Skarżyński	2015	2016
15.	Kontrolny odłów ryb, (Charakterystyka populacji sielawy z j. Wigry oraz wybrane problemy gospodarki gatunkiem)	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Jacek Kozłowski	2015	2016

Lp.	Tytuł projektu	Instytucje realizujące projekt, kierownicy projektu	Rok rozpoczęcia	Przewidywany rok zakończenia
16.	Odłowy kontrolne raków i ryb	Instytut Rybactwa Śródlądowego Olsztyn, Dariusz Ulikowski	2015	2016
17.	Badania glonów w Sucharach	Uniwersytet w Białymstoku, dr. Magdalena Grabowska	2015	2016
18.	Wykonywanie pomiarów batymetrycznych oraz realizacji bezpośredniej inwentaryzacji podwodnej na przykładzie fragmentu j. Wigry	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, dr inż. Dariusz Popielarczyk	2016	2016
19.	Grzyby występujące na roślinach inwazyjnych w Wigierskim Parku Narodowym	Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, mgr Jakub Grzeszczuk, dr inż. Ewa Moszczyńska	2016	2016
20.	Prowadzenie badań mających na celu poznanie struktury genetycznej lipiennika Loesela i rdestnicy wydłużonej w WPN	Univerzita Hradec Kralove, Katedra Biologii, Republika Czeska, Romana Prausova	2016	2016
21.	Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 w latach 2015-2018 w zakresie siedlisk przyrodniczych 2016-2018	Zakład Hydrobiologii Instytut Biologii Uniwersytet w Białymstoku, dr hab. inż. Magdalena Grabowska, dr inż. Maciej Karpowicz	2016	2016
22.	Właściwości biooptyczne wód jezior Wigierskiego Parku Narodowego	Akademia Pomorska w Słupsku, Zakład Fizyki Środowiska, Instytut Fizyki, dr hab. Dariusz Ficek	2016	2016
23.	Badania grzybów	Uniwersytet Wrocławski, dr Marek Halama	2016	2016
24.	Występowanie zbiorowisk okrzemek jezior WPN na tle wybranych parametrów wody i zlewni bezpośredniej.	Instytut Ochrony Przyrody PAN, mgr Monika Eliaz-Kowalska	2016	2017
25.	Prowadzenie badań nad wilgotnością gleb za pomocą sensorów oraz powierzchnią projekcyjną liści, wysokością roślin i ich temperaturą na mokradłach w WPN.	Instytut Geodezji i Kartografii Warszawa, Radosław Gurdak	2016	2017
26.	Wpływ introdukowanej pszczoły miodnej (<i>Apis mellifera</i>) na lokalne gatunki roślin i ich zapylaczy w zbiorowiskach borowych WPN	Ogród Botaniczny w Warszawie, dr hab. Marcin Zych, Anna Szaciłło	2016	2018
27.	Prowadzenie badań entomologicznych	Robert Żuralski	2016	2016

Sporządził Mariusz Szczęśny

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Tabela 5c. Spis publikacji naukowych, popularnonaukowych i edukacyjnych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników Parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2016 r.

Lp.	Autor (autorzy)	Tytuł publikacji	Czasopismo/książka	Strony
1	Górski P., Romański M.	<i>Fuscocephaloziopsis catenulata</i> (Huebener) Váňa et I. Söderstr. – a liverwort new to Wigry National Park (north-eastern Poland).	Steciana, 2016Vol. 20(1)	45-52
2	Górski P., Romański M.	Rediscovery of the rare liverwort <i>Liochlaena subulata</i> (<i>Jungermanniaceae</i>) in Poland.	Herzogia, 2016, 29(2)	810-813
3	Danilczyk M.	Sprawozdanie z XIV Międzynarodowego Sympozjum Rotiferologicznego w Czeskich Budziejowicach.	Wiadomości Hydrobiologiczne, 2016, 2	11-12
4	Skarżyński D., Piwnik A., Krzysztofiak A.	Saproksyliczne skoczogonki (<i>Collembola</i>) Wigierskiego Parku Narodowego.	Leśne Prace Badawcze, 2016, Vol. 77(3)	186-203
5	Buszko J., Jurkiewicz E., Krzysztofiak A.	Znaczenie otwartych przestrzeni śródleśnych dla zachowania różnorodności gatunkowej motyli dziennych, kraśników (<i>Lepidoptera: Papilionoidea, Zygaenoidea</i>) oraz pszczołotawych (<i>Apoidea</i>) w Wigierskim Parku Narodowym.	Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody, 2016, Praca złożona do druku.	
6	Krzysztofiak L., Krzysztofiak A.	Czynna ochrona płazów.	Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda, 2016	1-64.
7	Krzysztofiak A.	Lwy i hieny – odwieczni wrogowie.	W: M. Dłużewski, I. Tsermegas (red.), Środowisko przyrodnicze i społeczno-kulturowe strefy suchej i półsuchej (wybrane przykłady z Afryki Południowej). Warszawa, 2016	373-382
8	Krzysztofiak L.	Co nam zagraża – najbardziej niebezpieczne zwierzęta w Afryce Południowej.	W: M. Dłużewski, I. Tsermegas (red.), Środowisko przyrodnicze i społeczno-kulturowe strefy suchej i półsuchej (wybrane przykłady z Afryki Południowej). Warszawa, 2016	361-371
9	Misiukiewicz W.	Czy da się policzyć bobry ?	Brać Łowiecka, 2016, 10	44-46
10	Misiukiewicz W., Gruszczyńska J., Grzegorzółka B., Januszewicz M.	2016. Wpływ działalności populacji bobra europejskiego (<i>Castor fiber</i> L.) na roślinność drzewiastą Wigierskiego Parku Narodowego.	Roczniki Naukowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, 2016, t. 12, nr 3	45-64
11	Misiukiewicz W., Piętka S., Bielinis E.	Wpływ bytowania bobra europejskiego (<i>Castor fiber</i> L.) na obecność martwego drewna w drzewostanach Wigierskiego Parku Narodowego. (fundusz leśny)	Maszynopis. Raport tematu badawczego nr 3.	

Sporządziła Aleksandra Mackiewicz

Tabela 5d. Wykaz konferencji i seminariów naukowych zorganizowanych przez Park (lub na terenie Parku przez instytucje zewnętrzne) w 2016 r.

Lp.	Tytuł konferencji	Organizatorzy	Czas trwania, miejsce	Liczba uczestników
1.	współorganizacja konferencji „Płazy – znaczenie, zagrożenia i ochrona”	Stowarzyszenie Człowiek i Przyroda, Wigierski Park Narodowy	1-3.06.2016 r., Gawrych Ruda	80

Sporządziła Aleksandra Mackiewicz

Tabela 5e. Wykaz konferencji, seminariów i szkoleń, w których wzięli udział pracownicy Parku w 2016 r.

Lp.	Tytuł	Organizator	Kraj, miejsce, termin	Uczestnicy
1.	Konferencja „Wpływ inwazyjnych gatunków roślin na bioróżnorodność w powiecie sanockim”	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku, Instytut Gospodarki Rolnej i Leśnej oraz powiat sanocki	Polska, Sanok, 21.12. 2016 r.	Krzysztofiak L.
2.	XXV Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego; „Funkcjonowanie, tendencje rozwoju, zagrożenia i ochrona środowiska przyrodniczego Polski”	Stacja Bazowa ZMŚP Storkowo	Polska, Borne Sulinowo, Storkowo, 27-29.04 2016 r.	Krzysztofiak L., Romański M., Danilczyk M.
3.	Międzynarodowa konferencja szkoleniowa dotycząca wymiany doświadczeń, dobrych praktyk i technologii w zakresie dotyczącym postępowania z inwazyjnymi gatunkami obcymi	NFOŚiGW	Polska, Białowieża, 21-22.09. 2016 r.	Krzysztofiak L., Krzysztofiak A., Romański M.,
4.	II Krajowa Konferencja Zooplanktonowa „Przydatność zooplanktonu do oceny jakości wód”	Szczeciński oddział Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego, Uniwersytet Szczeciński	Polska, Zatom, 31.05-3.06. 2016 r.	Danilczyk M.
5.	XXIII Ogólnopolskie Warsztaty Bentologiczne „Rzeki polihumusowe”	Fundacja Centrum Innowacji Badań i Nauki w Lublinie, Nadleśnictwo Janów Lubelski	Polska, Janów Lubelski, 19-21.05. 2016 r.	Danilczyk M.
6.	Warsztaty dotyczące chemicznych analiz wody „Czysta woda – zdrowszy świat”	Wydział Biologiczno- Chemiczny Uniwersytetu w Białymstoku, Firma Hach-Lange	Polska, Białystok, 25.10. 2016 r.	Danilczyk M.
7.	Warsztaty „Skaningowy mikroskop elektronowy”	Wydział Biologiczno- Chemiczny Uniwersytetu w Białymstoku, Firma PIK Instruments	Polska, Białystok, 07.11. 2016 r.	Danilczyk M.
8.	Warsztaty „Obrazowanie bez cienia wątpliwości – mikroskopia stereoskopowa Leica”	Wydział Biol.- Chem. Uniwersytetu w Białymstoku, Firma KAWA.SKA.	Polska, Białystok, 28.11. 2016 r.	Danilczyk M.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Tytuł	Organizator	Kraj, miejsce, termin	Uczestnicy
9.	XXII Szkoła ZMŚP „Program ZMŚP – wybrane programy, interpretacja i prezentacja wyników”	Stacja Bazowa ZMŚP Różany Strumień	Polska, Poznań, 22-23.09. 2016 r.	Danilczyk M., Krzysztofiak L., Romański M.
10.	Wyjazd studyjny w ramach projektu WPN LIFE11 NAT/PL/000431	WPN	Włochy, Matera, Monte Sant Angelo, 28.03-3.04. 2016 r.	Adamczewska J., Kamiński M., Łukowska K.
11.	Czy w zmieniającym się świecie parki narodowe odpowiadają na potrzeby swoich użytkowników?	Kampinoski Park Narodowy	Polska, Kampinos, 25-27.04. 2016 r.	Perkowska E., Ambrosiewicz M.
12.	Możliwości rozwoju turystyki rowerowej w podlaskich parkach narodowych i krajobrazowych a ich ochrona.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	Polska, Białystok, 9.09. 2016 r.	Perkowska E., Pajer-Giełżys P., Januszewicz A.
13.	I sesja „Wszechnicy Łowieckiej” pt. „Ocena liczebności zwierzyny – skąd przychodzimy, dokąd idziemy?”	Instytut Badawczy Leśnictwa w Warszawie	Polska, Warszawa, 9.06. 2016 r.	Misiukiewicz W., Zaborowska D., Pieczyński P.
14.	Wiedza, produkt i współpraca kluczem do sukcesu w turystyce.	Polska Organizacja Turystyczna	Polska, Białystok, 20.09. 2016 r.	Perkowska B., Ambrosiewicz M.
15.	II Podlaska Konferencja Ekoturystyczna – Lokalny lider turystyki.	Regionalna Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich	Polska, Augustów, 28.10. 2016 r.	Perkowska B., Januszewicz A.
16.	Szkolenie obronne dla działu administracji rządowej „środowisko” i „gospodarka wodna” szkolenie obronne	Ministerstwo Środowiska	Polska, Suwałki, 3.11. 2016 r.	Dyrekcja WPN i wyznaczeni kierownicy działów oraz skład osobowy stałego dyżuru WPN
17.	Wizyta studyjna w norweskich parkach narodowych	Stowarzyszenie CAS Pryzmat Suwałki	Norwegia, Jotunheimen National Park, 31.07-7.08. 2016 r.	Kamiński W., Skienziul Ł.
18.	Warsztaty „Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie”	Ministerstwo Środowiska	Polska, Warszawa, 26.09. 2016 r.	Pieczyński P.
19.	Szkolenie obronne dla parków narodowych, działu administracji rządowej „środowisko”	Ministerstwo Środowiska	Polska, Bukowina Tatrzańska, październik 2016 r.	Łoziński J., Łapiński M.
20.	Konferencja „Środowisko Informacji”	Ministerstwo Środowiska	Polska, Warszawa, 21-22.11. 2016 r.	Pieczyński P.

Sporządzili: Joanna Adamczewska, Aleksandra Mackiewicz, Piotr Pieczyński

Tabela 5f. Zakres monitoringu środowiska w 2016 r.

Monitorowane parametry	Od kiedy	Z jaką częstotliwością	Osoba (instytucja) odpowiedzialna	Źródła finansowania
Meteorologia: kierunek wiatru, prędkość wiatru, temperatura powietrza, temperatura powietrza nad gruntem (5 cm), temperatura gruntu (5, 20, 50, 100 cm), wysokość opadu, wilgotność powietrza, usłonecznienie, promieniowanie.	2002	Pomiary automatyczne	L. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Chemizm powietrza atmosferycznego: stężenie dwutlenku siarki w powietrzu, stężenie dwutlenku azotu w powietrzu.	2002	Co miesiąc	M. Danilczyk	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadów atmosferycznych: objętość opadu, przewodność elektrolit., odczyn pH, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez, wodorowęglany.	1995	Co tydzień	M. Danilczyk	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadu podokapowego: objętość wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez, wodorowęglany.	1995	Co miesiąc	M. Danilczyk	NFOŚiGW, WPN
Chemizm roztworów glebowych: objętość wody, przewodność elektrolityczna, odczyn pH, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, chlorki, sód, potas, magnez, wapń, wodorowęglany, glin.	2004	Co miesiąc	M. Danilczyk	NFOŚiGW, WPN
Metale ciężkie i siarka w <i>Hypogymnia physodes</i> , stężenia Pb, Cd, Cu, S, Zn.	1999	1 raz w roku	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Wody podziemne: temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, sód, potas, wapń, magnez, mangan, wodorowęglany, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, BZT 5, O ₂ , glin ogólny.	1995	4 razy w roku	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Wody powierzchniowe - rzeki: stan wody, prędkość przepływu, temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, sód, potas, wapń, magnez, wodorowęglany, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, BZT5, O ₂ , glin ogólny, zawiesina.	1994	Co miesiąc	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadu organicznego: opad organiczny (masa świeża), opad organiczny (masa sucha), węgiel, azot ogólny, fosfor ogólny, potas.	2005	Co miesiąc	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Flora i roślinność zlewni: skład gatunkowy, zdrowotność, rozmieszczenie.	1999	Cały sezon wegetacyjny	M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Struktura i dynamika szaty roślinnej na powierzchniach stałych: skład gatunkowy, żywotność, pierśnica drzew, wysokość drzew, pokrycie warstwy.	1998	Co 5 lat	M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Zdrowotność drzew i drzewostanów	2010	1/rok	A. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Epifity nadrzewne skład gatunkowy porostów, powierzchnia plech i ich zdrowotność	2007	1/rok	A. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Załącznik 6. Zestawienie środków bezzwrotnych pochodzących ze źródeł krajowych i wydatki nimi finansowane

Nazwa zadania	Źródło finansowania	Nr i data zawarcia umowy będącej podstawą realizacji zadania	Termin rozpoczęcia i ukończenia realizacji zadania ze środków pochodzących z podpisanej umowy dotacji (mm-rr)/(mm-rr)	Wydatki poniesione w 2016 r. (zł)	
				Koszty bieżące	Inwestycje
"Czynna ochrona zespołów ryb w wybranych ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"	NFOŚiGW w Warszawie	514/2013/Wn-10/OP-WK/D z dnia 23.07.2013 r.	07-2013/ 12-2017	115 253,00	0
"Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych wsi Bryzgiel – wykup działek 97/100 i 97/12"	NFOŚiGW w Warszawie	44/2016/Wn10/OP-wk/D z dnia 28.04.2016 r.	04-2016/ 05-2016	0	302 693,70
"Ochrona strefy brzegowej jeziora Wigry – wykup działek 32/27 i 32/28 w Gawrych Rudzie"	NFOŚiGW w Warszawie	39/2016/WN10/OP-wk/D z dnia 11.04.2016 r.	04-2016/ 05-2016	0	40 488,30
Fundusz leśny – badania naukowe	fundusz leśny	EZ.0290.1.6.2016 z dnia 29.08.2016 r.	01-2016/ 12-2016	304 821,33	10 498,68
Fundusz leśny – ochrona ekosystemów leśnych		EZ.0290.1.25.2016 z dnia 31.08.2016 r.	01-2016/ 12-2016	1 455 693,02	441 796,86
"40-lecie ochrony krajobrazu na Suwalszczyźnie"	WFOŚiGW w Białymstoku	075/16/B-EE/WD-319/D z dnia 18.05.2016 r.	05-2016/ 11-2016	10 645,23	0
"Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 Ostoja Wigierska"	Komisja Europejska – Instrument Finansowy LIFE+	LIFE11 NAT/PL/000431 z dnia 04-10-2012 r.	10-2012/ 12-2017	541 449,54	83 563,63
Realizacja programu badawczo-pomiarowego ZMŚP w Stacji Bazowej Wigry w roku 2016	Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu	6/K/2015/CZMŚP z dnia 15.06.2015 r.	01-2015/ 12-2018	40 966,71	0
RAZEM				2 468 288,83	879 041,17

Sporządziła Beata Koncewicz

Tabela 6a. Projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2016 r.

Lp.	Tytuł projektu	Czas realizacji	Organizacja wiodąca	Źródła finansowania	Kwota dotacji (zł)
1.	Ochrona płazów na obszarach Natura 2000 w północno-wschodniej Polsce	1.09.2013-31.08.2016	Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”	UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Białymstoku, WFOŚiGW w Olsztynie, Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”	16 506 638,00

Sporządziła Anna Krzysztofiak

Załącznik 7. Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych w 2016 r. (ha)

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r.		Plan na 2017 r.
		plan	wykonanie	
1.	Odnowienia	-	-	-
2.	Zalesienia	-	-	-
3.	Poprawki i uzup./dolesienia luk/podsadzenia	6,41	6,41	11,29
4.	Pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach	8,45	8,45	17,28
5.	Czyszczenia wczesne	5,32	5,32	3,64
6.	Czyszczenia późne	14,33	14,33	22,61
7.	Wprowadzanie podszytów	-	-	-
8.	Trzebieże wczesne	73,69	73,69	62,51
9.	Trzebieże późne	187,88	187,88	213,29
10.	Cięcie rekonstrukcyjne	8,49	8,49	22,29

Sporządził Łukasz Skiendziul

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Załącznik 8. Ochrona lasu w 2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie		Jedn. miary	2016r.		Plan na 2017 r.
				plan	wykonanie	
1.	Próbnego owadów w ściółce	poszukiwanie	liczba prób	57	57	52
2.	Wykładanie pułapek	tradycyjne	szt.	17	17	13
		feromonowe	szt.	220	220	220
3.	Skrzynki lęgowe	nowe	szt.	-	-	-
		stare	szt.	769	687	709
4.	Zabezpieczanie upraw przed zwierzyną	chemiczne	ha	65,55	65,51	59,21
		mechaniczne	ha	-	-	-
		grodenie	ha	8,79	8,79	13,29
5.	Pasy ppoż.	nowe	km	-	-	-
		istniejące	km	-	-	-
6.	Liczba pożarów lasu		szt./ha	-	1/0,10	-
	szacunek strat		tys. zł	-	-	-

Sporządził Łukasz Skiendziul

Załącznik 9. Pozyskanie drewna w 2016 r. (tys. m³)

Lp.	Wyszczególnienie		2016 r.		Plan na 2017 r.	Uwagi	
			plan	wykonanie			
1.	Pozyskanie	ogółem	14,3	15,03	14,68		
	w tym	grubizna	13,72	14,84	14,18	So - 8,54	
2.	Grubizna iglasta	ogółem	12,82	14,16	13,36		
		w tym z cięć	rekonstrukcyjnych	0,72	0,85	1,46	-
			przypadkowych i sanit.	3,89	4,62	3,81	
	trzebieży/czyszc.	8,21	8,69	8,09			
3.	Grubizna liściasta	ogółem	0,9	0,68	0,82	Brz - 0,56	
		w tym z cięć	rekonstrukcyjnych	0,06	0,06	0,1	
			przypadkowych i sanit.	0,22	0,03	0,17	
	trzebieży/czyszc.	0,62	0,59	0,55			

Sporządził Wojciech Kamiński

Tabela 10a. Sprzedaż drewna w 2016 r. (m³)

Wyszczególnienie		Stan na 1.01. 2016 r.	pozyskanie	przychód inny	sprzedaż	Stan na 31.12. 2016 r.
Drewno iglaste	Wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia (W0)	0	5 264	0	5 264	0
	Średniowymiarowe do przerobu przemysłowego (S2, S3)	199	6 826	0	6 872	153
	Średniowymiarowe mierzone w szt. pojedynczo lub grupowo (S1)	0	52	0	52	0
	Średniowymiarowe opałowe (S4)	0	2 017	0	1 924	93
	Małowymiarowe (M)	0	190	0	190	0
	Razem	199	14 350	0	14 302	246
Drewno liściaste	Wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia (W0)	0	88	0	88	0
	Średniowymiarowe do przerobu przemysłowego (S2, S3)	0	54	0	54	0
	Średniowymiarowe opałowe (S4)	5	544	0	524	25
	Małowymiarowe (M)	0	0	0	0	0
	Razem	5	686	0	666	25
Ogółem		204	15 036	0	14 968	271

Sporządził Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Załącznik 10. Ochrona zwierząt w 2016 r.

Tabela 11a. Liczebność wybranych gatunków zwierząt w 2016 r.

Lp.	Gatunek	Liczba ^x	Uwagi
1.	Bóbr	160	
2.	Wilk	ok. 20	
3.	Ryś	1	
4.	Wydra	10	
5.	Borsuk	80	
6.	Lis	130	
7.	Orlik krzykliwy	1	d
8.	Bielik	7	d

a - pojawiające się przechodnie, migrujące, b - występują, brak danych liczbowych (w 2016 r. nie inwentaryzowano), c - tylko ślady bytowania, d - wyznaczone strefy ochronne

Sporządził: Wojciech Misiukiewicz

Tabela 11b. Ochrona zwierząt łownych w 2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Teoretyczna pojemność parku	2016						2017	
				stan na początku roku	przewid. przyrost	redukcja			wskaźnik poziomu redukcji w% ²⁾	przewid. stan na początku roku	plan redukcji
						plan	wykonanie ¹⁾	% wykonania planu			
1.	Łosie ogółem	szt.	45	36	7	-	-			43	-
	w tym: byki	szt.		16		-	-			16	-
	klepy	szt.		20		-	-			20	-
	łośzaki	szt.		x	7	-	-			7	-
2.	Jelenie ogółem	szt.	160	380	76	27	20	74,1	5,2	436	27
	w tym: byki	szt.		140		8	4			136	8
	łanie	szt.		240		15	14			226	15
	cielęta	szt.		x	76	4	2			74	4

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Teoretyczna pojemność parku	2016						2017	
				stan na początku roku	przewid. przyrost	redukcja			wskaźnik poziomu redukcji w% ²⁾	przewid. stan na początku roku	plan redukcji
						plan	wykonanie ¹⁾	% wykonania planu			
3.	Sarny ogółem	szt.	250	310	62	-	-			372	-
	w tym: rogacze	szt.		130		-	-			130	-
	kozy	szt.		180		-	-			180	-
	koźłeta	szt.	x		62	-	-			62	-
4.	Dziki ogółem	szt.	140	160	160	80	78	97,5	48,7	242	100
5.	Wydatki na ochronę zwierząt łownych ogółem	zł				92 000	105 813				109 000
	w tym: zagospodarowanie	zł				2 000	1 850				2 000
	grodzenie pól	zł				-	-				-
	odszkodowania	zł				85 000	98 696				100 000
	koszty redukcji	zł				5 000	5 267				7 000
6.	Wpływy z ochrony zwierząt	zł				14 000	16 287				18 000
	w tym: z redukcji	zł				14 000	16 287				18 000
7.	Pow. zredukowanych szkód	ha				50	71,53				60
8.	Pow. istotnych uszkodzeń d-stanów	ha				45	8,53				45

¹⁾ wykonanie obejmuje redukcję i upadki zwierzyny

²⁾ odstrzał redukcyjny/liczebność stada podstawowego% - redukcja następuje, gdy wskaźnik ten jest wyższy niż wskaźnik przyrostu zrealizowanego (zwierzyna płowa - 20%, dziki - 100%)

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Załącznik 11. Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2016 r.

Rodzaj zabiegu	Powierzchnia	Termin (miesiące wykonania)	Uwagi
Wykaszanie	Łąki, pastwiska, tereny podmokłe i bagna – 53,53 ha	wrzesień, październik	Pokos wywieziono poza powierzchnię i pozostawiono do naturalnego rozkładu.
Odkrzaczanie łąk, otwartych terenów podmokłych itp.	5,16 ha	wrzesień, październik	Biomasę usunięto z powierzchni.
Wyrwanie poszczególnych sztuk niecierpka gruczołowatego	56,405 ha	maj – sierpień	Zabieg wykonano kilkakrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia. Biomasa zutylizowana.
Wyrwanie części nadziemnej i podziemnej nawłoci kanadyjskiej	230 m ²	maj – październik	Zabieg wykonano kilkakrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia. Biomasa zutylizowana.
Wyrwanie części nadziemnej i podziemnej winobluszcza	700 m ²	maj – wrzesień	Biomasa zutylizowana.
Wykaszanie zarośli trojeści amerykańskiej	0,80 ha	czerwiec – sierpień	Zabieg wykonano dwukrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia. Biomasa zutylizowana.
Wycinanie i usuwanie odrośli			
- klonu jesionolistnego	3,94 ha	kwiecień – sierpień	Zabieg wykonany dwukrotnie w trakcie sezonu wegetacyjnego. Biomasa zutylizowana.
- dębu czerwonego	0,01 ha		
- czeremchy amerykańskiej	0,30 ha		
Wykaszanie części nadziemnej i odrośli rdestowca ostrokończystego	2 260 m ²	maj – wrzesień	Zabieg wykonano kilkakrotnie w ciągu sezonu wegetacyjnego. Biomasa zutylizowana.
Utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej (zasiewy, koszenia, ekstensywny wypas)	wydzierżawionych – 93,72 ha, użytkowanych przez WPN – 34,76 ha	kwiecień – wrzesień	Część gruntów jest objęta programami rolnośrodowiskowymi.

Sporządził Łukasz Skiendziul

Załącznik 12. Czynna ochrona ichtiofauny w 2016 r.

Sortyment: B – bardzo duży, DS – duży średni, D – duży, S – średni, M – mały

Jezioro (rzeka) – pow. lustra wody w ha/ gatunek	Odłowy (regulacyjne, tarlaki) w kg sortyment							Zarybienia		Uwagi: w jakim okresie dokonywano zarybień
	B	DS	D	S	M	bez sort.	Razem	stadium – szt./kg	intensywność zarybień [szt./ha]	
I. Wigry – 2202,035										
sieja						35,5	35,5	narybek jesienny – 25 000 szt.	11,35	26.10
sielawa						10 028,50	10 028,50	wylęg – 38 460 000 szt.	17 465,70	11.03 – 01.04
węgorz		246			1		247	narybek podchowany – 140 kg/14 740 szt.	6,7	06-07.07
szczupak	156,5	1 345,50					1 502	wylęg – 3 790 000 szt.	1 721,10	18.04 – 28.04
lin			864,5				864,5	kroczek – 550 kg	5	04.11 i 07.11
okoń		81			7		88			
leszcz			1 822,50	26	22		1 870,50			
płoc				895	280		1 175			
drobnica						97	97			
sum						1	1	narybek jesienny – 2 000 szt.	0,9	20.10
troć jeziorowa							0	narybek (smolt) – 2 000 szt.	0,9	18.10
Razem							15 909			
Intensywność odłowy [kg/ha]							7,2			
II. Pierty – 236,33										
szczupak								wylęg – 230 000 szt.	973,2	22.04
lin								kroczek – 140 kg	11,8	04.11
III. Mulaczysko – 18,19										
sieja								narybek jesienny – 1 000 szt.	55	27.10
sielawa								wylęg – 500 000 szt.	27 487,60	31.03
IV. Leszczewek – 22,02										
szczupak								wylęg – 30 000 szt.	1 362,40	20.04

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Jezioro (rzeka) – pow. lustra wody w ha/ gatunek	Odłowy (regulacyjne, tarlaki) w kg							Zarybienia		Uwagi: w jakim okresie dokonywano zarybień
	sortyment							stadium – szt./kg	intensywność zarybień [szt./ha]	
	B	DS	D	S	M	bez sort.	Razem			
V. Omułowek – 17,8 szczupak								wylęg – 30 000 szt.	1 685,40	22.04
VI. Postaw – 15,8 szczupak								wylęg – 30 000 szt.	1 898,70	27.04
VII. Czarna Hańcza pstrąg potokowy								narybek jesienny- 4 000 szt.	ok. 2 000 szt/ 1 km cieku	18.10
VIII. Białe Wigierskie – 101,9 sieja								narybek jesienny – 5 000 szt.	49,07	27.10

Sporządził Michał Osewski

Załącznik 13. Turystyka i komunikacja w 2016 r.

Szlaki turystyczne (Park + otulina)			
rodzaj	Lp.	nazwa	długość (m)
piesze	1	czerwony Śladami Lityńskiego	7 302,71
	2	czerwony Krusznik – Monkinie – Danowskie	5 916,22
	3	czerwony Nad Czarną Hańczą	13 019,48
	4	czarny Stary Folwark – Nowa Wieś – Lipniak	10 061,95
	5	zielony Wokół Wigier im. A. Patli	45 327,87
	6	zielony Nad sucharami	6 842,84
	7	żółty Krzywe – Kaletnik	17 189,05
	8	niebieski M. Huta – Krzywe – Gawrych Ruda	20 000,72
	9	niebieski Ur. Węgzał – M. Ruda – W. Most – Gremzdówka	11 355,16
	10	żółty Danowskie – Tobołowo – Sarnetki	12 563,53
	suma		149 579,53

Szlaki turystyczne (Park + otulina)			
rodzaj	Lp.	nazwa	długość (m)
piesze łącznikowe	1	czarny Na Dziewiętnasty kilometr	2 185,53
	2	czarny W dolinę Czarnej Hańczy od południa	1 550,30
	3	czarny W dolinę Czarnej Hańczy od północy	1 479,81
	4	czarny Nad Jezioro Staw	2 600,00
		suma	7 815,64
spacerowe	1	Ścieżka spacerowa (żółta) Dąbek	1 574,39
rowerowe	1	Tajemnice Świata (JPII)	16 370,11
	2	żółty Krzywe – St. Folwark	9 420,39
	3	czerwony Podlaski Bociani	40 051,17
	4	zielony Międzynarodowy R11	40 713,41
	5	niebieski M. Huta – Leszczewo – Stary Folwark	10 278,33
	6.	Green Velo	29 000
	suma	145 833,42	
szlaki dojścia	1	do wapienników	251,26
	2	od „Księdza” – do tras narciarskich Krzywe	517,2
	3	do krzyża powstańców Sarnetki	127,11
	4	do krzyża prawosławnego Wiatrołuża	81,74
	5	do modrzewi Leszczewek	242,75
	suma	1 220,05	
trasy narciarskie	1	Trasa Słupie	7 087,79
	2	Trasa Krzywe	8 232,97
	suma	15 320,76	
ścieżki edukacyjne	1	Ścieżka Suchary	2 068,55
	2	Ścieżka Płazy	4 297,51
	3	Ścieżka Puszcza	3 649,25
	4	Ścieżka Las	1 521,32
	5	Ścieżka Jeziora	5 247,52
	6	Ścieżka Samle	4 784,83
	suma	21 568,99	

Sporządził Adam Januszewicz

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Załącznik 14. Zatrudnienie, wynagrodzenia i wykształcenie

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016
1.	Zatrudnienie ogółem, stan na 31.XII	osób	80	79
	w tym:			
	stanowiska robotnicze	osób	12	12
	w biurze dyrekcji	osób	41	41
	prac. inż. techn.:	osób	27	26
	w tym w terenie	osób	23	22
	pozostałe stanowiska nierobotnicze	osób	-	-
	pracownicy sezonowi	osób	-	-
2.	Średnia płaca brutto ogółem:	tys. zł.	4,04	4,18
3.	Wykształcenie, stan na 31.XII			
	wyższe	osób	42	44
	średnie	osób	30	27
	zawodowe	osób	5	5
	podstawowe	osób	3	3

Sporządziła Alicja Sobota

Tabela 14a. Wykaz pracowników i pełnionych funkcji w 2016 r. Stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko
1.	Adamczewska Joanna	kierownik Działu Edukacji
2.	Adamczewski Jacek	st. spec. ds. edukacji
3.	Aleksandrowicz Waldemar	podleśniczy
4.	Ambrosiewicz Maciej	p.o. kierownika Muzeum Wigier
5.	Barszczewski Marek	st. strażnik
6.	Bednarek Jerzy	leśniczy
7.	Bednarek Joanna	podleśniczy
8.	Bielawski Zbigniew	nadleśniczy
9.	Borejszo Jarosław	z-ca Dyrektora
10.	Budrowska Barbara	sprzątaczką
11.	Bulkowski Krzysztof	st. strażnik W.O.O. Wigry
12.	Butkiewicz Andrzej	podleśniczy
13.	Chiliński Sławomir	operator ciągników

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko
14.	Cichocka Halina	st. księgowy
15.	Czarniecki Grzegorz	strażnik
16.	Danilczyk Mateusz	specjalista ds. ochrony przyrody
17.	Daniłowicz Andrzej	rob. gospodarczy
18.	Dobreńczyk-Maślak Marta	spec. ds. edukacji
19.	Górecka Joanna	st. spec. ds. edukacji
20.	Gwaj Andrzej	leśniczy
21.	Gwaj Piotr	strażnik Straży Parku
22.	Gwiazdowski Paweł	st. strażnik Straży Parku
23.	Hołubowicz Antoni	rob. gospodarczy
24.	Huszczka Tomasz	leśniczy
25.	Ignatowicz Elżbieta	ref. techniczny
26.	Januszewicz Adam	st. spec. ds. udostępniania parku
27.	Januszewicz Małgorzata	spec. ds. edukacji
28.	Jeromin Marek	leśniczy
29.	Juszkiewicz Marek	leśniczy
30.	Kamińska Janina	st. spec. ds. ochrony przyrody
31.	Kamiński Maciej	zastępca Dyrektora
32.	Kamiński Wojciech	st. spec. ds. ochrony przyrody
33.	Karaś Małgorzata	st. spec. ds. ochrony przyrody
34.	Kisłowski Radosław	podleśniczy
35.	Kołodziejski Sławomir	podleśniczy
36.	Koncewicz Beata	st. księgowy
37.	Koncewicz Józef	leśniczy
38.	Kopiczko Marta	główny księgowy
39.	Korsakowski Karol	komendant Straży Parku
40.	Kowalewska Małgorzata	st. ref. ds. administracyjnych
41.	Krzysztofiak Anna	adiunkt Pracowni Naukowo-Edukacyjnej
42.	Krzysztofiak Lech	kier. Pracowni Naukowo-Edukacyjnej
43.	Kuczkowski Krzysztof	konserwator
44.	Łapiński Maciej	spec. informatyk
45.	Łoziński Jacek	dyrektor
46.	Łukowska Katarzyna	st. spec. ds. edukacji
47.	Mackiewicz Aleksandra	st. spec. ds. ochrony przyrody
48.	Mackiewicz Stefan	kier. Działu Administracyjno-Gospodarczego

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko
49.	Makowska Danuta	sekretarka
50.	Malinowska Wiesława	st. spec. ds. edukacji
51.	Maliszewski Andrzej	konserwator
52.	Misiukiewicz Wojciech	st. spec. ds. edukacji
53.	Myszkowski Wiesław	podleśniczy
54.	Niedźwiecki Łukasz	podleśniczy
55.	Opanowski Antoni	rybak hodowca
56.	Osewski Michał	konserwator W.O.O. Wigry
57.	Pajer-Giełżys Paulina	ref. techniczny
58.	Perkowska Barbara	kier. Zespołu ds. Udostępniania Parku
59.	Perkowska Elżbieta	st. spec. ds. edukacji
60.	Pieczyński Piotr	kierownik Działu Ochrony Przyrody
61.	Polakowski Paweł	podleśniczy
62.	Rogała Piotr	leśniczy
63.	Romański Maciej	asystent
64.	Skiendziul Łukasz	spec. ds. ochrony przyrody
65.	Sobota Alicja	spec. ds. kadr i płac
66.	Steczkowski Krzysztof	spec. ds. udostępniania Parku
67.	Szczęsny Mariusz	st. laborant
68.	Szejder Romuald	st. strażnik Straży Parku
69.	Szuszko Wiesław	rybak jeziorowy
70.	Świacki Leszek	leśniczy
71.	Tarlecki Zbigniew	leśniczy
72.	Warakomski Michał	rybak jeziorowy
73.	Wasilewska Bożena	rybak hodowca
74.	Wasilewski Janusz	rybak hodowca
75.	Wąsowicz Dorota	sprzątaczką
76.	Wąsowicz Wojciech	podleśniczy
77.	Wrona Marek	st. inspektor ds. remontowo - budowlanych
78.	Zaborowska Dorota	ref. techniczny
79.	Zaborowski Zdzisław	leśniczy

Sporządziła Alicja Sobota

Załącznik 15. Wypadki przy pracy w 2015 i 2016 r.

Rok	Ogółem	w tym zwolnienia lekarskie			ciężkie uszkodzenie ciała	śmiertelny
		1-3 dni	4-28 dni	ponad 28 dni		
2015	0	0	0	0	0	0
2016	1	0	0	1	0	0

Sporządził Wojciech Kamiński

Załącznik 16. Majątek Parku w 2016 r.

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2015 r. ogółem [szt.]	Stan na 31.12.2016 r.				Szacunkowa wartość w tys. zł	Uwagi (zakup, budowa w 2016)
		ogółem	dobry	do remontu	do kasacji		
Budynki w tym:	94	93	79	15		28 719	
mieszkalne	30	30	24	7	1	3 630	
gospodarcze	55	54	56		1	1 113	
administracyjne (razem z częścią mieszkalną)	1	1				2 259	
Muzeum Wigier	1	1	1			8 630	
magazyny	1			1		93	
inne	6	6	3			10 016	
osady leśne terenowe	23		18	5	1	1 793	
Ważniejsze maszyny i urządzenia:							
sam. osobowe	3	3	3			223	
sam. ciężarowe	1	1	1			112	
sam. terenowe	6	5	4	3	1	615	
ciągniki	2	2	2			176	
pilarki	16	16	16			24	
kserografy	4	3	3			35	
Wartość środków trwałych [zł]	1 494 071	1 494 795					

Sporządzili: Małgorzata Kowalewska i Stefan Mackiewicz

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Załącznik 17. Członkostwo w organizacjach międzynarodowych w 2016 r.

Lp.	Organizacja	Rok przystąpienia	Zasady przynależności (bierna/czynna)	Przedstawiciel parku w organizacji
1	-	-	-	brak

Sporządził Jarosław Borejszo

Załącznik 18. Informatyka w 2016 roku

Wyszczególnienie:		
1.	Komputery sprawne ogółem (szt.)	102
	a) panele dotykowe (w tym 3 przeglądarki „betoniarki” MW)	20
	b) komputery Info-Box	6
	c) komputery stacjonarne	54
	d) laptopy	18
	e) serwery	4
	Liczby zakupionych komputerów w 2016 r.	1
2	Sieci komputerowe	
	WPN	1
	a) sieciowy system operacyjny – Win 2003 serwer	2/3
	b) sieciowy system operacyjny – Win 2012 serwer	42
	c) liczba stałych, czynnych stacji roboczych	
	Muzeum Wigier	1
	a) serwer (monitoring MW)	8
	b) liczba stałych, czynnych stacji roboczych	

Wyszczególnienie:		
3.	GIS	
	programy GIS (szt. licencji)	
	ArcView	7
	Arc Gis – ArcInfo	2
	MapInfo	5
	GeoMedia	1
	ArcPAD	1
	ArcEditor	1
	ArcGIS Server	1
	ArcGIS Basic	7
	ArcGIS Advanced	2
	mLas Inżynier	14
	aplikacja serwer	1
	aplikacja klient	18
4.	Własne strony WWW	
	wersje obcojęzyczne	Tak
	liczba wejść na stronę w 2016 r. (stan na 27.12.2016 r.)	212 382
5.	Kadry	
	specjalista informatyk – Maciej Łapiński	1 etat
	asystent (pracownik naukowy) – Maciej Romański	1 etat

Sporządził Maciej Łapiński

Załącznik 19. Współpraca z organizacjami samorządowymi, ekologicznymi i innymi w 2016 r.

Lp.	Partner	Zakres współpracy	Efekt
1.	Suwalska Organizacja Turystyczna w Suwałkach	promocja	Wspólny udział w targach turystycznych.
2.	Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna w Białymstoku	promocja	Certyfikacja informacji turystycznej, targi turystyczne, biuletyn PROT, wydawnictwa: „Turystyka wodna województwa podlaskiego”, monitoring ruchu turystycznego (ankietyzacja turystów)
3.	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna w Nowej Wsi	turystyka	Wizyty studyjne dla delegacji z Białorusi, obsługa grup, prezentacje o ofercie turystycznej, szkolenia, sprzedaż materiałów informacyjnych i gadżetów, imprezy promocyjne, audioprzewodniki po Suwalszczyźnie, wydawnictwo „Pakiet Podróżnika po województwie podlaskim”

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2016 ROKU

Lp.	Partner	Zakres współpracy	Efekt
4.	Stowarzyszenie „Białe Miśki” w Suwałkach	turystyka	Bieg Przyjaciół Wigierskiego Parku Narodowego
5.	Urząd Miejski w Suwałkach, Wydział kultury, turystyki i Promocji, Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach	promocja	Wspólne akcje promocyjne, gazetki promocyjne, folder „Suwałki Turystycznie”, Jarmark Kamedulski
6.	Urząd Gminy w Suwałkach	turystyka	Dzień Samorządowca, Festyn Rodzinny
7.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku	promocja, przewodnictwo, turystyka	Wspólny udział w targach turystycznych, wspólne wydawnictwa, konkurs
8.	Oddział PTTK w Poznaniu	promocja	25 Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej
9.	Fundacja Wigry Pro w Wigrach	turystyka	Światowe Dni Młodzieży, promocja, obsługa grup, sprzedaż kart wstępu.
10.	Parafia św. Wojciecha w Suwałkach	turystyka	Światowe Dni Młodzieży
11.	Związek Pracodawców Polskich Parków Narodowych w Warszawie	edukacja, promocja	Światowe Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich
12.	Ministerstwo Sportu i Turystyki w Warszawie	promocja	Projekt „Polska. Zobacz więcej - weekend za pół ceny”
13.	Stowarzyszenie Dąbrowskie w Dąbrowie Białostockiej	turystyka	Wypożyczenie wystawy o WPN, organizacja pobytu i zwiedzania.
14.	Klub Płetwonurków Skalar w Białymstoku	turystyka	Nurkowanie w jeziorze Wigry
15.	Młodzieżowy Ośrodek Wypoczynkowy w Gawrych Rudzie	turystyka i edukacja	Obsługa grup wycieczkowych
16.	Fundacja Ultra w Krośnie	turystyka	Maraton Wigry, Pogoń za bobrem
17.	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie	turystyka	Karta Dużej Rodziny

Sporządziła Barbara Perkowska